

ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ-ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ

ὁρος «καταναλωτικά ἀγαθὰ» ἀνήκει στό καθημερινό μας λεξιλόγιο. Τό ἴδιο καί ὁ ὅρος «καταναλωτική κοινωνία» πού ὑποδηλώνει τόν ἐν γένει σήμερα ἰσχύοντα τρόπο οἰκονομικῆς σκέψεως καί ζωῆς, τρόπο πού ἔχει ὁδηγήσει τήν κοινωνία μας σέ δύσκολους δρόμους ποικίλων «κρίσεων».

«Καταναλώνω» καί «ἀναλώνω» σημαίνει ὅτι ἐξαντλῶ τά ὑλικά ἀγαθὰ μέχρι τέλους, τά ἐξαφανίζω. Κατά συνέπεια τά περιορίζω στήν στιγμιαία χρήση τους, χωρίς κανένα ἀντίκρουσμα στήν αἰωνιότητα. Τό ἔνστικτο κυριαρχεῖ σέ αὐτή τή διαδικασία.

Τά ὑλικά ὅμως ἀγαθὰ εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος δημιούργησε τά πάντα ἀπό τό μηδέν καί τά παρέδωσε στόν ἄνθρωπο «καλά λίαν». Γι' αὐτό ὅλα τά κτιστά ὡς δῶρα τοῦ Θεοῦ ἔχουν ἱερότητα. Δέν εἶναι αὐθύπαρκτα στοιχεῖα τοῦ κόσμου τούτου, χωρίς Θεό Δημιουργό, Προνοητή καί Συντηρητή τοῦ κόσμου καί τῶν πραγμάτων του.

Τά ὑλικά ἀγαθὰ, εἴτε πρόκειται γιά τά προϊόντα τῆς γῆς, εἴτε γι' αὐτά τῆς βιομηχανίας καί τῆς τεχνολογίας, δέν ἀποτελοῦν ἀπόλυτες ἀξίες, οὔτε εἶναι μέσα στι-

μιαίας ἱκανοποιήσεως. Ἡ θεία προέλευσή τους καί ὁ ἱερός προορισμός τους ἀπαιτοῦν νά ἀποκτήσει ὁ ἄνθρωπος μιὰ ἄλλη κοσμοθεωρία ἀπ' αὐτή τοῦ «καταναλωτισμοῦ».

Ὁ Θεός δημιούργησε τά πάντα γιά μεταμόρφωση καί ὄχι γιά ἀφανισμό. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι προορισμένος νά μετέχει στά ὑλικά ἀγαθὰ τῆς δημιουργίας μέ διάθεση «εὐχαριστιακή», ἐμφερούμενος ἀπό τό αἶσθημα ὅτι πρόκειται γιά δῶρα τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ, πού τά παρέχει σέ ὅλους τό ἔλεος καί ἡ φιλάνθρωπία Του. Καλεῖται ὄχι νά καταναλώσει, ἀλλά νά κοινωνήσῃ. Ἡ κατανάλωση ἀπομονώνει ἐνῶ ἀντίθετα ἡ κοινωνία ἐνώνει. Δημιουργεῖ ἄλλες προϋποθέσεις, δυνατές νά ἀνακαινίσουν ὄχι μόνο τό προσωπικό ἀλλά καί τό κοινωνικό βίωμα.

Αὐτός εἶναι καί ὁ ἀληθινός σκοπός τῆς νηστείας. Ἡ νηστεία μπορεῖ νά μᾶς διδάξῃ τή σωστή χρήση τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν. Στή βιβλική γλῶσσα ὁ ἄνθρωπος δέν «τρώγει» ἀπλά ἀλλά «μεταλαμβάνει τροφῆς». Μετέχει στήν ὑλική δημιουργία ὡς κοινωνός, δηλαδή ἀρνεῖται νά ὑποταχθεῖ σέ μιὰ τυφλή ἐνστικτοκρατία καί

Τό περιοδικό αὐτό εἶναι ἀφιερωμένο στόν θεόσδοτο δεσμό τῆς νηστείας. Ἡ Ἐκκλησία δεσμοδότησε ἀπό τήν ἐποχή τῶν ἀποστόλων μέ τό φωτισμό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τή νηστεία. Οἱ χριστιανοί ὀφείλουν νά τηροῦν τή νηστεία ὡς πνευματική ἄσκηση καί ὡς ἀφύπνηση ἀπό τήν πνευματική ὀκνηρία. Ὅλοι ἔχουν τή δύναμη νά νηστεύουν, ἀρκεῖ νά τό πάρουν ἀπόφαση. Ὅταν κάποιος ἰσχυρίζεται μέ ψεύτικες δικαιολογίες, πῶς δέν μπορεῖ νά νηστεύει, ὑποτιμᾷ τόν ἑαυτό του καί θεωρεῖ τόν Θεό ὑπερβολικό στίς ἀπαιτήσεις Του.

Ἡ νηστεία ἐκτός ἀπό τήν ἐξασφάλιση τῆς πνευματικῆς ὠφέλειας λειτουργεῖ θετικά στήν ὑγεία καί ἀρνητικά στήν ἐμφάνιση διάφορων ἀσθενειῶν. Μέ τή νηστίσιμη τροφή διατηροῦμε τό σῶμα εὐρωστο καί ἀποφεύγουμε τά νοσογόνα αἷτια πολλῶν παθήσεων.

Ἀπό το περιοδικό αὐτό ἀρχίζει ἡ συνεργασία μας μέ τόν ἀξιότιμο Δρ. Ἰωάννη Ἡλ. Βολανάκη, Ἐφορο Ἀρχαιοτήτων Ε. Τ.. Ὁ κ. Βολανάκης δά μᾶς παρουσιάζει διάφορα ἀρχαιολογικά μνημεῖα τῆς Ρόδου.

ἀνυψώνει τίς βιολογικές ἀνάγκες του σέ μιὰ σιωπηλή «ἱεουργία» ζωῆς. ■

Μ. Ρ. Κ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ἡ νηστεία κατά τήν Ἁγία Γραφή,
Ἰωάννη Σκιαδαρέση, Ἐπικ. Καθηγητῇ Α.Π.Θ., σελ. 3
- Νηστεία καί ἑορτολόγιο,
Παναγιώτῃ Ἱ. Σκαλτσῇ, Ἀν. Καθηγητῇ Α.Π.Θ. σελ. 5
- Οἱ νηστείες τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας,
Πρεσβ. Νεκταρίου Κάνια, σελ. 10
- «Ἡ ἀληθής νηστεία»,
Ἀρχιμ. Ἱερεμίου Γεωργαλῆ, σελ. 12
- Ἡ ὠφέλεια τῆς νηστείας,
Μοναχοῦ Μωυσέως Ἀγιορείτου, σελ. 14
- Συζήτηση μέ ἕναν ἐφηβο: Ἡ νηστεία,
Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 15
- Μήνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ.
Βαρθολομαίου ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ἰνδίκτου, σελ. 19
- Πατριαρχική ἀπόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις, σελ. 20
- Χριστουγεννιάτικο μήνυμα Σεβ. Μητροπολίτου Ρόδου
κ. Κυρίλλου, σελ. 22
- Ἑορτή ἀγίου Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου,
Ἀρχιμ. Νεκταρίου Πόκια, σελ. 23
- Τό ἀνάποδο ρολόι,
Πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη, σελ. 25
- Ὁρθοδοξία καί αἵρεση στίς σχέσεις Ἐκκλησίας-Πολιτείας,
Ἀρχιμ. Αὐγουστίνου Γ. Μύρου, σελ. 28
- Χριστιανικά μνημεῖα τῆς νήσου Ρόδου,
Δρ. Ἰωάννη Βολανάκη, Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων, σελ. 29
- Χρονικά-Εἰδήσεις Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σελ. 32
- Χρονικά-Εἰδήσεις Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου, σελ. 35
- Ἱεροψαλτικά νέα Ἐνώσεως Ἱεροψαλτῶν Ρόδου
καί περιχώρων, σελ. 39
- Ἀπόψεις-Σχόλια, Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 40

Χαριτωμένες διδαχές Γέροντος Παΐσιου Ἀγιορείτου

Ἡ προετοιμασία γιά τήν θεία ἐπικοινωνία:

Ταπεινή ἐξομολόγηση στόν Χριστό
 Γέροντος Παΐσιου Ἀγιορείτου, Λόγοι ΣΤ', Περὶ
 προσευχῆς, σσ. 42-43.

- Γέροντα, διάβασα στήν Κλίμακα ὅτι γιά τήν προσευχή πρέπει νά φορᾶμε τήν στολή πού ἀρμόζει νά φοράει κανεὶς ὅταν πρόκειται νά παρουσιασθεῖ σέ βασιλιά! Ποιά εἶναι ἡ στολή αὐτή;

-Νά ἐξευτελίξεις τόν ἑαυτό σου μπροστά στόν Θεό καί νά ζητᾷς ταπεινά συγχώρηση γιά τά σφάλματά σου. «Ἐφταιξα, Θεέ μου, νά λές, εἶμαι ἀχαριστη. Σέ λύπησα. Συγχώρεσέ με». Ἀλλά νά τό λές μέ ἐσωτερική συντριβή, ὄχι ἐξωτερικά. Αὐτή εἶναι ἡ στολή πού ἀρμόζει νά φορᾷς, ὅταν συνομιλεῖς μέ τόν Θεό. Ἄν δέν προσηγηθεῖ αὐτό, εἶναι σάν νά λές στόν Θεό: «Τί κάνεις; τί χαμπάρια;». Ἄν πρέπει νά ζητᾷ κανεὶς συγχώρηση ἀπό τόν ἄνθρωπο στόν ὅποιο σφάλλει, πόσο μάλλον πρέπει νά ζητᾷ συγχώρηση ἀπό τόν Θεό γιά τά καθημερινά σφάλματά του.

-Δηλαδή, Γέροντα, νά σκέφτωμαι τά σφάλματά τῆς κάθε μέρας;

-Νά ζητᾷς συγχώρηση ἀπό τόν Θεό γιά τά σφάλματα πού ἔκανες μέσα στήν ἡμέρα καί ὕστερα νά σκέφτεσαι τήν ἁμαρτωλότητά σου γενικά. Ἐτσι ταπεινώνεσαι καί μετά ἀρχίζεις τά αἰτήματα πού ἔχεις. Ἐγώ ἀρχίζω τήν προσευχή μέ τό «ὁ Θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ». Τό λέω λίγες φορές ψιθυριστά καί μετά συνεχίζω μέ τήν εὐχή. Κάποτε εἶχα παρακαλέσει τόν Θεό νά μέ μάθει νά προσεύχομαι. Καί τότε εἶδα σέ δράμα ἕνα παιδί δεκαεπτὰ χρονῶν νά προσεύχεται. Ὡ, μέ εἶχε διαλύσει! Ἐκλαιγε καί προσευχόταν μέ τέτοιον τρόπο πού μέ συγκλόνισε. Ἀρχίζε μέ ἐξομολόγηση: «Εἶμαι ἀχαριστος, ἀδιόρθωτος...». Ὑστερα ἔλεγε: «Τώρα, Θεέ μου, πού εἶμαι σέ τέτοια κατάσταση, πῶς δά μπορέσω νά διορθωθῶ, ἂν δέν μέ βοηθήσεις Ἐσύ;» καί ἀρχίζε τά αἰτήματα.

Η ΟΔΟΣ

Κωδικός ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τετραμηνιαία ἔκδοσις
 τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου
 Τηλέφωνο: 22410 34300
 Fax: 22410 73480
 Internet: www.imr.gr
 e-mail: imrodou@imr.gr
 Συντάσσεται ἀπό ἐπιτροπή

Ἰδιοκτήτης
 Ἱερὰ Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης
 Μητροπολίτης Ρόδου
 κ. Κύριλλος

Ὑπεύθυνος Σύνταξης
 Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου

Προαιρετικές συνδρομές
 Ἀριθμ. Βιβλ. Ἐθνικῆς Τραπεζίας
 461/296168-79

Ἐκδοτική Παραγωγή
 ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
 Ἀρδηττοῦ 12-16, Ἀθήνα
 Τηλ. 210-9217513,
 Fax: 210-9237033
 www.eptalofos.gr
 e-mail: info@eptalofos.gr

Ἡ νηστεία κατὰ τὴν Ἀγία Γραφή

Πρωτοπρεσβ. Ἰωάννου Σκιαδαρέση,
Ἐπίκ. Καθηγητὴ Α.Π.Θ.

Ἡ νηστεία, πού ἐτυμολογικὰ σημαίνει ἀποχή ἀπὸ κάθε τροφῆ καὶ πού σήμερα, σὲ θρησκευτικὸ πλαίσιο, σημαίνει ἀποφυγὴ κάποιων τροφῶν ὀρισμένες μέρες τοῦ ἔτους, ἔχει τὶς ρίζες της στὴν Π. Διαθήκη. Στὸ ἰουδαϊκὸ ἐορτολόγιο ἐπίσημη νηστεία ὑπῆρχε μόνο τὴν ἡμέρα τοῦ Ἑξίλασμου¹. Ἡ τήρησή της ἦταν ὅρος γιὰ νὰ ἀνήκει κανεὶς στὸν περιούσιο λαό. Ὅμως, νηστεία γινόταν καὶ σὲ ἐπετεῖους ἐθνικῶν συμφορῶν ἢ ἐκ μέρους ἰδιαίτερα εὐσεβῶν πιστῶν ἢ Φαρισαίων, οἱ ὅποιοι μάλιστα, σὺν τῷ χρόνῳ, ἐπεξέτειναν τὴ νηστεία νηστεύοντας δυὸ φορές τὴν ἐβδομάδα².

Ἡ νηστεία στὴν Π. Διαθήκη, στὴ σωστὴ της μορφῇ, κατανοεῖται ὡς ἔκφραση συγγνώμης καὶ ταπεινώσεως³ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ, ὡς πράξη κάθαρσης καὶ θεραπείας⁴, ὡς ἔκφραση πόνου καὶ πένθους⁵, ὡς μέσο ἐκζήτησης τοῦ θείου φωτισμοῦ⁶ καὶ προετοιμασίας γιὰ συνάντηση μὲ τὸν Θεό⁷. Ἄρα ἡ νηστεία, παρὰ τὴ συστολή πού προϋποθέτει, εἶναι μιὰ πράξη ἐλπίδας καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὸ συνάνθρωπο. Εἶναι μιὰ πράξη ταπεινώσεως κι ὅμως ἄκρως δυναμική. Μὲ βάση τὰ προηγούμενα ἡ νηστεία δὲν νοεῖται ὡς πράξη πού ξεκινάει ἀπὸ τὴν πρόθεση νὰ κάνει κανεὶς κάποιο προσωπικὸ ἄθλο ἢ κατόρθωμα πού θὰ τὸν γεμίσει ἐνθουσιασμό, ὑπερηφάνεια, κομπασμὸ καὶ ἀπαίτηση δικαίωσης ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅπως αὐτὸ συνέβαινε στὴ ζωὴ τῶν ὑποκριτῶν Φαρισαίων στὰ χρόνια τοῦ Ἰησοῦ.

Πλήρως ἀποδεκτὴ καὶ καταξιωμένη εἶναι ἡ νηστεία καὶ στὴν Κ. Διαθήκη. Κατ' ἀρχὴν στὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ ἡ ἐπὶ σαράντα μέρες νηστεία Του στὴν ἔρημο μετὰ τὴ βάπτισή Του, νηστεία πού ἀκολουθεῖ τὸ πρότυπο τῆς νηστείας τοῦ Μωϋσῆ καὶ τοῦ προφήτη Ἠλία, κατανοεῖται κυρίως ὡς μιὰ πράξη πού σηματοδοτεῖ τὴν πλήρη ἐγκατάλειψή Του στὸν Πατέρα καὶ τὴν πλήρη ἐμπιστοσύνη Του σ' αὐτόν, στοιχεῖα πού θὰ

χαρακτηρίζουν σύνολη τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, ὡς τὴν ὥρα τοῦ σταυροῦ, στοιχεῖα μὲ τὰ ὁποῖα νικῶνται οἱ ἀντίθεες δυνάμεις καὶ τὸ ἀντίθεο φρόνημα⁸. Ὁ ἴδιος συνιστᾷ τὴ νηστεία ὡς μέσο προστασίας τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὶς σατανικὲς ἐπιθέσεις⁹. Οἱ μαθητὲς τοῦ Προδρόμου «νηστεύουν πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται»¹⁰. Ὁ Παῦλος, ὁ Βαρνάβας καὶ ἄλλοι προφῆτες καὶ δάσκαλοι τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀντιόχειας ἐπίσης νηστεύουν¹¹. Εἶναι, συνεπῶς, ἡ νηστεία ἀποδεκτὴ συμπεριφορὰ καὶ ἀναγκαία πράξη τοῦ χριστιανοῦ, πού τὸν ἀνοίγει στὴ χάρι τοῦ Θεοῦ. Εἶναι σημαντικὸ νὰ παρατηρήσουμε ὅτι ὅπου γίνεται λόγος γιὰ νηστεία τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Βαρνάβα στὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἔχουμε καὶ δόση τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡ ὁποία προωθοῦσε τὸ ἔργο τῆς ἱεραποστολῆς καὶ τῆς αὔξησης τῆς ἐκκλησίας.

Στὴν καθημερινὴ ὅμως πράξη τοῦ θρησκευομένου ἀνθρώπου ἡ νηστεία ἀπεδείχθη συχνὰ εὐάλωτη, ὅπως μαρτυρεῖ καὶ ἡ Παλαιὰ καὶ ἡ Καινὴ Διαθήκη. Συνδέθηκε μὲ τυπολατρεία, ὑπεροψία, ὑποκρισία καὶ ἐπίδειξη. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ προφῆτες στὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ὁ Χριστὸς στὴν Καινὴ

ὑψωσαν φωνή διαμαρτυρίας καὶ ἐλέγχου γιὰ τοὺς κινδύνους ποὺ τὴν ἀπειλοῦν. Ἄν ὁ ἄνθρωπος νηστεύει γιὰ νὰ φανεῖ στοὺς ἀνθρώπους, τότε ἡ νηστεία αὐτὴ δὲν εἶναι ἀπλὰ ἀνωφελὴς ἀλλὰ καὶ ἐπίμεπτος. Ἄν ἡ νηστεία δὲν προέρχεται ἀπὸ ἀγάπη στὸν Θεό¹², ἂν δὲν συμπορεύεται μὲ τὴν ἀγάπη στὸν πλησίον καὶ τὴ δίψα γιὰ τὴν ἀληθινὴ δικαιοσύνη¹³, ἂν δὲν εἶναι ἐνωμένη καὶ μὲ ἄλλες ἀρετές (ἐλεημοσύνη, προσευχή), ἂν δὲν εἶναι μέσο ἀνοίγματος τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴ χάρη ἀλλὰ κλείσιμο στὴν ἐγωϊστικὴ αὐτάρκεια καὶ αὐτοδικαίωση τοῦ ἀτόμου, τότε ἡ νηστεία ἀποβαίνει ματαιοπονία καὶ ἀνούσια ἐπίδειξη. Ἡ νηστεία ὅπωςδήποτε ἀπαιτεῖ, ὅπως καὶ οἱ ἄλλες ἀρετές, ἀπόλυτη διακριτικότητα. Αὐτὴν τὴ διακριτικότητα ποὺ ἐκτιμᾷ ὄχι μόνον ὁ Θεός, ποὺ βλέπει καὶ ἐνεργεῖ «ἐν κρυπτῷ», ἀλλὰ καὶ ὁ σοβαρὸς ἄνθρωπος, κάποτε μάλιστα καὶ μὴ ἰδιαίτερα θρησκευόμενος, ποὺ ἀποστρέφεται καὶ τὴν ὑποκρισία καὶ τὴν ἐπίδειξη.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ ὑπογραμμίσουμε ἐπίσης τὰ ἐξῆς, σὲ σχέση μὲ τὴ νηστεία:

Ἡ ἐκκλησία κατ' ἀρχὴν υἰοθέτησε, λίγο ὥς πολὺ, τὴν ιουδαϊκὴ τακτικὴ ὡς πρὸς τὴ νηστεία, καὶ συγκεκριμένα αὐτὴ ποὺ ἐφάρμοζε κυρίως ἡ εὐσεβὴς μερίδα τοῦ λαοῦ. Ὅρισε διήμερη ἐντὸς τῆς ἑβδομάδας νηστεία (Τετάρτη καὶ Παρασκευή) καὶ στὴ συνέχεια ὅρισε καὶ ἄλλες μέρες νηστείας, πρὸ τῶν Χριστουγέννων, πρὸ τοῦ Πάσχα, πρὸ τῆς ἑορτῆς τῶν Ἀποστόλων κ.λ.π., νηστείες τίς ὁποῖες σέβεται μέχρι σήμερα ἡ ὀρθόδοξη ἐκκλησία μας.

Τίθεται ὁμως τὸ ἐρώτημα: ἡ ἐκ μέρους τῆς ὀρθόδοξης ἐκκλησίας πράξη, ποὺ δυστυχῶς δὲν ἀκολουθεῖται ἀπὸ τὸ δυτικὸ Χριστιανισμὸ εἶναι μιὰ πράξη ποὺ δικαιώνεται ἀπὸ τὴν Κ. Διαθήκη;

Ἀπὸ τὸ ὅλο πνεῦμα τῆς Καινῆς Διαθήκης δὲν πρέπει νὰ θεωρήσουμε τὴ νηστεία περιττὴ ἢ νὰ τὴν ὑποβαθμίσουμε, σκεπτόμενοι ὅτι ὁ Χριστὸς νίκησε μὲ τὸ σταυρὸ τοῦ διὰ παντὸς τὸ κέντρο τοῦ κακοῦ καὶ συνεπῶς δὲν χρειάζεται ἐκ μέρους μας τίποτε ποὺ νὰ ἀποτελεῖ ἀνθρώπινο ἀγῶνα γιὰ τὴν ὑπέρβαση τοῦ ὁποιοῦ κακοῦ ὑπάρχει ἀκόμη στὸν κόσμος. Πέρα ἀπ' τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ νηστεία δὲν νοεῖται παρὰ ὡς ἔκφραση ταπεινοφροσύνης, ἐλπίδας καὶ ἀγάπης, ποὺ εἶναι μόνιμα χαρακτηριστικὰ τῆς στάσης τοῦ ἀνθρώπου ἔναντι τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι ἀποκομμένη ἀπὸ τὸν ἀγῶνα ἀπαγκίστρωσης ἀπὸ τὰ πλούτη¹⁴, καὶ τὴν ἐγκράτεια¹⁵ καὶ τὴν αὐταπάρνηση καὶ τὴν ἄρση τοῦ σταυροῦ¹⁶ ποὺ ἀπαιτεῖ ὁ Χριστὸς καὶ ποὺ στοχεύουν στὸν ἴδιο

σκοπὸ: μὲ ὅλα αὐτὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθεῖ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ πρὸς τὸν νυμφίον Χριστὸ, στρεφόμενος ἀποκλειστικὰ στὸ ἄτομό του καὶ σὲ ὅ,τι μπορεῖ νὰ ὑποκαταστήσει τὸν ἀρχηγὸ τῆς πίστεώς μας μέσα στὸν κόσμος.

Μιλώντας πιὸ πάνω γιὰ τὸν νυμφίον Χριστὸ ἔρχεται στὸ νοῦ μας ὁ λόγος Του, τὸν ὁποῖο εἶπε ὑπερασπιζόμενος τοὺς μαθητὲς Του ἔναντι τῶν κατηγοριῶν τῶν Φαρισαίων ὅτι, σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς μαθητὲς τοῦ Προδρόμου, ἐκεῖνοι δὲν νηστεοῦν. Τότε, λοιπὸν, ὁ Χριστὸς ἀναρωτήθηκε «μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶ, νηστεύειν;» καὶ πρόσθεσε «ὅσον χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν οὐ δύνανται νηστεύειν· ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ»¹⁷. Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Χριστοῦ, δὲν καταργοῦν τὴ νηστεία ἀλλὰ τὴν κατανόησίν της ὡς αὐτοσκοποῦ καὶ λόγου αὐτοδικαίωσης, τὴ νηστεία δηλαδὴ ἀποκομμένη ἀπὸ τὸν Χριστὸ, ποὺ εἶναι ὄντως ὁ σκοπὸς τοῦ κόσμου καὶ ὁ μόνος ποὺ δικαιώνει τὸν ἄνθρωπο, δημιουργώντας διὰ τοῦ σταυροῦ Του μόνιμη σχέση μαζί Του. Μὲ ἄλλα λόγια, αὐτὸ ποὺ θέλουν τὰ λόγια αὐτὰ νὰ ποῦν εἶναι ὅτι ἡ νηστεία καὶ κάθε ἀρετὴ τοῦ ἐν Χριστῷ ἀνθρώπου α) δὲν μποροῦν νὰ σχετισθοῦν μὲ τὴν παλιά, πρὸ Χριστοῦ, θρησκευτικὴ κατάσταση β) δὲν εἶναι μὲ κανένα τρόπο αὐτοσκοπὸς καὶ λόγος αὐτοδικαίωσης καὶ γ) ἀπὸ τὸ σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐντεῦθεν τὸ νόημα καὶ ὁ σκοπὸς τους «ἐντοπίζονται, περιορίζονται καὶ ἐξαντλοῦνται στὸ πρόσωπο τοῦ Μεσσία-Νυμφίου»¹⁸. ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Λευ. 16,29. Πρβλ. Πράξ. 27,9.
2. Λκ. 18,12.
3. Βλ. Λευ. 16,29,31.
4. Β' Βασ. 12,16,22.
5. Α' Βασ. 6,6,31,13.
6. Δν. 10,12.
7. Έξ. 34,28.
8. Βλ. Μκ. 1,12,13. Μθ. 4,1-11. Λκ. 4,1-13.
9. Μκ. 9,29 (κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸ κείμενο).
10. Λκ. 5,33.
11. Πράξ. 13,1-3,14,23.
12. Ζαχ. 7,5.
13. Ήσ. 58,2-11.
14. Μθ. 19,21.
15. Μθ. 19,12.
16. Μθ. 10,18-39.
17. Μκ. 2,19,20.
18. Δημητρίου Τρακατέλη, Ἐπισκόπου Βρεσθῆνης (νῦν

Νηστεία καὶ ἑορτολόγιο

Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ,
Ἀναπλ. Καθηγητῆ Α.Π.Θ.

Η νηστεία ὡς ἀσκητικὴ διαδικασία πανάρχαιη καὶ ἄθλημα γιὰ τὴν ὑπέρβαση τῆς ἀλλοτρίωσης πού δημιουργοῦν στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου τὰ πάθη καὶ οἱ κακίες ταυτίστηκε μὲ συγκεκριμένες ἡμέρες τῆς ἐβδομάδος, ὅπως τὴν Τετάρτη καὶ τὴν Παρασκευή, καὶ συνδέθηκε τόσο μὲ τὴν προετοιμασία τῶν ὑποψηφίων γιὰ τὸ βάπτισμα, ὅσο καὶ μὲ τὰ μεγάλα ἑορτολογικὰ γεγονότα τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἡ νηστεία Τετάρτης καὶ Παρασκευῆς μᾶς εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ Α΄ μ.Χ. αἰ. ὡς διαδοχὴ σχετικῶν εἰδωλολατρικῶν ἐθίμων ἀλλὰ καὶ τῶν ἰουδαϊκῶν νηστίμων ἡμερῶν, τῆς Δευτέρας δηλαδὴ καὶ τῆς Πέμπτης. «Αἱ δὲ νηστεῖαι ὑμῶν μὴ ἔστωσαν μετὰ τῶν ὑποκριτῶν νηστεύουσι γάρ Δευτέρα καὶ Πέμπτη, Ὑμεῖς δὲ νηστεύσατε Τετράδα καὶ Παρασκευὴν»¹. Σύμφωνα μάλιστα μὲ εἰδωλολατρικά ἔθιμα τῆς Ἀλεξάνδρειας τῆς Αἰγύπτου τὴν Τετάρτη ἐτιμᾶτο ὁ θεὸς Ἑρμῆς καὶ τὴν Παρασκευὴ ἡ θεὰ Ἀφροδίτη². Στὶς ἡμέρες αὐτές οἱ χριστιανοὶ ἔδωσαν νέο περιεχόμενο συνδέοντάς τες μὲ τὸ πάθος τοῦ Κυρίου. Ἡ Τετάρτη θεωρεῖται ὡς ἀρχὴ τοῦ Πάθους, ἐνῶ ἡ Παρασκευὴ ὡς ὁλοκλήρωσή του³. «Τετράδα δὲ καὶ Παρασκευὴν προσέταξεν ἡμῖν νηστεύειν, τὴν μὲν διὰ τὴν προδοσίαν, τὴν δὲ διὰ τὸ πάθος»⁴.

Ἡ νηστεία αὐτὴ φυλάσσεται καθ' ὅλο τὸ ἔτος⁵, «γιὰ νὰ θυμίζει στὸν ἄνθρωπο τὸ γεγονὸς τῆς σωτηρίας»⁶. Ἔχει τόση σπουδαιότητα πού τίθεται στὸ ἴδιο ἐπίπεδο μὲ τὴ νηστεία τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς⁷ καὶ «εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης, τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστήν τοῦ Πάσχα οὐ νηστεύει, ἢ Τετράδα, ἢ Παρασκευή, καθαιρείσθω ἐκτός εἰ μὴ δι' ἀσθένειαν σωματικὴν ἐμποδίζοιτο»⁸.

Ἀπὸ τίς ἴδιες πηγές καὶ πρωτίστως ἀπὸ τὴ Διαχρῆ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων πληροφοροῦμαστε καὶ γιὰ τὴν προβαπτισματικὴ νηστεία, ἡ ὁποία διαρκοῦσε μία ἢ δύο ἡμέρες. Ἡ ἐν λόγω νηστεία προβλεπόταν ὄχι μόνο γιὰ τὸν βαπτιζόμενο, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅποιον ἄλλον ἤθελε νὰ νηστεύει. «Πρὸ δὲ τοῦ βαπτίσματος προνηστευσάτω ὁ βαπτίζων καὶ ὁ βαπτιζόμενος καὶ εἴ τινες ἄλλοι δύνανται κελεύει

δὲ νηστεῦσαι τὸν βαπτιζόμενον πρὸ μιᾶς ἢ δύο»⁹. Ὡς πνευματικὴ προετοιμασία ἡ νηστεία ὅσων προσήρχοντο στὸ βάπτισμα¹⁰ διαρκοῦσε καὶ περισσότερες ἡμέρες, ἕως καὶ δέκα¹¹. Ἡ σύνδεσή τῆς μάλιστα μὲ τὴν τεσσαρακονθήμερη νηστεία τοῦ Κυρίου μετὰ τὴ βάπτισή Του¹² παραπέμπει στὴ νηστεία τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, οἱ ρίζες τῆς ὁποίας βρίσκονται ἀκριβῶς στὴν προπασχάλεια ἀρχικὴ προβαπτισματικὴ νηστεία τῶν δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν¹³.

Ὡς βαπτισματικὴ ἡμέρα τὸ Πάσχα συνδέθηκε ἀπὸ τὸν β΄ καὶ γ΄ αἰ. μὲ τὴν νηστεία στὴν ὁποία ἀναφερθήκαμε, τῆς μιᾶς δηλαδὴ ἢ τῶν δύο ἢ καὶ τῶν περισσοτέρων ἡμερῶν¹⁴. Ἐτσι μιλοῦμε πλέον γιὰ τὴ νηστεία τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, ἡ ὁποία ἀπὸ τὸ δεύτερο ἡμισυ τοῦ γ΄ αἰῶνα κατὰ τὸ πρότυπο τῆς νηστείας τοῦ Κυρίου ἐπεκτάθηκε καὶ δημιουργήθηκε ἡ πρὸ τοῦ Πάσχα τεσσαρακονθήμερος νηστεία¹⁵. Τὴν περίοδο αὐτὴ, κατὰ τὸν 450 κανόνα τῆς ἐν Λαοδικεῖᾳ Συνόδου, «τούς οὖν μέλλοντας φωτισθῆναι κατὰ τὸ μέγα σάββατον, δεῖ τὴν πᾶσαν Τεσσαρακοστήν προκαθαίρεσθαι διὰ νηστείας καὶ ἀσκήσεως»¹⁶. Οἱ κατηχούμενοι δηλαδὴ μέλλοντες «μυστηρίοις προσίεναι»¹⁷ ἐπεδίδοντο σ' αὐτὴν τὴν προεόρτιο κάθαρση¹⁸.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰδικότερα τὴ Μεγάλῃ Ἑβδομάδᾳ ὑπῆρχε προτροπὴ νὰ τηρεῖται ἀπὸ ὅλους «μετὰ φόβου καὶ τρόμου»¹⁹ καὶ γιὰ ἑξὶ ἡμέρες ἕως τὴν ἀλεκτοροφωνία τοῦ Μ. Σαββάτου πρὸς Κυριακὴ τοῦ Πάσχα. Ἡ νηστεία αὐτὴ τῆς Μ. Ἑβδομάδος προέβλεπε μόνο ψωμί, λάχανα καὶ ἀλάτι, Παρασκευὴ δὲ καὶ Σάββατο οἱ πιστοὶ παρέμεναν ἄσιτοι²⁰.

Στὸ σημεῖο αὐτό θα πρέπει νὰ ἐπισημάνουμε ὅτι ἡ Μεγάλῃ Ἑβδομάδᾳ εἶναι συμπληρωματικὴ τῆς τεσσαρακονθήμερης νηστείας, ἡ ὁποία ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν Καθαρά Δευτέρα καὶ ὁλοκληρώνεται τὴν Παρασκευὴ τῆς ΣΤ' Ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν «τὴν ψυχωφελῇ πληρώσαντες Τεσσαρακοστήν καὶ τὴν ἁγίαν ἑβδομάδα τοῦ πάθους σου αἰτοῦμεν κατιδεῖν φιλάνθρωπε» (Δοξαστικὸ τῶν Αἰνῶν Παρασκευῆς πρὸ τῶν Βαῖων). Ἡ διαμόρφωση τῆς πρὸ τοῦ Πάσχα λειτουργικῆς περιόδου ἐγίνε

σταδιακά, λαμβανομένων υπόψιν καί τῶν διχογνωμιῶν πού ὑπῆρχαν στούς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον ἀφορᾷ τόν ἀριθμό τῶν νηστῶν ἐβδομάδων, ἄν δηλαδή γιά συμβολικούς καθαρά λόγους θά εἶναι ἕξι, ἑπτὰ ἢ ὀκτώ²¹. Σέ κάθε περίπτωση γύρω στόν ζ΄-ή΄ αἰώνα καί σέ μία προσπάθεια διάκρισης ἀπό διάφορους αἵρετικούς²², ὀριστικοποιεῖται ὁ προπασχάλιος νηστευτικός κύκλος τῶν ὀκτῶ ἐβδομάδων. Στόν κύκλο αὐτό ἐντάσσονται:

α) ἡ ἐβδομάδα τῆς Τυροφάγου κατά τήν ὁποίαν ὑπάρχει ἀποχή ἀπό τό κρέας «εἰς προκαθάρσιον ἡμῶν καί πρός τήν ἀγίαν νηστείαν ἐτοιμασίαν»²³.

β) οἱ ἕξι ἐβδομάδες τοῦ κυρίου μέρους τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ὡς σύμβολο τῆς ἀποδεκάτωσης τοῦ χρόνου καί ἀναφορά στό ἐξαήμερον τῆς δημιουργίας, καί

γ) ἡ Μεγάλη Ἑβδομάδα πού παραπέμπει στήν ὄγδοη ἡμέρα καί στόν μέλλοντα αἰῶνα· «Αὕτη οὖν ἐστὶ ἡ νηστεία τοῦ Κυρίου ἡμῶν τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν, καί ἡ ἐβδομάς μετ’ αὐτῆν τῶν ἀγίων παθῶν αὐτοῦ»²⁴.

Μέ τόν ὅρο νηστεία τήν περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἐννοεῖται προφανῶς μονοφαγία καί ξηροφαγία μετὰ τήν ἐνάτη καί τόν ἐσπερινό ὅλη τήν ἐβδομάδα ἐκτός Σαββάτου καί Κυριακῆς. Δέν εἶναι ὅμως παράξενο καί ἐκτός παραδόσεως τό γεγονός ὅτι στά λειτουργικά τυπικά πολλές φορές ἔχουμε διαφοροποιήσεις καί παραλλαγές. Ἔτσι π.χ. βλέπουμε ὅτι στά Τυπικά Κεχαριτωμένης, Παντοκράτορος, Μάμαντος καί Ἡλίου Βωμῶν τῆς Κων/λεως ἐπικρατοῦσε τό ἔθος «δύο ἐδσμάτων, ἀμφοτέρων μετεχόντων ἐλαίου» κάθε Τρίτη καί Πέμπτη²⁵. Τήν ἑορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐπίσης ἀπό τούς Κανόνες ἐπιτρέπεται κατάλυση ἰχθύος ἔστω καί ἂν ἡ ἑορτή κατά τόν Ε΄ Κανόνα τοῦ Νικηφόρου Κων/λεως συνέπιπτε Μεγάλη Πέμπτη ἢ Μεγάλη Παρασκευή²⁶. Αὐτό ὅμως ἄλλαξε πρός τό τέλος τῆς βυζαντινῆς περιόδου, ὅποτε σύμφωνα μέ σχετικές μαρτυρίες «ἐάν δέ λάξη ὁ Εὐαγγελισμός ἔστω τῆς Μ. Ἑβδομάδος οὐκ ἐσθίομεν (ὀψάριον) εἰ μὴ μόνον ἔλαιον καί οἶνον, ἀλλ’ οὐδέ τῇ Μεγάλῃ Πέμπτῃ ἐσθίομεν ἔλαιον κατά τόν Ν΄ Κανόνα τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου»²⁷. Στίς μέρες μας βεβαίως δέν ὑπάρχει τέτοιο θέμα λόγω τῆς διαφορᾶς τῶν ἡμερῶν παλαιοῦ καί νέου ἡμερολογίου. Ὡς πρός τήν ἰχθυοφαγία ἐπίσης κατά τήν Κυριακή τῶν Βαΐων, αὕτη δέν μαρτυρεῖται στά βυζαντινά μοναχικά Τυπικά, ἐκτός ἀπό τό Τυπικό τῆς Μονῆς Παντοκράτορος²⁸ καί τῇ χρονικῇ διδασκαλίᾳ τῆς

Μονῆς τοῦ Στουδίου²⁹. Τῇ Μεγάλῃ Πέμπτῃ ἐπίσης ἀπό τόν Ν΄ Κανόνα τῆς Λαοδικείας καί τόν Θ΄ τῆς Πενθέκτης προβλέπεται, ὅπως καί γιά ὅλη τήν Τεσσαρακοστή, ξηροφαγία. Τά μοναχικά Τυπικά ὅμως ὀρίζουν καί κατάλυση ἐλαίου, ἐπειδή τήν ἡμέρα αὕτη ἑορτάζεται ἡ παράδοση τοῦ μυστηρίου τοῦ μυστικοῦ δείπνου καί τελεῖται «τελεία» θεία Λειτουργία, τοῦ Μεγάλου Βασιλείου³⁰.

Κατά μίμηση τῆς νηστείας πρό τοῦ Πάσχα καθιερώθηκε καί ἡ νηστεία τῶν Χριστουγέννων, στήν ἀρχή (4ο αἰ.) ὀλιγοήμερος, μέ τήν προτροπή νά φυλάσσεται³¹, καί τεσσαρακονθήμερος ἀπό τόν ζ΄ αἰῶνα³². Ὡς νηστεία τοῦ ἀγίου Φιλίππου χαρακτηρίζεται ἀπό τόν 29ο Κανόνα τοῦ πατριάρχου Κων/πόλεως Νικηφόρου τοῦ Ὁμολογητοῦ³³, προφανῶς διότι ἀρχίζει τήν ἐπομένη τῆς ἑορτῆς τοῦ ἀγίου Φιλίππου δηλ. τῇ 15ῃ Νοεμβρίου. Ὁ ἅγιος ἀπόστολος Φίλιππος τιμᾶται τήν 14ῃ Νοεμβρίου. Σύμφωνα μέ τά μοναχικά Τυπικά, τουλάχιστον στήν πλειοψηφία των, Τετάρτη καί Παρασκευή ὑπάρχει ξηροφαγία, ἐνῶ Δευτέρα, Τρίτη καί Πέμπτη προβλέπεται κατάλυση οἴνου καί ἐλαίου. Ἡ ἰχθυοφαγία ἐπιτρέπεται μόνο τά Σαββατοκύριακα καί διαρκεῖ ἕως καί τήν 17ῃ Δεκεμβρίου³⁴. Καί τοῦτο προφανῶς γιά τήν τιμῇ τῆς πρό τῶν Χριστουγέννων «μεγάλης ἐβδομάδος». Ἄλλωστε κατά τόν Βαλσαμώνα (19ῃ αἰ.) τό ἀπαραίτητον αὐτῆς τῆς νηστείας διακοῦσε ἑπτὰ ἡμέρες χωρίς νά ἀπαγορεύεται τό τεσσαρακονθήμερο «πρό μέν ἑπτὰ ἡμερῶν... ἐξ ἀπαραίτητου νηστεῦν καί ἐγκρατεῦσθαι... μία γάρ τεσσαρακονθήμερος νηστεία ἐστίν, ἡ τοῦ ἀγίου καί μεγάλου Πάσχα. Εἰ δέ τις καί πλέον τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν νηστεύει... οὐ καταισχυνθήσεται»³⁵.

Τό πῶς βεβαίως ἐπικράτησε καί ἡ πράξη τῆς ὁλοκληρώσεως τῆς ἰχθυοφαγίας κατά τήν ἑορτή τοῦ ἀγίου Σπυρίδωνος μᾶς εἶναι ἄγνωστο. Τό πρῶτο νομίζουμε εἶναι πιό κοντά στήν παράδοση καί τίς πληροφορίες πού μᾶς δίνουν οἱ πηγές. Ἰδιαιτερότητα ὑπάρχει καί ὅσον ἀφορᾷ τῇ νηστείᾳ τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων καί τῶν Φώτων. Ἔτσι ἐνῶ κατά κανόνα ὑπάρχει ξηροφαγία, ἐάν ἡ παραμονή αὐτῶν τῶν δύο ἑορτῶν τύχει Σάββατο ἢ Κυριακή τότε καταλύεται οἶνος καί ἔλαιον. Λόγω ὅμως τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου τήν παραμονή τῶν ὡς ἄνω ἑορτῶν κάποια Τυπικά προβλέπουν κατάλυση οἴνου καί ἐλαίου ὁποιαδήποτε μέρα τῆς ἐβδομάδος³⁶. Τήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας μαρτυρεῖται ἡ ἐξῆς διαφορετικὴ τάξη: «Περὶ τῆς

παραμονής τῶν Φώτων καί τῶν Χριστουγέννων ὅ,τι ἡμέρα τύχη νηστεύεται ἔλαιον καί ὀψάριον οὐκ ἐσθίεται, μόνο πίνεται οἶνος. Ἐάν δέ λάξη Σάββατον ἢ Κυριακή μετά τόν ἑσπερινόν ἐσθίωμεν ἔλαιον καί πίνωμεν οἶνον»³⁷. Γιά τή νήστεία τῆς παραμονῆς τῶν Φώτων, πού εἶναι ἡ μόνη μέσα στό δωδεκαήμερο, λόγω τοῦ ἑορταστικοῦ κλίματος, θά πρέπει νά ἐπισημάνουμε ὅτι σχετίζεται μέ τό βάπτισμα τῶν κατηχουμένων καί ὄχι μέ τό Μέγα Ἀγιασμό. Σέ ἀντίθετη περίπτωση θά εἶχαμε νηστεία καί τήν προπαραμονή³⁸.

Ἦθος πράγματι παλαιό ἦταν νά προηγεῖται τῶν ἑορτῶν προπαρασκευαστική νηστεία ὡς πνευματική ἐτοιμασία τῶν χριστιανῶν. Σ' αὐτή τήν παράδοση ἀναφέρεται καί ὁ Νίκων ὁ Μαυρορείτης τοῦ ια' αἰ. ἀπό τήν Ἀντιόχεια: «Πολλάς νηστείας, ἐπισημαίνει, οὐκ ἐκ παραδόσεως θείων κανόνων, ἀλλ' ἐκ συνηθείας τινῶν καί ἐκ παραδόσεως εἰς τινας χώρας φυλάττεσθαι εὐρίσκομεν· οὐ κακῶ δέ λογισμῶ ἀλλά πίστει καί ἀγάπῃ τινῶν μεγάλων ἁγίων προαγωνιζομένων τῶν νηστευόντων, ἵνα καθαρῶς ταῖς ἑαυτῶν ἑορταῖς ὑπαντήσωσι»³⁹.

Στή λογική αὕτη ἐντάσσεται καί ἡ λεγόμενη νηστεία τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἡ ὁποία ξεκινᾷ ἀπό τῆς Δευτέρας μετά τήν Κυριακή τῶν Ἁγίων Πάντων καί ὁλοκληρώνεται τήν 28ῃ Ἰουνίου. Ἡ νηστεία αὕτη εἶναι παλαιότερη ἀπό αὕτη τῶν Χριστουγέννων, καί καταχρηστικῶς λέγεται σαρακοστή, καθόσον ἡ διάρκεια τῆς ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἡμερομηνία τοῦ Πάσχα. Κατά τό Μέγα Ἀθανάσιο ἡ ἐν λόγω νηστεία ἀρχίζει ἀμέσως μετά τήν Πεντηκοστή καί διαρκεῖ μία ἐβδομάδα⁴⁰. Σύμφωνα μέ τίς Διαταγές τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων μεσολαβοῦσε μία ἐβδομάδα ἀνέσεως καί εὐφροσύνης, μετά τήν Πεντηκοστή «ἐπὶ τῇ τοῦ Θεοῦ δωρεᾷ», καί ἀκολουθοῦσε νηστεία μίας ἐβδομάδος⁴¹. Ἡ νηστεία αὕτη σχετιζόταν μέ τήν Πεντηκοστή «ἐπειδή οἱ Ἀπόστολοι κατ' αὐτήν ἔκαμαν ἀρχήν τοῦ κηρύγματος. Διά τοῦτο καί αἱ μετά τήν Πεντηκοστήν ἡμέραι ἦσαν ὑπό τῶν χριστιανῶν ἀφιερωμέναι εἰς τοὺς Ἀποστόλους καί τό ἔργο των»⁴².

Γιά τήν ἐξελιχθεῖσα σέ νηστεία τῶν Ἀποστόλων μεθεόρτιο νηστεία τῆς Πεντηκοστῆς γίνεται ἰδιαίτερος λόγος καί σέ κείμενα τοῦ ζ' αἰ. Ὁ Ἀναστάσιος Σιναΐτης π.χ. μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἡ νηστεία αὕτη παρατεινόταν ἕως τήν ἑορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐνώνοντας κατά κάποιον τρόπο τίς νηστευτικές περιόδους αὐτῶν τῶν ἑορτῶν. Ἐξεκόπη ὅμως «τό μέν διά τό παρεμπίπτειν ταῖς ἐθνικαῖς νηστείαις, ἡγουν Ἀρμενίων, Ἰακωβιτῶν, Νεστοριανῶν, ἔτι δέ

πολλάκις καί Ἰσραηλιτῶν, τό δέ ὡς ἔμοιγε καταφαίνεται, καί διά τήν ὀλιγορίαν καί τό ἀπρόθυμον τῶν ἀνθρώπων»⁴³. Κατά τόν Βαλσαμῶνα ἡ ἑορτή τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καί ἡ σχετική πρό αὐτῆς νηστεία συνδέονται μέ τήν ἑορτή τῶν Ἑβδομάδων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης «ἥτις ἐορτάζετο τήν Πεντηκοστήν ἡμέραν ἀπό τοῦ Πάσχα, εἰς ἀνάμνησιν τῆς παραδόσεως ὑπό τοῦ Θεοῦ εἰς τόν Μωϋσέα τῶν Δέκα Ἑντολῶν ἐπὶ τοῦ Σινᾶ καί πρὸς δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ <ἐπὶ τῷ ἀμνητῷ> ἦτοι διά τόν θερισμόν τῶν δημητριακῶν καρπῶν»⁴⁴.

Ὅσον ἀφορᾷ τῇ διαίτα τῆς ὡς ἄνω νηστείας κάποια Τυπικά, τά ἀρχαιότερα, προβλέπουν ξηροφαγία Δευτέρα, Τετάρτη καί Παρασκευή, κατάλυση οἶνου καί ἐλαίου τήν Τρίτη καί τήν Πέμπτη καί ἰχθύος τό Σάββατο καί τήν Κυριακή⁴⁵. Σύμφωνα ὅμως μέ τό Τυπικό τῆς Μονῆς Στουδίου «εἰς τήν Τεσσαρακοστήν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἰχθύας καί ὠόν καί τυρόν οὐκ ἐσθίωμεν, πλὴν τῶν ἡμερῶν, ἐν αἷς ὥρας οὐ ψάλλομεν»⁴⁶. Τό Σαββατοκύριακο, σύμφωνα μέ τό ἐν λόγω Τυπικό, σχολάζουν οἱ Ὡρες καί ὡς ἐκ τούτου ὑπάρχει κατάλυση κρέατος, τυροῦ καί ὧν. Ἰσχύει ὅ,τι καί στήν τεσσαρακοστή τοῦ ἁγίου Φιλίππου (Χριστουγέννων) μέ τή διαφορά ὅτι στή νηστεία τῶν Ἀποστόλων παρατίθεντο δύο τράπεζες, τήν ἑβδομη ὥρα τῆς ἡμέρας καί ἀμέσως μετά τόν Ἑσπερινό, ἐνῶ στήν τῶν Χριστουγέννων μία μετά τόν Ἑσπερινό⁴⁷.

Ἀπό τόν θ' αἰ. μᾶς εἶναι γνωστή καί ἡ νηστεία τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία παραδόξως ἐλλείπει ἀπό τά παλαιὰ Τυπικά τῆς Κων/λεως, τῶν Ἱεροσολύμων καί τοῦ Ἁγίου Ὁρους⁴⁸. Μαρτυρεῖται μόνο ἀπό τό Τυπικό τῆς Μονῆς τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ (Μεσσήνης, κάτω Ἰταλίας)⁴⁹ καί ἐτρεῖτο, ὅπως φαίνεται, στήν κοσμική-ἀσματική Λατρεία καί στά Μοναστήρια τοῦ Ὀλύμπου τῆς Βιθυνίας. Στή διάδοση αὐτῆς τῆς νηστείας στήν Ἀντιόχεια συνέβαλε τά μέγιστα ὁ μοναχός Νίκων Μαυρορείτης, παρά τίς ἀντιδράσεις ἀπό μοναχικούς κύκλους⁵⁰. Ἡ πατριαρχική δέ Σύνοδος τοῦ 1105 ἐπὶ Νικολάου Γ' Γραμματικοῦ ἐπέβαλλε ὡς κανονική τῇ νηστεία τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου⁵¹.

Τήν ἴδια ἐποχή ὁ Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης ἐπισημαίνει ὅτι «ἡ πρό τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου νηστεία παραδεδομένη ἐστίν ἐξ ἁγίων πατέρων καί θείων πατριαρχῶν, καί ἐντίμως ταύτην φυλάττουσι πᾶσαι αἱ πόλεις καί χώραι τῶν Ὁρθοδόξων, ἐξαιρέτως δέ ἡ μεγαλόπολις καί εὐδαίμων

Κωνσταντινούπολις καί ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία»⁵². Ἐπικράτησε πλέον ἡ ἐν λόγῳ νηστεία, ἀφοῦ μ' αὐτήν συνενώθηκε καί ἡ νηστεία τῆς Μεταμορφώσεως, μιᾶς ἐορτῆς πού καθιερώθηκε τόν 9^ο αἰώνα⁵³ καί ἐορταζόταν ὀκτώ ἡμέρες στό Ἱεροσολυμιτικό τυπικό καί τέσσερις στό Στουδιτικό⁵⁴. Ἐπειδὴ ὅμως κάποιοι παρέτειναν τὴν κρεωφαγία πού προβλεπόταν γιὰ τὴν ἡμέρα τῆς Μεταμορφώσεως ὡς δεσποτικῆς ἐορτῆς, ὁ Λέων ὁ Σοφός ἔνωσε τίς δύο νηστείες, κατέλυσε ἐνθέσμως τὴν μεθεόρτια κρεωφαγία καί ὄρισε «ὅλη ἡ νηστεία τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν» νά φυλάσσεται ἀπὸ ὅλους καί καθαρώς νά νηστεύεται⁵⁵.

Ἀναφέραμε ἤδη τὴ νηστεία Τετάρτης καί Παρασκευῆς, τὴν προβαπτισματικὴ νηστεία καί τὴ νήστιμο περίοδο τῶν μεγάλων ἐορτῶν Πάσχα, Χριστουγέννων, ἀγίων Ἀποστόλων καί Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου σέ συνδυασμὸ μὲ τὴ νηστεία τῆς Μεταμορφώσεως. Ὑπάρχουν ὅμως καί ἄλλες νηστείες μονοήμερες ἢ πολυήμερες μὲ ξεχωριστό λειτουργικὸ ἐνδιαφέρον. Μνημονεύουμε πρῶτα τὴν ἐορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἢ ὁποία ἐπέχει τὰ δίκαια τῆς Μ. Παρασκευῆς⁵⁶. Κατὰ τὸν μοναχὸ Νίκωνα τὸ Μαυρορεϊτὴ ὑπῆρχε στήν Ἀντιόχεια νηστεία τόσο κατὰ τὴν ἴδια μέρα, ὅσο καί προεορτίως⁵⁷. Σύμφωνα μὲ ἄλλη μαρτυρία ἡ νηστεία, αὐστηρὴ μάλιστα, περιορίζεται κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Ὑψώσεως κατὰ τὴν ὁποία «οὔτε τυρόν ἐσθίμεν, οὔτε ἰχθύας»⁵⁸. Ἡ τρίτη πηγὴ τοῦ ια'/ιβ' αἰ. μᾶς πληροφορεῖ περὶ καταλύσεως εἰς πάντα κατὰ τὴν ἐορτὴ τῆς Ὑψώσεως «καί ἕως οὗ ἀποδοθῇ ἡ ἐορτὴ καταλύομεν τὴν νηστείαν εἰς ἔλαιον καί οἶνον»⁵⁹. Αὐτὸ πού ἐπικρατεῖ ἀπὸ τὴ ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας ἕως καί σήμερα παντοῦ εἶναι ἡ αὐστηρὴ νηστεία καί κατάλυση οἴνου καί ἐλαίου ἐάν τύχει ἡ ἐορτὴ ἡμέρα Σάββατο καί Κυριακή.

Ἡ δεύτερη, ἀγιολογικὴ αὐτὴ τὴ φορά, ἐορτὴ κατὰ τὴν ὁποία προβλέπεται νηστεία εἶναι ἡ μνήμη τῆς ἀποτομῆς τῆς τιμίας κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου (29 Αὐγούστου). Στό Στουδιτικό Τυπικὸ δὲν ὑπῆρχε νηστεία τὴν ἡμέρα αὐτή, διότι ἡ ἐορτὴ ἐθεωρεῖτο μεγάλη, ἡ δὲ Μονὴ Στουδίου ἦταν ἀφιερωμένη στὸν Τίμιον Πρόδρομο⁶⁰. Καί τὸ Τυπικὸ τοῦ ἀγίου Σάββα προβλέπει ὅτι «ἢ ἂν ἡμέρᾳ τύχῃ ἡ σεβασμιος αὕτη ἐορτὴ, εἴτε Κυριακῇ, εἴτε Σαββάτῳ, τυρόν ἢ ὦρον ἢ ἰχθύν οὐκ ἐσθίμεν, εἰ μὴ μόνον ἔλαιον καί οἶνον εὐχαριστοῦντες Χριστόν τὸν Θεόν»⁶¹. Ὅ,τι ἰσχύει σήμερα, δηλαδὴ ἡ ἀποχή ἀπὸ κάθε τροφῆς, εἶναι τῆς περιόδου τῆς

Τουρκοκρατίας ἔθος. Καταγράφεται δὲ καί στό ἰσχὺον Τυπικόν τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὸ Τυπικὸ τοῦ Γ. Βιολάκη, ὅπου σημειώνονται τὰ ἑξῆς: «Ἐν τῇ πανσέπτῳ ταύτῃ ἐορτῇ, φερούσῃ τὰ ἴσα τῆς ἀγίας καί Μ. Παρασκευῆς, τελοῦμεν νηστείαν, μόνον δὲ ἂν συμπέσῃ ἐν Σαββάτῳ ἢ Κυριακῇ, γίνεται κατάλυσις οἴνου καί ἐλαίου» (σ.76).

Μέσα ἀπὸ τὴν ποικιλία τῶν περιπτώσεων, ὅσον ἀφορᾷ τὴ νηστεία τοῦ ἐορτολογίου τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀναδεικνύεται ὁ πλοῦτος τῆς λειτουργικῆς μας παράδοσης καί ἡ ὠραιότητα τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ ὅπλου γιὰ τὴν κάθαρση τῶν παθῶν, τὸ φωτισμὸ τοῦ νοῦ καί τὴ βίωση τῶν μεγάλων νοημάτων, πού πηγάζουν ἀπὸ τίς ἐορτές. Ἡ κάθε μία καί ὅλες μαζί φέρνουν στὴ ζωὴ μας τὴν ἀλήθεια τοῦ μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ καί μᾶς καλοῦν νά γίνομε μέτοχοί του. Νά πανηγυρίζουμε θεοπρεπῶς τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν μας καί νά ἐκγυμνάζουμε τὴν ψυχὴ καί τὸ σῶμα μας μὲ τὸ ἄθλημα τῆς νηστείας. Ἡ ἄσκηση αὐτὴ μᾶς βοηθᾷ ὥστε «ἐαυτὸν τῷ Θεῷ προσοικειῶσαι...καί μὴ δουλοῦσθαι πάθεσι»⁶². Ἀνοίγει τὸν δρόμο γιὰ τὴν πραγματικὴ ἐλευθερία, δικαιοσύνη καί ἀγάπη. Μᾶς φέρνει πιὸ κοντὰ στὸν δρόμο πού ὁδηγεῖ στὴν αὐτογνωσία, τὴν κοινωνία μὲ τὸν συνάνθρωπο καί τὴ μυστικὴ μὲ τὸν Θεὸ ἔνωσή μας. ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Διδαχὴ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων VIII, ΒΕΠΕΣ 2, 217-218.
2. ΚΑΗΜΕΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ, *Στρωματεῖς* VII, XII, ΒΕΠΕΣ 8, 281.
3. ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ, Εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον, Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν σειρῶν τῶν Εὐαγγελίων, § 520, ΒΕΠΕΣ 14, 380. Ἐπιφανίου Κύπρου, *Σύντομος ἀληθῆς λόγος περὶ πίστεως καθολικῆς καί ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας*, PG 24, 825B. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ, *Ἐπιστολὴ πρὸς Βασιλεῖδην*, ΒΕΠΕΣ 17, 222. Γ. Θ. ΒΕΡΓΩΤΗ, *Ἡ νηστεία τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς*, Διατριβὴ ἐπὶ Διδακτορίᾳ, Θεσσαλονίκη 1983, σ. 13.
4. Διαταγαὶ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων V, 14, Sources Chrétiennes 329, 258.
5. Μ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, *Ἀμφιβαλλόμενα, περὶ πίστεως ὁ μείζων*, ΒΕΠΕΣ 33, 261-262: «Δι' ὅλου μὲν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡ νηστεία φυλάττεται ἐν τῇ ἀγίᾳ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, φημί τετράδι καί προσαββάτῳ ἕως ὥρας ἐνάτης».
6. Γ. Θ. ΒΕΡΓΩΤΗ, ὁ.π., σ. 15.
7. Ἑρμηνεία ἘΘ' Ἀποστολικοῦ Κανόνα, στό: ΡΑΛΛΗ-ΠΟΤΑΝ, *Σύνταγμα θεῶν καί ἱερῶν Κανόνων*, τόμ. Β', σ. 88: «Σημειωτέον οὖν, ὅτι, ἐν ἰσῇ τάξει τίθησιν ὁ κανὼν τὴν τε ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν τοῦ Πάσχα καί Τετράδα καί Παρασκευὴν».
8. ἘΘ' κανὼν τῶν Ἀποστόλων.
9. Διδαχὴ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων VII, IV, ΒΕΠΕΣ 2, 217.
10. ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Ὁμιλία 13, Προτρεπτικὴ εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα, PG 31, 424 C.

11. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ, *Κλημέντια*, Όμιλία 3, 73, PG 2, 157 C: «Όσοι ποτέ βαπτισθῆναι θέτετε, από τῆς αὔριον νηστεύειν ἄρξασθε, καί καθημέραν χειροθετήσθε, καί περί ὧν θέλετε πυνθάνεσθε. Ἐτι γάρ ἡμερῶν δέκα ὑμῖν ἐπιμεῖναι θέλω». Βλ. καί Π. Ι. ΣΚΑΛΤΣΗ, «Ἡ προβαπτισματική νηστεία», *Λειτουργικές Μελέτες* I, ἐκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1999, σσ. 87-88.
12. Διαταγαί τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων 7, 22, 4, Sources Chrétiennes 336, 48: «Πρό δέ τοῦ βαπτίσματος νηστευσάτω ὁ βαπτιζόμενος καί γάρ ὁ Κύριος βαπτισθεῖς ὑπό Ἰωάννου πρῶτον καί εἰς τήν ἔρημον αὐλισθεῖς μετέπειτα ἐνήστευσεν τεσσαράκοντα ἡμέρας καί τεσσαράκοντα νύκτας».
13. Π. Ι. ΣΚΑΛΤΣΗ, «Ἡ προβαπτισματική νηστεία», ὁ.π., σσ. 91-93. Α. SCHMEMMANN, *Ἐξ ὕδατος καί Πνεύματος, Λειτουργική μελέτη τοῦ βαπτίσματος*, μετάφρ. Ἰωσήφ Ροηλίδης, ἐκδ. «Δόμος», Ἀθήνα 1990, σ. 16.
14. ΕΥΣΕΒΕΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ, *Ἐκκλησιαστική Ἱστορία* 5, 24, BEPES 19, 343.
15. Γ. Θ. ΒΕΡΓΩΤΗ, ὁ.π., σ. 22.
16. Σχετική ἐρμηνεία Βαλσαμώνος, στό: ΡΑΛΛΗ-ΠΟΤΛΗ, *Σύνταγμα τῶν θείων καί ἱερῶν κανόνων*, τομ. Γ', σ. 213.
17. ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, *Εἰς τοὺς τὰ πρῶτα Πάσχα νηστεύοντα*, PG 48, 867.
18. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ, Λόγος 40, Εἰς τό ἅγιον βάπτισμα, PG 36, 401B.
19. Διαταγαί τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων V, 13, Sources Chrétiennes 329, 246.
20. Διαταγαί τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων V, 18, Sources Chrétiennes 329, 268 270: «Ἐν ταῖς ἡμέραις οὖν τοῦ πάσχα νηστεύετε, ἀρχόμενοι ἀπό δευτέρας μέχρι τῆς Παρασκευῆς καί Σαββάτου, ἕξ ἡμέρας, μόνω χρώμενοι ἄρτῳ καί λαχάνοις καί ποτῶ ὕδατι, οἶνου δέ καί κρεῶν ἀπέχεσθε ἐν ταύταις ἡμέραις γάρ εἰσὶ πένθους, ἀλλ' οὐχ ἑορτῆς. Τήν μέντοι Παρασκευήν καί τό Σάββατον ὁλόκληρον νηστεύσατε, οἷς δύναμις πρόσσεστιν τοιαύτη, μηδενός γενόμενοι μέχρις ἀλεκτοροφωνίας νυκτός».
21. Βλ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ, *Περί τῶν ἁγίων νηστειῶν*, § γ', PG 95, 68AB. Βλ. καί Γ. Θ. ΒΕΡΓΩΤΗ, ὁ.π., σσ. 28-39.
22. Ὁ Ἀναστάσιος Σιναΐτης κατονομάζει αὐτούς τοὺς αἰρετικούς λέγοντας ὅτι πρόκειται γιά τὰ κατάλοιπα τῶν Ἀρειανῶν, τοὺς Εὐσταθιανούς, Μαρκωνιστές κ. ἄ. (Βλ. Ἐρωτήσεις καί ἀποκρίσεις περί διαφορῶν κεφαλαίων ἐκ διαφορῶν προσώπων, Ἐρώτησις ΞΔ', PG 89, 661C- 664A).
23. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, *Ἀποκρίσεις*, Ἐρώτησις ΝΣΤ', PG 155, 904D-905A. Βλ. καί Ι. Μ. ΦΟΥΤΟΥΛΗ, *Λογική Λατρεία*, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήνα 1997, σσ. 19-20.
24. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, *Ἀποκρίσεις*, Ἐρώτησις ΝΒ', PG 155, 897AD.
25. Βλ. Θ. Ξ. ΓΙΑΓΚΟΥ, *Κανονικολειτουργικά* I, ἐκδ. Γ. Δεδούση, Θεσσαλονίκη 1996, σ. 228.
26. ΡΑΛΛΗ-ΠΟΤΛΗ, *Σύνταγμα...*, τόμ. Δ', σ. 427.
27. Χρ. Ξηροποτ. 91, σ. 102. Βλ. καί Θ. ΓΙΑΓΚΟΥ «Ἡ νηστεία κατὰ τοὺς ἱερούς Κανόνες καί τὰ Τυπικά», στό: *Νηστεία καί πνευματική ζωή* (Χρονικόν, εἰσηγήσεις, πορίσματα Ἱερατικοῦ Συνεδρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δράμας, ἔτους 1989), Δράμα 1989, σ. 45.
28. Α. DMITRIEVSKIJ, *Opisanie Liturgitseskich Rukopisej*, τόμ. Α', Κίεβο 1895, σσ. 669-670.
29. PG 99, 1700 καί Θ. ΓΙΑΓΚΟΥ, «Ἡ νηστεία κατὰ τοὺς ἱερούς Κανόνες καί τὰ Τυπικά», ὁ.π., σσ. 46-47.
30. Βλ. Θ. Ξ. ΓΙΑΓΚΟΥ, *Κανονικολειτουργικά* I, σσ. 230-231.
31. Διαταγαί τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων V, 13, Sources Chrétiennes 329, 246: «Τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν φυλάσσετε, ἀδελφοί, καί πρῶτην γε τήν γενέθλιον, ἥτις ὑμῖν ἐπιτελείσθω εἰκοστῇ πέμπτῃ τοῦ ἐνάτου μηνός».
32. ΙΩ. ΜΑΛΛΑΛΑ, *Χρονογραφία*, ἐκδ. Βόννης, σ. 482.
33. ΡΑΛΛΗ-ΠΟΤΛΗ, *Σύνταγμα...*, τόμ. Δ', σσ. 431β'.
34. Θ. Ξ. ΓΙΑΓΚΟΥ, *Κανονικολειτουργικά* I, σ. 251. Βλ. καί Χ. Μ. ΕΝΙΣΛΕΙΔΟΥ, *Ὁ θεσμός τῆς νηστείας*, ἐκδ. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1972, σ. 116.
35. Βλ. ΡΑΛΛΗ-ΠΟΤΛΗ, *Σύνταγμα...*, τόμ. Δ', σσ. 265 488.
36. Θ. ΓΙΑΓΚΟΥ, «Ἡ νηστεία κατὰ τοὺς ἱερούς Κανόνες καί τὰ Τυπικά», ὁ.π., σσ. 43-44.
37. Χρ. Ξηροπ. 91. σ. 101.
38. Ι. Μ. ΦΟΥΤΟΥΛΗ, *Ἀπαντήσεις εἰς Λειτουργικάς Ἀπορίας*, τόμ. Β', Ἀποστολική Διακονία, Ἀθήνα 1989, σσ. 188-193. Ἀντίθετη ἀποψη ἐκφράζει ὁ Χ. Μ. ΕΝΙΣΛΕΙΔΗΣ, *Ὁ θεσμός τῆς νηστείας*, σσ. 143-145.
39. «Ἐρμηνεῖαι τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου» λόγος ΝΖ', στό: ΡΑΛΛΗ-ΠΟΤΛΗ, *Σύνταγμα...*, τόμ. Δ', σ. 589. Βλ. καί Θ. ΓΙΑΓΚΟΥ «Ἡ νηστεία κατὰ τοὺς ἱερούς Κανόνες καί τὰ Τυπικά», ὁ.π., σ. 29.
40. ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, *Ἀπολογία περί τῆς φυγῆς αὐτοῦ* 6, PG 25, 652B: «Τῇ γάρ ἐβδομάδι μετὰ τήν ἁγίαν Πεντηκοστήν νηστεύσας ἐξῆλθε περί τό κοιμητήριον εὐξασθαι».
41. V, 20, Sources Chrétiennes 329, 282: «Μετά οὖν τό ἑορτάσαι ὑμᾶς τήν Πεντηκοστήν ἑορτάσατε μίαν ἐβδομάδα, καί μετ' ἐκείνην νηστεύσατε μίαν· δίκαιον γάρ καί εὐφρανθῆναι ἐπὶ τῇ ἐκ Θεοῦ δωρεᾷ καί νηστεύσαι μετὰ τήν ἄνεσιν».
42. Χ. Μ. ΕΝΙΣΛΕΙΔΟΥ, ὁ.π., σ. 118.
43. Βλ. ΡΑΛΛΗ-ΠΟΤΛΗ, *Σύνταγμα...*, τόμ. Δ', σσ. 580-584.
44. Χ. Μ. ΕΝΙΣΛΕΙΔΟΥ, ὁ.π., σ. 120. Βλ. καί ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΒΑΛΣΑΜΩΝΟΣ, *Ἐπιστολή πρὸς Ἀντιοχεῖς*, καί ΡΑΛΛΗ-ΠΟΤΛΗ, *Σύνταγμα...*, τόμ. Δ', σ. 573.
45. Σχετικές πληροφορίες βλ. Χ. Μ. ΕΝΙΣΛΕΙΔΟΥ, ὁ.π., σ. 121.
46. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ, *Ὑποτύπῳσις καταστάσεως τῆς Μονῆς Στουδίου*, PG 99, 1713D. Βλ. καί Χ. Μ. ΕΝΙΣΛΕΙΔΟΥ, ὁ.π., σ. 120.
47. P. GAUTIER, «Le Typikon de la Théotokos Evergétis», στό: *Revue d' Etudes Byzantines* 40(1982) 43-45. Βλ. καί Θ. Ξ. ΓΙΑΓΚΟΥ, *Κανονικολειτουργικά* I, σ. 251.
48. Θ. Ξ. ΓΙΑΓΚΟΥ, *Κανονικολειτουργικά* I, σσ. 256-257.
49. Μ. ARRANZ, *Le Typicon du monastère du Saint-Sauveur à Messine* [Orientalia Christiana Analecta 185], Roma 1969, σ. 177.
50. Θ. Ξ. ΓΙΑΓΚΟΥ, *Κανονικολειτουργικά* I, σσ. 254-264.
51. ΡΑΛΛΗ-ΠΟΤΛΗ, *Σύνταγμα...*, τόμ. Δ', σ. 449. Γιά τό θεσμικό χαρακτήρα τῆς ἐν λόγω νηστείας βλ. V. GRUMEL, «le jeûne de l' Assoption dans l' Eglise grecque. Etude historique», στό: *Echos d' Orient* 32(1933) 162-194.
52. ΡΑΛΛΗ-ΠΟΤΛΗ, *Σύνταγμα...*, τόμ. Δ', σ. 588.
53. π. Δ. Β. ΤΖΕΡΙΟΥ, *Συλλείτουργο. Πρόσωπα καί θεσμοὶ στήν Ὁρθόδοξη Λατρεία. Ἐπτὰ Μελέτες*, ἐκδ. «Οὐρανός», Ἀθήνα 2012, σσ. 17-42.
54. ΡΑΛΛΗ-ΠΟΤΛΗ, *Σύνταγμα...*, τόμ. Δ', σ. 590.
55. ΡΑΛΛΗ-ΠΟΤΛΗ, *Σύνταγμα...*, τόμ. Δ', σ. 588. Βλ. καί Χ. Μ. ΕΝΙΣΛΕΙΔΟΥ, ὁ.π., σ. 123. Θ. ΓΙΑΓΚΟΥ, «Ἡ νηστεία κατὰ τοὺς ἱερούς Κανόνες καί τὰ Τυπικά», ὁ.π., σσ. 47-48.
56. Χ. Μ. ΕΝΙΣΛΕΙΔΟΥ, ὁ.π., σ. 146.
57. Χρ. Σινᾶ 436(441), 971β, 102α.
58. Ἡ πληροφορία προέρχεται ἀπό τό Ἀγιορειτικό Τυπικό. Βλ. σχετικά Θ. ΓΙΑΓΚΟΥ «Ἡ νηστεία κατὰ τοὺς ἱερούς Κανόνες

Οί νηστείες τῆς ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας

Πρεσβ. Νεκταρίου Κάνια

Εέ πολλά σημεία τῆς Ἀγίας Γραφῆς γίνεται λόγος γιά τή νηστεία καί ὅλοι οἱ ἱεροί Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ἀναφέρονται σέ ὁμιλίες τους στό θέμα τῆς νηστείας.

Ὁ Μέγας Βασίλειος μάλιστα, πού μας ἄφησε δύο ἐξαίρετες ὁμιλίες περί τῆς νηστείας, ὀνομάζει τή νηστεία «συνηλικιώτιν τῆς ἀνθρωπότητος». Εἶναι, λέει, ἡ πρώτη ἐντολή πού δόθηκε στούς ἀνθρώπους ἀπό τόν Θεό. Ὅταν ἔδωσε ἐντολή στούς Πρωτοπλάστους νά μή φάγουν τούς καρπούς ἐνός συγκεκριμένου δένδρου, ἔδωσε ἐντολή «νηστείας καί ἐγκρατείας» (ΕΠΕ 6,26). Πρῶτος ὁ Χριστός μᾶς ἔδωσε τό παράδειγμα τῆς νηστείας, ὅταν μετά τή βάπτισή Του στόν Ἰορδάνη ποταμό παρέμεινε νηστεύοντας ἐπὶ σαράντα ἡμέρες στήν ἔρημο. Μέ τό παράδειγμά Του ὁ Ἰησοῦς μᾶς ἔδωσε τήν νηστεία ὡς μία σωματική καί πνευματική ἄσκηση, ἡ ὁποία δυναμώνει τήν θέληση τοῦ ἀνθρώπου καί ταυτόχρονα δείχνει τήν ἀγάπη του πρὸς τόν Δημιουργό.

Αὕτη λοιπόν ἡ θεόδοτη ἐντολή, τήν ὁποία τήρησε καί ὁ Θεάνθρωπος καί οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, ὅταν ὀργανώθηκε μέ τή Χάρη τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἡ Ἐκκλησία, ἔλαβε τή θέση της στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας.

Νηστεία εἶναι ἡ λήψη «ξηρᾶς τροφῆς» (ξηροφαγία), χωρίς λάδι ἢ κρασί, μία φορά τήν ἡμέρα, καί μάλιστα τήν ἐνάτη ὥρα (γύρω στίς 3 μ.μ.). Λήψη τροφῆς, ἔστω καί μόνο ψωμοῦ, περισσότερο ἀπό μία φορά τήν ἡμέρα λέγεται λύση νηστείας. Ἄν φᾶμε καί λάδι ἢ πιοῦμε κρασί, τότε κάνουμε κατά-

λυση νηστείας. Οἱ κατηγορίες καταλύσεως τῆς νηστείας εἶναι τέσσερις: α) Κατάλυση «εἰς πάντα», β) κατάλυση αὐγῶν καί γαλακτοκομικῶν προϊόντων, γ) κατάλυση «ἰχθύος» καί δ) κατάλυση «οἴνου καί ἐλαίου».

Α' Ὑποχρεωτικές νηστείες

1. Τετάρτη καί Παρασκευή. Ἀπό τά ἀποστολικά χρόνια ἀκόμη οἱ ἡμέρες τῆς Τετάρτης καί τῆς Παρασκευῆς, συνδεδεμένες μέ τά ἅγια πάθη τοῦ Κυρίου μας, ἀπέκτησαν μία ιδιαίτερη σημασία. Ἐχουν πένθιμο χαρακτήρα. Ὅριστηκαν ὡς ἡμέρες νηστείας ἡ μέν Τετάρτη, γιατί ἔλαβε χώρα τό συμβούλιο γιά τόν θάνατο τοῦ Κυρίου καί ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα, ἡ δέ Παρασκευή, γιατί συνέβησαν τά πάθη καί ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου μας γιά τή σωτηρία μας. Ἡ ἀξία αὐτῆς τῆς νηστείας εἶναι πολὺ μεγάλη. Ὁ Ζωναρᾶς, ἐρμηνεύοντας τό ΞΘ' κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τοποθετεῖ τή νηστεία τῆς Τετάρτης καί τῆς Παρασκευῆς σέ ἴση τάξη μέ τή νηστεία τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς. (Ἰωάννου Ζωναρᾶ, Ἐρμηνεία ΞΘ', κανόνος τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, Γ. Ράλλη-Μ. Ποτλῆ, Σύνταγμα, II, σελ. 88) Τετάρτη καί Παρασκευή, λοιπόν, νηστεύουμε ὅλο τόν χρόνο. Καί νηστεία γι' αὐτές τίς δύο ἡμέρες σημαίνει φαγητό χωρίς λάδι.

Ὅλες τίς ἄλλες ἡμέρες τῆς ἐβδομάδας μπορούμε νά καταλύουμε ἀπό ὅλα. Φυσικά, ὅταν δέν βρισκόμαστε σέ κάποια περίοδο νηστείας.

Τό Σάββατο καί τήν Κυριακή δέν γίνεται ποτέ αὐστηρή νηστεία, δηλαδή χωρίς λάδι. Τό μοναδικό Σάββατο ὀλοκλήρου τοῦ ἔτους πού νηστεύουμε καί τό λάδι εἶναι τό Μέγα Σάββατο, λόγω τῆς μεγάλης ἐιρότητας τῆς ἡμέρας.

2. Νηστεία τῶν Χριστουγέννων. Ξεκινᾷ στίς 15 Νοεμβρίου καί τελειώνει στίς 24 Δεκεμβρίου. Καθ' ὅλη τή διάρκεια τοῦ σαρανταήμερου δέν καταλύουμε κρέας, γαλακτερά καί αὐγά. Ἀντίθετα, ἐπιτρέπεται νά καταλύουμε ψάρι ὅλες τίς ἡμέρες — πλὴν, φυσικά, τῆς Τετάρτης καί τῆς Παρασκευῆς — ἀπό τήν ἀρχή μέχρι καί τήν 17η Δεκεμβρίου. Ψάρι καταλύουμε ἐπίσης καί κατὰ τήν ἐορτή τῶν Εἰσο-

δίων της Θεοτόκου, οποιαδήποτε ημέρα κι ἂν πέσει. Ἀπό τήν 18η μέχρι καί τήν 24η Δεκεμβρίου, προπαραμονή της ἑορτής, ἐπιτρέπεται ἡ κατάλυση οἴνου καί ἐλαίου, ἐκτός, βέβαια, τῶν ἡμερῶν Τετάρτης καί Παρασκευῆς πού θά παρεμβληθοῦν καί κατά τίς ὁποῖες τηροῦμε ἀνέλαιη νηστεία. Ἐπίσης μέ ξηροφαγία θά πρέπει νά νηστεύουμε τήν πρώτη ἡμέρα της νηστείας, 15η Νοεμβρίου, καθώς καί τήν παραμονή της ἑορτής, ἐκτός βέβαια κι ἂν πέσουν Σάββατο ἢ Κυριακή.

3. Μεγάλη Τεσσαρακοστή καί Μεγάλη Ἑβδομάδα. Ξεκινᾷ τήν Καθαρά Δευτέρα καί τελειώνει τό Μεγάλο Σάββατο. Σύμφωνα μέ τούς Κανόνες της Ἐκκλησίας μας νηστεύουμε τό λάδι ὅλες τίς ἡμέρες (ξηροφαγία), πλὴν Σαββάτου καί Κυριακῆς. Ὅταν νηστεύουμε τό λάδι δέν τρῶμε θαλασσινά (ταραμάδες, χταπόδια, καλαμάρια, γαρίδες κτλ.).

4. Νηστεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Ξεκινᾷ τή Δευτέρα, μετά τήν Κυριακή τῶν ἁγίων Πάντων καί τελειώνει στίς 28 Ἰουνίου (παραμονή τῶν ἁγίων Πέτρου καί Παύλου). Καθ' ὅλο τό διάστημα της νηστείας, ἐπιτρέπεται νά τρῶμε ψάρια κάθε μέρα, ἐκτός Τετάρτης καί Παρασκευῆς.

5. Νηστεία της Παναγίας (Δεκαπενταυγούστου). Ξεκινᾷ τήν 1η Αὐγούστου καί τελειώνει στίς 14 Αὐγούστου. Τήν 6η Αὐγούστου, Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος, ἐπιτρέπεται νά φᾶμε ψάρι.

6. Μεμονωμένη αὐστηρότατη νηστεία: Στίς τρεῖς ἐπόμενες ἡμέρες τοῦ χρόνου, ἐκτός ἐάν τύχουν Σάββατο ἢ Κυριακή, ὁπότε καταλούμε μόνον λάδι καί κρασί:

1. 5 Ἰανουαρίου. Παραμονή τῶν Θεοφανείων.
2. 29 Αὐγούστου. Ἀποτομή της τιμίας κεφαλῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.
3. 14 Σεπτεμβρίου. Ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Β' Κατάλυση νηστείας

Κατάλυση νηστείας Τετάρτης καί Παρασκευῆς εἰς πάντα ἐπιτρέπεται στίς παρακάτω πέντε περιπτώσεις:

1. Τήν ἑβδομάδα μεταξύ της Κυριακῆς τοῦ Τελῶνου καί τοῦ Φαρισαίου καί της Κυριακῆς τοῦ Ἀσώτου.
2. Τήν ἑβδομάδα πρὶν ἀπό τήν Κυριακή της Τυρινῆς (ἐπιτρέπονται ὅλα ἐκτός ἀπό τό κρέας).

3. Τήν ἑβδομάδα μετά τό Πάσχα (Διακαινήσιμος).
4. Τήν ἑβδομάδα μετά τήν Κυριακή της Πεντηκοστῆς.
5. Οἱ ἡμέρες μεταξύ Χριστουγέννων καί Θεοφανείων, ἐκτός ἀπό τήν παραμονή τῶν Θεοφανείων, πού εἶναι αὐστηρή νηστεία.

Κατάλυση νηστείας Τετάρτης καί Παρασκευῆς μέ ψάρι ἐπιτρέπεται στίς παρακάτω περιπτώσεις:

1. 7 Ἰανουαρίου: Σύναξις ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστῆ.
2. 2 Φεβρουαρίου: Ὑπαπαντή τοῦ Κυρίου.
3. 25 Μαρτίου: Εὐαγγελισμός της Θεοτόκου.
4. Κυριακή τῶν Βαῖων
5. 24 Ἰουνίου: Γέννηση ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστῆ.
6. 29 Ἰουνίου: Μνήμη τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου.
7. 6 Αὐγούστου: Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος.
8. 15 Αὐγούστου: Κοίμηση της Θεοτόκου.
9. 8 Σεπτεμβρίου: Γέννηση της Θεοτόκου.
10. 14 Νοεμβρίου: Μνήμη ἁγίου Φιλίππου.
11. 21 Νοεμβρίου: Εἰσόδια της Θεοτόκου.
12. Τετάρτη της Μεσοπεντηκοστῆς.
13. Τετάρτη της Ἀποδόσεως τοῦ Πάσχα.

Κατάλυση νηστείας Τετάρτης καί Παρασκευῆς μέ λάδι καί κρασί ἐπιτρέπεται, ὅταν συμπέσει νά ἑορτάζεται μέγας ἅγιος. Αὐτοί οἱ ἅγιοι στό ἡμερολόγιο φέρουν σταυρό μπροστά ἀπό τό ὄνομά τους. Ἐπίσης τήν περίοδο τοῦ Πεντηκοσταρίου (ἀπό τό Πάσχα ἕως τήν Πεντηκοστή) λόγω ἀναστασίμου χαρμοσύνου χαρακτῆρος τῶν ἡμερῶν καταλούμε λάδι καί κρασί. ■

«Η ἀληθὴς νηστεία»

Ἀρχιμ. Γεωργίου Γεωργαλῆ

Η νηστεία εἶναι θεοσύστατος θεσμός. Στὴν ἀρχὴ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου καὶ στὸν Παράδεισο τῆς τρυφῆς ὁ ἴδιος ὁ Δημιουργὸς καλεῖ τοὺς Πρωτοπλάστους νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὸν καρπὸ τοῦ δένδρου. Ὁ Μωϋσῆς μετὰ ἀπὸ νηστεία ἀνέβηκε στὸ ὄρος Σινᾶ καὶ παρέλαβε τὶς πλάκες τοῦ Νόμου. Ὁ Σαμουὴλ εἶναι τέκνο τῆς προσευχῆς καὶ τῆς νηστείας. Μὲ νηστεία ἔφερε στὸν κόσμον τὸν Σαμψών ἢ μητέρα του. Ἡ νηστεία ἐκράτνη καὶ ἐμεγάλυνε τοὺς Προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἡ νηστεία δυνάμωσε τοὺς Τρεῖς Παῖδες ἐν καμίνῳ καὶ τὸν Προφῆτη Δανιὴλ στὶς δοκιμασίες τους. Ὁ μέγας Προφῆτης καὶ Πρόδρομος Ἰωάννης διὰ νηστείας ἐτοίμασε τὴν ὁδὸ τοῦ Κυρίου. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος μετὰ τὴ Βάπτισή Του στὸν Ἰορδάνη ποταμὸ παρέμεινε νηστεύων ἐπὶ σαράντα ἡμέρες στὸ ὄρος. «*Τοῦτο τὸ γένος οὐκ ἐξέρχεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ*» (Μάρκ. 9, 28) μᾶς εἶπε ὁ Κύριος γιὰ τὸν πόλεμον ἐναντίον τοῦ σατανᾶ. Κατόπιν ἐκτενοῦς προσευχῆς καὶ νηστείας ἀνέβηκε μέχρι τρίτου οὐρανοῦ ὁ οὐρανοβάμων Ἀπόστολος Παῦλος. Ὁ Κύριος, ὅμως, μᾶς ἐφιστᾷ τὴν προσοχήν στὸ τόσο σπουδαῖο γιὰ τὴν πνευματικὴ μας ζωὴ αὐτὸ θέμα, λέγοντας: «*Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σύ δε νηστεύων ἀλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ*» (Ματθ. 6, 16). Ἡ θεοπρόβλητη νηστεία δὲν εἶναι σκοπὸς ἀλλὰ τρόπος ἀσκήσεως καὶ μέσο ἁγιασμοῦ. Ὅποιος κάνει σκοπὸ τοῦ πνευματικοῦ του ἀγῶνα τὴν νηστεία τότε, ἔστω καὶ ἄθελά του, γίνεται εἰδωολόαττης. Ὁ ἱερέας, ὅταν ἐξέρχεται τοῦ ἱεροῦ Βήματος μετὰ τὸ Ἅγιο Ποτήριο, προσκαλεῖ τοὺς πιστοὺς νὰ προσέλθουν καὶ νὰ κοινωνήσουν τοῦ Ζωοποιοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου λέγοντας: «*Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε*». Ἡ καρδιὰ τοῦ πιστοῦ πρέπει νὰ εἶναι πλημμυρισμένη ἀπὸ αὐτὲς τὶς ἀρετές. Ἡ ἀληθὴς νηστεία ὁδηγεῖ τὸν ἀγωνιστὴ χριστιανὸ στὸν φόβον

τοῦ Θεοῦ, στὴν αὔξησιν τῆς πίστεως καὶ στὸ πλήρωμα τῆς ἀγάπης. Ἡ ἀληθὴς νηστεία καθαρίζει τὴν καρδιὰ ἀπὸ τὸν μολυσμὸ τῶν παθῶν καὶ φωτίζει τὸν ἐσκοτισμένο ἀπὸ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς νοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀληθὴς νηστεία, ποὺ ἐπιτελεῖται πάντοτε μετὰ τὴν εὐλογία καὶ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Πνευματικοῦ μας Πατέρα, μεταμορφώνει τὰ δαιμονοκίνητα πάθη μας, ποὺ μᾶς βυθίζουν στὴν μοναξιά τοῦ σατανικοῦ ἐγωισμοῦ, σὲ ἀρετὲς καὶ ἐν τέλει ὁδηγεῖ τὸν πιστὸ στὴν θεοκοινωνία καὶ στὴν καταλλαγὴ μετὰ τὸν συνάνθρωπο. Ὅταν λοιπὸν προετοιμαζόμαστε γιὰ νὰ προσέλθουμε στὸ Ποτήριο τῆς Ζωῆς, ἀσκούμαστε, μεταξὺ τῶν ἄλλων, στὴ νηστεία καὶ ὄχι στὴ δίαιτα. Ἡ νηστεία, ὅταν θεοπρεπῶς ἐπιτελεῖται, ἔχει βαθύτερο νόημα καὶ ὑψηλότερη προοπτικὴ. Ὅπως ἀκριβῶς ἓνας ἀθλητὴς προπονεῖται καθημερινῶς ἐπὶ πολλή ὥρα ὑπὸ τὴν ἐποπτίαν τοῦ προπονητοῦ του, κάνει ὑγιεινὴ διατροφή καταργώντας τὶς λιπαρὲς τροφές καὶ τὰ οἶνοπνευματώδη ποτὰ ἀπὸ τὸ διαιτολόγιό του, δὲν καπνίζει καὶ φυσικὰ δὲν ξενυχτᾷ, προκειμένου νὰ βρῆται σὲ καλὴ φυσικὴ κατάστασιν καὶ νὰ ἀποδώσῃ στὸ ἄθλημά του· κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπο καὶ ὁ ἀθλητὴς τοῦ πνεύματος συνδυάζει τὴ σωματικὴ ἀσκήσιν μετὰ τὴν πνευματικὴ ἐγρήγορσιν, ποὺ καθαίρει τὴν καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὰ πάθη, προκειμένου νὰ γίνῃ δεκτικὴ τῆς σωτηρίου Χάριτος τοῦ Θεοῦ. Ἀσκούμαστε στὴν ἀποχή ἀπὸ τὶς τροφές, προκειμένου νὰ ἰσχυροποιήσουμε τὴ θέλησή μας ἐναντίον τῶν μεγάλων παθῶν τῆς ψυχῆς. Γι' αὐτὸ καὶ τὴ νηστεία ἡ Ἐκκλησία μας τὴν χαρακτηρίζει παθοκτόνο καὶ ὄχι σωματοκτόνο. Οἱ ἱεροὶ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας μας, μᾶς δίδουν ἐπακριβῶς τὸν κανὸνα τῆς νηστείας, ὅμως ὁ κάθε πιστὸς χριστιανὸς ὀφείλει νὰ ἀπευθύνεται στὸν Πνευματικὸν τοῦ Πατέρα, προκειμένου νὰ τοῦ ὑποδεικνύῃ ἐκεῖνος τὸν ἀκριβῆ τρόπο τῆς νηστείας του, σύμφωνα μετὰ τὴν προαίρεσίν του, τὰ τυχόν προβλήματα ὑγείας, τὶς σωματικὲς του ἀντοχές, τὴν ἐργασία ποὺ ἐπιτελεῖ καθημερινῶς, ἀλλὰ βεβαίως καὶ σύμφωνα μετὰ τὴν πνευματικὴν κατάστασίν του. Τὴν σπουδαιότητα τῆς νηστείας γιὰ τὴν πνευματικὴ πορεία τοῦ πιστοῦ μᾶς τὴν

ἀποκαλύπτουν οἱ θειότατοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ ὅποιοι ἐμπειρικά ἐβίωσαν τοὺς εὐκλεεῖς καρπούς της. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης, ὁ συγγραφέας τοῦ περίφημου βιβλίου τῆς Κλίμακος καὶ ἀκριβὴς ἀκτινογράφος τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, λέγει σχετικά μέ τό θέμα μας: «Ὁ χορτασμός ἀπό φαγητά εἶναι πατήρ τῆς πορνείας· ἡ θλίψις δέ τῆς κοιλίας εἶναι πρόξενος τῆς ἀγνότητος. Ἐκεῖνος πού ἐκολάκευσε τόν λέοντα, πολλές φορές τόν ἡμέρωσε. Ἐκεῖνος ὅμως πού περιποιήθηκε τήν σάρκα, περισσότερο τήν ἐξαγρίωσε. Ἀρχηγός τῶν δαιμόνων εἶναι ὁ πεσών Ἐωσφόρος, καί ἀρχηγός τῶν παθῶν ὁ λαϊμός τῆς κοιλίας. Ἐκεῖνος πού καταπιέζει τήν κοιλία μέ πολλά φαγητά, ἐπλάτυνε τά ἔντερα, ἐνῶ ἐκεῖνος πού τῆς ἐναντιώνεται, τά ἐστένευσε. Καί ὅταν αὐτά ἐστένευσαν, δέν χρειάζονται πολλά φαγητά, ὅποτε κατὰ φυσικό τρόπο μαθαίνομε νά νηστεύομεν. Ἡ νηστεία εἶναι βία φύσεως καί περιτομή τῶν ἡδονῶν τοῦ λάρυγγος, ἐκτομή τῆς σαρκικῆς πυρώσεως, ἐκκοπή τῶν πονηρῶν λογισμῶν, ἀπελευθέρωσις ἀπό μολυσμούς ὀνείρων, καθαρότης προσευχῆς, φωτισμός τῆς ψυχῆς, διαφύλαξις τοῦ νοῦ, διάλυσις τῆς πυρώσεως, θύρα τῆς κατανύξεως, ταπεινός στεναγμός, χαρούμενη συντριβή, σταμάτημα τῆς πολυλογίας, ἀφορμή ἡσυχίας, φρουρός τῆς ὑπακοῆς, ἐλαφρότης τοῦ ὕπνου, υἰγεία τοῦ σώματος, πρόξενος τῆς ἀπαθείας, ἄφεσις τῶν ἀμαρτημάτων, θύρα τῆς ἀπολαύσεως τοῦ παραδείσου».

Στίς ἀφεγγεῖς ἡμέρες μας εἶναι ἡλίου φαεινότερο ὅτι τό πάθος τῆς πλεονεξίας καί τό μοντέρνο δαιμόνιο τῆς ὑπερκατανάλωσης ἔχει ἐπηρεάσει ἄμεσα τόν καθημερινό μας βίο. Ζοῦμε συνεχῶς μέ τό ἄγχος τῆς συγκεντρώσεως περιττῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καί ὄχι βεβαίως τῶν ἀναγκαίων γιά τή ζωή μας καί παράλληλα, μᾶς κυριαρχεῖ ὁ τρόμος τῆς τυχόν ἐλλείψεως αὐτῶν τῶν ἀγαθῶν πού θά μᾶς ὀδηγήσει, ὅπως πιστεύουμε, σέ χαμηλό βιοτικό ἐπίπεδο καί κοινωνική ἀπομόνωση. Μᾶς πνίγουν ἡμερησίως αὐτοί οἱ λογισμοί καί μᾶς στοιχειώνουν τά ὄνειρα τίς νύχτες, γιατί λησμονήσαμε οἱ ταλαίπωροι ὅτι «οὐκ ἔχομεν ὧδε μένουσα πόλιν, ἀλλά τήν μέλλουσα ἐπιζητοῦμεν». Ἔτσι καί τίς εὐλογίες τοῦ Θεοῦ στόν παρόντα βίο δέν ἀπολαμβάνουμε καί τήν ἐπερχόμενη Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀρνούμαστε. Ἡ νηστεία, ὅμως, ὅταν θεοπρεπῶς ἐπιτελεῖται, λύει μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ τά ἔργα τοῦ διαβόλου, πού καθημερινῶς περιπλέκουν τή ζωή μας. Καί ὁ ἱερός ὑμνογράφος μᾶς καθορίζει ποία εἶναι ἡ ἀληθῆς νηστεία καί ἡ

εὐπρόσδεκτη στόν Θεό: «*Νηστεύσωμεν νηστείαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ· ἀληθῆς νηστεία, ἡ τῶν κακῶν ἀλλοτροίωσις, ἐγκράτεια γλώσσης, θυμοῦ ἀποχή, ἐπιθυμιῶν χωρισμός, καταλαλιᾶς, ψεύδους, καί ἐπιπορκίας· ἡ τούτων ἔνδεια, νηστεία ἐστίν, ἀληθῆς καί εὐπρόσδεκτος*». Ἡ φτώχεια λοιπόν τῶν δαιμονικῶν παθῶν καί ἡ καλλιέργεια τῶν ἔνθεων ἀρετῶν εἶναι ἡ ἀληθῆς νηστεία στήν ὁποία μᾶς προτρέπει ἡ Ἐκκλησία μας. Αὐτή ἡ νηστεία διαδραματίζει σπουδαῖο ρόλο στήν ἰσορροπία τοῦ κοινωνικοῦ ἴστου καί ἐπ' αὐτοῦ μᾶς λέγει ὁ Οὐρανοφάντωρ Μέγας Βασίλειος: «Ἡ νηστεία προστατεύει τά νήπια, σωφρονίζει τόν νέο, κάνει σεβαστό τόν γέροντα. Διότι τά γεράματα, στολισμένα μέ τή νηστεία, γίνονται πιό σεβαστά. Γιά τίς γυναῖκες εἶναι ὁ πιό κατάλληλος στολισμός, γι' αὐτούς πού βρίσκονται στήν ἀκμή τῆς ἡλικίας, τό χαλινάρι· εἶναι τό φυλακτό τῶν συζύγων καί ἡ τροφός αὐτῶν πού παρθενεύουν. Μέ αὐτούς τοὺς τρόπους ἡ νηστεία βοηθᾷ σέ κάθε σπίτι. Ποιά, ὅμως, εἶναι ἡ σημασία της γιά τή δημόσια ζωή μας; Ὀλόκληρη τήν πόλη καί ὅλο τόν λαό τοὺς ἐπαναφέρει ἀμέσως στήν τάξη, καταστέλλει τίς κραυγές, ἀπομακρύνει τίς κακολογίες ... Ἄν ὅλοι τήν παρελάβαναν ὡς σύμβουλο σ' αὐτά πού ὀφείλουν νά πράξουν, τίποτε δέν θά ἐμπόδιζε νά εἶχαμε βαθειά εἰρήνη σ' ὀλόκληρη τήν οἰκουμένη. Καί οὔτε πάλι ὁ βίος μας θά ἦταν τόσο πολυστένακτος καί γεμάτος κατήφεια, ἂν ἡ νηστεία κυβερνοῦσε τή ζωή μας. Διότι εἶναι φανερό ὅτι θά δίδασκε σέ ὅλους ὄχι μόνον τήν ἐγκράτεια τῶν τροφῶν, ἀλλά τήν πλήρη ἀποφυγή

Ἡ ὠφέλεια τῆς νηστείας

Μοναχοῦ Μωυσέως Ἀγιορείτου

 νηστεία εἶναι ἡ πῖο ἀρχαιοπαράδεκτη ἀρετή. Τέθηκε στους πρωτοπλάστους μέ τόν κανόνα ἀποχῆς ἀπό τόν ἀπαγορευμένο καρπό. Ὁ Θεός θέλησε νά τούς ἀσκήσει στήν ὑπακοή καί τήν ἐγκράτεια. Ἡ ἀληθινή νηστεία δέν εἶναι ἀποχή ὀρισμένων τροφῶν σέ ὀρισμένες ἡμέρες καί περιόδους. Οὔτε εἶναι ἀσκηση τῆς θελήσεως, ὅπως εἶπαν μερικοί.

Οἱ θεοφόροι ἅγιοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀληθινή νηστεία λένε πώς εἶναι ἡ τῶν κακῶν ἀποχή, ἡ ἀποξένωση τοῦ χριστιανοῦ ἀπό τό πονηρό καί κακό. Κατά τήν ἱερή ὑμνολογία μας, τό ὠφέλιμο τῆς νηστείας φαίνεται στῶν κακῶν τήν ἀλλοτρίωση, στήν ἐγκράτεια τῆς γλώσσης, στοῦ θυμοῦ τήν ἀποχή, στόν χωρισμό ἀπό τίς κακές ἐπιθυμίες, ὅπως τήν καταλαλιά, τό ψέμα καί τήν ἐπιπορκία. Ὁ θεῖος καί ἱερός Χρυσόστομος τονίζει πώς ἡ θεάρεστη νηστεία δέν συνίσταται τόσο στήν ἀποφυγή ὀρισμένων μόνο τροφῶν, ὅσο στήν ἀπομάκρυνση ἀπό τίς ἀμαρτίες. Τή συνδυάζει μέ τήν ἐλεημοσύνη στόν φτωχό, τή συγχώρηση στόν ἐχθρό, τή χαρά στήν προκοπή τοῦ κάθε ἀδελφοῦ. Ποιό εἶναι τό ὄφελος, λέγει παραστατικά, ὅταν δέν τρῶς κότες καί ψάρια καί κατατρῶγεις μέ τίς κατηγορίες τόν ἀδελφό σου;

Ἡ νηστεία ὠφελεῖ σημαντικά στήν ἀπομάκρυνση ἀπό τά ὀλέθρια πάθη, πού κυριεύουν, ἀναστατώνουν καί ταράζουν τή ζωή μας. Ὅρισμένοι τή θεωροῦν ἐντελῶς περιττή, προφασίζονται τούς κόπους τῆς ἐργασίας, τίς ἀσθένειες τῆς σαρκός καί λοιπά. Προφασίζονται ἀναίτια ἀπό ὀκνηρία καί ὅτι ἔμαθαν στήν καλοπέραση καί τή γαστριμαργία. Ὅμως ἡ νηστεία παραμένει ἀρκετά ὠφέλιμη. Ὁ Κύριος λέγει πώς τό γένος τῶν δαιμόνων δέν ἐξέρχεται παρά μόνο μέ προσευχή καί νηστεία. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς λέει πώς τά πάθη εἶναι δαιμονοκίνητα. Διώκονται λοιπόν μέ προσευχές καί νηστεία, ἀφοῦ νηστεία καί προσευχή συνδυάζονται ἐπωφελῶς. Οἱ ἡμέρες τῶν νηστειῶν εἶναι καί ἡμέρες προσευχῆς.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κροστάνδης ἀναφέρει πώς ὁ σαρκικός ἄνθρωπος θεωρεῖ τήν ἀσκηση τῆς

νηστείας δουλεία, ἐνῶ εἶναι ἀπαίτηση τῆς φύσεώς του καί ἀνάγκη τοῦ πνεύματός του. Ὁ ὅποιος κόπος τῆς νηστείας ἀξίζει, ἀφοῦ καθαρίζει ὄχι μόνο τό σῶμα ἀλλά καί τήν ψυχή. Ὡφελεῖ ἡ νηστεία, γιατί ἀναπτέρωνει τό νοῦ στόν οὐράνιο πατέρα μας. Κατάνυξη, εὐλάβεια, ἀγρυπνία, δάκρυα, μετάνοια, ἀνυψώνουν τόν πεσμένο ἄνθρωπο, τόν λεπτύνουν, τόν θεραπεύουν, τόν ἀναζωογονοῦν. Ἡ νηστεία καθαρίζει τήν ἐσωτερική ἀκαθαρσία, δίνει ὑγεία καί πνευματική ἐγρήγορηση καί ὀρθοστασία.

Τή νηστεία θεωροῦν πολλοί σήμερα ἀχρείαστη. Ἐκείνη ὅμως δέν παύει νά ὠφελεῖ. Κακόμαθαν οἱ ἄνθρωποι στό πρόχειρο, τό φθινό, τό εὐχάριστο, μά ἡ ἡδονή πρόσφερε ἄφθονη ὀδύνη. Εἶναι ἀνάγκη νά ἐπανεέλθῃ τό νόημα τῆς νηστείας πρὸς ὠφέλεια καί ἀνόρθωση. Εἶναι ἀπαραίτητος ὁ κόπος, ὁ μόχθος, ἡ στέρηση, ἡ ἐγκράτεια καί ἡ ἀσκηση. Ἡ ὠφέλεια σίγουρα θά εἶναι μεγάλη. Μή πτοηθεῖ κανείς στόν ἀγώνα αὐτό. Εἶναι τό μόνο πού μπορεῖ νά προσφέρει ὁ φτωχός ἄνθρωπος στόν πλούσιο Θεό.

Ἀκόμη καί χριστιανοί θεωροῦν πώς ἄλλα εἶναι τά πρωτεύοντα καί κύρια. Λανθάνουν. Ἡ νηστεία μᾶς μαθαίνει τήν ἀπόρριψη τοῦ κάθε περιττοῦ καί τήν πρόσληψη τοῦ ἀπαραίτητου. Νά νοιαζόμαστε γιά τά ἀπαραίτητα. Νά φροντίζουμε τά σημαντικά. Νά διδασκόμεθα τά ἀγαθά τῆς ἐγκράτειας. Τό κέρδος τῆς νηστείας νά γίνει δόση ἀγαθῆ στους πεινασμένους, τούς πενομένους, τούς πονεμένους, τούς πάσχοντες, τούς καταφρονεμένους. Ἡ νηστεία καλλιεργεῖ καί ὠραιοποιεῖ τόν πιστό. Ἄς ἀσπασθοῦμε τρυφερά τήν πάνσεπτη ἐγκράτεια, τήν ἀποχή τῶν κακῶν, τήν ἀγάπη τῆς ἀπλότητος καί λιτότητος. Σέ καιρούς κρίσεως καί ἀνέχειας ἡ νηστεία δέν θά πρέπει νά εἶναι ἀναγκαία καταφυγή, ἀλλά πρόθυμη ἐπιλογή πρὸς ὠφέλεια καί κέρδος πνευματικό. Μή φοβηθοῦμε, μή δειλιάσουμε, μήν ὀκνεύσουμε νά κερδίσουμε ὄφελος ἀναψυχῆς διά τῆς ἁγίας νηστείας, πρὸς καλύτερη ὑποδοχή τῶν μεγάλων ἐορτῶν τῆς Ἐκκλησίας μας, πού πάντοτε ἀγαπᾷ καί φροντίζει τά τέκνα τῆς καί ποτέ δέν τά βασανίζει καί ταλαιπωρεῖ. ■

Συζήτηση μέ έναν έφηβο

Ή νηστεία

Αρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

1. Τί είναι ή νηστεία;

Ή λέξη νηστεία προέρχεται από τό στερητικό νή καί τό ρήμα έσθίω (τρώω) καί σημαίνει αποχή από φαγητό. Μέ τή νηστεία οί χριστιανοί απέχουμε από τά τρόφιμα ζωικής προέλευσης (κρέας, αυγά, γάλα, τυρί, γιαούρτι κ.λπ.). Κάποιες φορές ή αποχή έπεκτείνεται καί στο λάδι (αλάδωτη νηστεία).

Ό περιορισμός τών πρωτοπλάστων στόν Παράδεισο, νά μήν τρώνε από ένα δέντρο, ήταν μία μορφή νηστείας. Κι έμείς μέ τή νηστεία δοκιμαζόμαστε στην ύπακοή καί στην όμολογία της πίστης μας στόν Θεό. Μικρή είναι ή στενοχώρια μας μέ τή στέρηση κάποιων φαγητών. Άν ήμασταν στην περίοδο τών διωγμών, ή ύπακοή καί ή όμολογία μας θά έφθαναν μέχρι καί τό μαρτύριο.

Ή νηστεία μάς βοηθάει νά συνειδητοποιούμε την παρουσία του Θεού στη ζωή μας καί νά προσέχουμε. Όταν προσέχεις τό φαγητό, βρίσκεσαι σέ κάποια ένταση καί έτοιμότητα. Αυτή ή ένταση βοηθάει στό πνευματικό αγώνα, πού έχει στόχο την αιώνια σωτηρία. Έλεγε ό απόστολος Παύλος: «Δέν έχουμε έδω μόνημη πόλη, αλλά τή μέλλουσα έπιζητούμε» (Εβραίους 13,14).

Ή νηστεία αποτελεί μία αντιπροσφορά στην αγάπη του Χριστού, πού θυσιάσθηκε γιά μάς. Ό Χριστός έπαθε γιά μάς τόσα σέ όλη την επίγεια ζωή Του, ιδιαίτερα στο σταυρό, άς ταλαιπωρηθούμε κι έμείς λίγο μέ τή νηστεία γιά τίς άμαρτίες μας. Ή ταλαιπωρία αυτή δέν εξαλείφει τίς ένοχές μας, αλλά φανερώνει τή διάθεση νά πληρώσουμε κι έμείς γιά τό άμαρτωλό παρελθόν μας καί νά μή ξαναπικράνουμε τόν Θεό μέ νέες άμαρτίες.

Μέ τή νηστεία στερούμαστε σέ κάποιο επίπεδο τίς απολαύσεις, γιατί αυτές ύπηρετούν τόν έγω-

σμό καί πολλές φορές φέρνουν στη ζωή μας προστριβές καί μίση. Μέ τή νηστεία πολεμούμε τόν έγωισμό μας. Ό έγωισμός τρέφεται καί από τίς τροφές καθώς έκδηλώνεται καί μέσα άπ' αυτές. Ή εύχαρίστηση του φαγητού είναι ένας τομέας της φιλαυτίας, του έγωισμού μας. Ό φαντασμένος πλούσιος, όταν φιλοξενεί κάποιους, θά τους παραθέσει πλούσια τράπεζα, γιά νά έπιδειχθεί. Γιά τίς απολαύσεις πολλές φορές δημιουργούνται στίς διαπροσωπικές σχέσεις μαλώματα καί έντάσεις.

Πολλά άδέλφια κατά τό μοίρασμα της κληρονομιάς τών γονέων τους έχουν αποστασιοποιηθεί καί αλληλομισηθεί λόγω της πλεονεξίας τους καί του πόθου της δύναμης καί τών απολαύσεων πού προσφέρει ό πλούτος.

Κανένας άγιος δέν έφθασε στόν άγιασμό χωρίς νηστεία. Έχουμε περιπτώσεις αγίων εκλεγμένων από τόν Κύριο εκ κοιλίας μητρός, πού ακόμα καί ως

νήπια νήστευαν. Ή νηστεία δέν ήταν ένας έμμεσος τρόπος αποδοχής της φτώχειας τών πολλών ανθρώπων, όπως λένε μερικοί, αλλά ένα μέσο εξαγιασμού. Αυτό φαίνεται όχι μόνο από τή διδασκαλία της Αγίας Γραφής, αλλά καί από τόν τρόπο ζωής όλων τών αγίων. Ή άρνηση της νηστείας δείχνει ότι ό μή νηστεύων είναι μακριά από τόν Θεό καί δέν έχει αρχίσει ουσιαστικά τόν πνευματικό αγώνα.

Ή νηστεία αναφέρεται καί στην ποιότητα τών φαγητών καί στην ποσότητα. Ή νηστεία, αν είναι άποφυγή κάποιων άρτύσιμων φαγητών, αλλά ταυτόχρονα ύπερκορεσμός μέ νησισίμα, τότε δέν είναι σωστή. Ή μεγάλη ποσότητα τών νησισίμων φαγητών καταστρέφει τή νηστεία καί την μετατρέπει σέ αλλαγή τροφών.

Ή νηστεία όχι μόνο δέν είναι κάτι τό δύσκολο, αλλά είναι καί κάτι τό ωφέλιμο καί γιά την ψυχή

«Δέν έχουμε έδω
μόνημη πόλη,
αλλά τή μέλλουσα
έπιζητούμε».

καί για τό σώμα. Όταν οί γιατροί για τή σωματική υγεία επιβάλλουν τή νηστεία ως δίαιτα, οί άρνούμενοι τήν έκκλησιαστική νηστεία τή δέχονται εύχαρίστως, ένώ, όταν τήν ζητάει ή Έκκλησία, τή θεωροῦν άκατόρθωτη!

2. Ὑπάρχουν στήν Ἀγία Γραφή ἀναφορές γιά τή νηστεία;

Οί Νινευίτες, όταν ὁ Ἰωνᾶς τούς εἶπε γιά τήν καταστροφή τῆς πόλης τους, λόγω τῶν ἀμαρτιῶν της, γιά τρεῖς ἡμέρες δέν ἔφαγαν τίποτε οὔτε ἤπιαν νερό καί σταμάτησαν τίς κακές πράξεις τους. Ὁ Θεός γιά τή νηστεία, πού ἦταν ἐκδήλωση τῆς μετάνοιάς τους, τούς λυπήθηκε καί δέν κατέστρεψε τήν πόλη.

Ὁ Δαβίδ, όταν ὁ Νάθαν ἀποκάλυψε τό διπλό του ἀμάρτημα, ἔκλαψε πικρά, νήστεψε καί κοιμόταν στή γῆ. Γιά τήν πραγματική μετάνοιά του ὁ Θεός τόν συγχώρεσε.

Ἡ Ἑσθήρ πρὶν παρουσιασθεῖ στό βασιλιά Ἀρταξέρξη, γιά νά τοῦ ζητήσει τήν προστασία τῶν Ἰουδαίων, ἔβαλε τούς ὁμοεθνεῖς της στά Σοῦσα νά νηστεύσουν τρεῖς ἡμέρες, χωρίς νά φᾶνε τίποτε (Ἑσθήρ 4,16). Μετά τήν προσευχή ὁ Θεός βοήθησε καί πέτυχε τό σκοπό της.

Ὁ προφήτης Ἰερεμίας δέχθηκε ἐντολή ἀπό τόν Θεό νά μήν προσεύχεται γιά τό λαό, πού παρανομεῖ καί ἀμαρτάνει. Κι ἂν ἀκόμα νηστεύει, δέν θά ἀκούσει τήν ἰκεσία του (Ἰερ. 14,10-12).

Ὁ συγγραφέας τῆς Σοφία Σειράχ συνδέει τή νηστεία μέ τή μετάνοια, τήν προσευχή καί τήν ταπείνωση. Γράφει: «Ὁ ἄνθρωπος πού γιά τίς ἀμαρτίες του νηστεύει, καί πάλι πάει καί ξανακάνει τά ἴδια, τήν προσευχή του ποιός θά τήν ἀκούσει; Σέ τί ὠφελήθηκε, πού ταπεινώθηκε; (Σοφία Σειράχ 34,26).

Ὁ Τωβίτ καί ὁ Τωβίας δέχθηκαν τήν ἐξῆς ἐντολή ἀπό τόν ἄγγελο τοῦ Θεοῦ: «Καλύτερα νά συνοδεύεται ἡ προσευχή μέ νηστεία, ἐλεημοσύνη καί δικαιοσύνη» (Τωβίτ 12,8).

Ἡ προφήτισσα Ἄννα, πού παραβρισκόταν στήν Ὑπαπαντή τοῦ Χριστοῦ στό ναό τῶν Ἱεροσολύμων, λάτρευε τόν Θεό στό ναό νύχτα καί ἡμέρα μέ νηστεῖες καί προσευχές (Λουκᾶ 2,37). Ἐδῶ βλέπουμε πώς ἡ νηστεία εἶναι μέσο λατρείας τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Πρόδρομος, πού εἶναι πρόδρομος καί τῶν

ἀσκητῶν, ζοῦσε στήν ἔρημο πέραν τοῦ Ἰορδάνη μέ αὐστηρότατη νηστεία. Ἐτρωγε ἀγριόχορτα καί μέλι ἄγριο.

Ὁ Χριστός, πού εἶπε τόσες σπουδαῖες διδασκαλίες, μίλησε καί γιά τή νηστεία, ἀφοῦ πρῶτα τήν ἔζησε. Ὁ Χριστός, πρὶν ἀρχίσει τή δημόσια δράση Του, νήστευσε σαράντα ἡμέρες. Μετά τή νηστεία μπόρεσε ὁ σατανᾶς καί τόν πλησίασε, γιά νά τόν πειράξει.

Ὁ Χριστός χτυπώντας τήν ἐπιδεικτική καί ὑποκριτική νηστεία τῶν Φαρισαίων, εἶπε στούς μαθητές Του ὅτι πρέπει νά νηστεύουν, χωρίς νά γίνονται σκυθρωποί, γιά νά τούς ἐπαινοῦν οἱ ἄνθρωποι. Θά νηστεύουν κρυφά καί ὁ Θεός, πού βλέπει τά πάντα, θά τό ἀνταποδώσει στήν αἰωνιότητα. Ἡ νηστεία, πού γίνεται γιά τόν ἔπαινο τῶν ἀνθρώπων, δέν εἶναι θυσία εὐάρεστη στόν Θεό (Ματθ. 6,16-18).

Ὁ Χριστός, όταν τόν ρώτησαν οἱ μαθητές τοῦ Ἰωάννη καί τῶν Φαρισαίων, γιατί δέν νηστεύουν οἱ μαθητές Του, τούς ἀπάντησε ὅτι θά ἔρθουν ἡμέρες πού μετά τήν ἔξοδό Του ἀπ' τή ζωή θά νηστεύουν κι αὐτοί (Ματθ. 9,14-15). Ἐδῶ βλέπουμε τόν Χριστό νά στηρίζει τή νηστεία στή θλίψη γιά τήν ἀπουσία τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἐκατόνταρχος Κορνήλιος ἔκανε νηστεία μέχρι τίς τρεῖς τό ἀπόγευμα (δηλαδή ἑνάτη), καί προσευχόμενος δέχθηκε τήν ἐπίσκεψη τοῦ ἀγγέλου καί τήν προτροπή νά γίνει χριστιανός μέσω τοῦ Πέτρου (Πράξ. 10,30).

Οἱ Ἀντιοχεῖς προφῆτες καί διδάσκαλοι, ένώ λάτρευαν τόν Θεό καί νήστευαν, φωτίσθηκαν ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα νά διαλέξουν τόν Παῦλο καί τόν Βαρνάβα γιά νά τούς στείλουν στήν ἱεραποστολή στά ἔθνη. Πρὶν τούς ἀποστείλουν, νήστευσαν καί προσευχήθηκαν (Πράξ. 13,1-3).

Οἱ ἀπόστολοι Παῦλος καί Βαρνάβας στήν πρώτη περιοδεία τους στή Μικρά Ἀσία, ἀφοῦ προσευχήθηκαν καί νήστευσαν, χειροτόνησαν ἱερεῖς καί τούς ἔθεσαν στήν ὑπηρεσία τοῦ Κυρίου (Πράξ. 14,23).

3. Πὼς βοηθάει ἡ νηστεία στήν ψυχική υγεία;

Ἡ νηστεία εἶναι δεῖγμα μετάνοιας. Ἄν ἡ νηστεία δέν συνδυάζεται μέ τή μετάνοια, ὑπάρχει ὁ κίνδυνος

*«Ἡ νηστεία, πού γίνεται
γιά τόν ἔπαινο
τῶν ἀνθρώπων,
δέν εἶναι θυσία εὐάρεστη
στόν Θεό».*

νά γίνεται πρὸς ἐπίδειξη καὶ νά δημιουργεῖ ἐγωιστικό φρόνιμα, ὅπως συνέβαινε στοὺς Φαρισαίους, ἢ νά παίζει τὸ ρόλο τῆς ἀπλῆς δίαιτας. Μὲ τὴ νηστεία ἐκφράζουμε τὴ μετάνοιά μας, δείχνουμε τὴ λύπη μας γιὰ τὸ ἁμαρτωλὸ παρελθόν μας καὶ τὸν πόθο μας νά εὐαρεστήσουμε τὸν Θεό. Ἡ μετάνοια μὲ τὴ νηστεία γίνεται ἔμπρακτη καὶ δὲν εἶναι μόνο μία ὑπόθεση διαθέσεως καὶ σκέψεως. Ἡ νηστεία ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀλλαγῆς μας. Ὅσο λιγότερο τρέφεται τὸ σῶμα μὲ τροφές, τόσο περισσότερο τρέφεται ἡ ψυχὴ μὲ τὴ θεία Χάρη. Ἡ ἔλλειψη ὑλικῆς τροφῆς ἀναπληρώνεται μὲ τὴν πνευματικὴ τροφή, τὴ θεία Χάρη. Ἡ θεία Χάρη ἐνισχύει στὸν ἀγώνα τὸν πνευματικό. Ἡ Ἐκκλησία θέσπισε νηστεία πρὸ τοῦ Πάσχα, τῶν Χριστουγέννων, τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ τοῦ Δεκαπενταγουόστου, γιὰ νά ὠθήσει τοὺς χριστιανούς πρὸς τὴ μετάνοια, τὴ στροφή πρὸς τὸν Θεό. Ἡ νηστεία καὶ οἱ κατανυκτικές ἀκολουθίες τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς δημιουργοῦν στίς καρδιές τῶν χριστιανῶν εὐλάβεια καὶ βιώματα ἀνάτασης πρὸς τὸν Θεό. Οἱ χριστιανοὶ μέσω τῆς νηστείας βοηθοῦνται στὸν συνεχῆ πνευματικό ἀγώνα.

Ἡ νηστεία βοηθάει στὸν πόλεμο κατὰ τῶν παθῶν. Ἡ νηστεία, καθὼς ἀποτελεῖ θυσία γιὰ τὸν Θεό καὶ καλλιεργεῖ τὴν ταπείνωση, ἐλκύει τὴ θεία Χάρη καὶ πολεμοῦνται τὰ σκοτεινὰ πάθη. Πρωταρχικὰ πολεμᾶται ἡ φιλαυτία, δηλ. ἡ ἐμπαθὴς ἀγάπη τοῦ ἑαυτοῦ μας. Ὁ νηστεύων μὲ τὴν ἐγκράτεια τῶν τροφῶν ἀρνεῖται τὴ φιλαυτία, δηλ. τὴν ἱκανοποίηση τοῦ πόθου τῆς ἀπόλαυσης τοῦ φαγητοῦ (λαίμαργία καὶ γαστριμαργία). Συγχρόνως πολεμοῦνται καὶ τὰ παιδιά τῆς φιλαυτίας, ἡ φιληδονία (σαρκολατρεία) καὶ ἡ φιλοδοξία. Ἡ νηστεία κοιμίζει τὰ πάθη τῆς σάρκας καὶ τοῦ θυμοῦ καὶ ξυπνάει τίς ἀντίθετες ἀρετές τῆς ἀγνότητος, τῆς ταπείνωσης καὶ τῆς πραότητος. Συνήθως οἱ λαίμαργοι ἔχουν μὲ τὸ φαγητὸ παράλληλο στόχο καὶ τίς σαρκικές ἀπολαύσεις. Ἡ νηστεία μὲ τὴν ταπείνωση τοῦ σώματος κατευνάζει τὰ σαρκικά πάθη καὶ βοηθάει στὴν κυριαρχία πάνω στὴ σάρκα. Μὲ τὴ νηστεία ὑποχωροῦν καὶ οἱ ἀνήθικες σκέψεις καὶ ἐπιθυμίες, οἱ ὁποῖες, ὅταν εἶναι ἀχαλίνωτες, καταστρέφουν.

Ἡ νηστεία βοηθάει στὴν ταπείνωση, γιατί ταπεινώνει τὸ ἐγωιστικό φρόνημα. Ὁ γνήσιος νη-

στευτὴς θυσιάζοντας τὴν ἀπόλαυση τοῦ φαγητοῦ χάριν τοῦ Θεοῦ ταυτόχρονα θυσιάζει καὶ τὸν ἐγωισμό του. Οἱ καλοφαγάδες συνήθως εἶναι καὶ ἐγωιστές, φιλόδοξοι καὶ ὑπερόπτες. Μὲ τὴν ἐγκράτεια τοῦ φαγητοῦ χρειάζεται νά συνυπάρχει ἐγκράτεια σκέψεων, ἐπιθυμιῶν, λόγων καὶ ἔργων καὶ φυλακὴ (προσοχή) τῶν αἰσθήσεων. Δὲν ὠφελεῖται κάποιος ποὺ νηστεύει, ἐνῶ συγχρόνως δὲν προσέχει τίς σκέψεις του, τίς ἐπιθυμίες του, τίς αἰσθήσεις του, τὰ λόγια του καὶ τὰ ἔργα του. Μαζί μὲ τὴ νηστεία τῶν φαγητῶν χρειάζεται καὶ ἡ νηστεία τῶν αἰσθήσεων. Ὅταν νηστεύεις καὶ δὲν προσέχεις τίς αἰσθήσεις σου μοιάζεις μὲ ἐκεῖνον τὸν κτίστη ποὺ μὲ τὸ ἓνα χέρι κτίζει καὶ μὲ τὸ ἄλλο γκρεμίζει. Τὰ μάτια καὶ τὰ αὐτιά, ἐνῶ ἀποτελοῦν μέσο γνώσεως καὶ ἐπικοινωνίας, ὅταν δὲν τὰ προσέχουμε γίνονται αἰτία ψυχικῆς μόλυνσης. Τὰ μάτια μας μολύνουν ὅταν βλέπουμε ἀπρόσεκτα στὴν τηλεόραση, στὸ internet

καὶ στὰ βρώμικα περιοδικά. Τὰ αὐτιά μᾶς μολύνουν, ὅταν ἀκοῦμε βρώμικα τραγούδια, λόγια κατὰκρισης καὶ αἰσχρολογίες. Ὅταν βλέπουμε τὸ συνάνθρωπό μας μὲ διάφορες κατακρίσεις καὶ συκοφαντίες ἢ βρομίζουμε τὴν ψυχὴ μας μὲ ἀνήθικα θεάματα, ἡ νηστεία δὲν γίνεται εὐάρεστη στὸν Κύριο καὶ δὲν βοηθάει στὴν κάθαρση τῶν παθῶν.

Ἡ νηστεία μᾶς βοηθάει στὸν πόλεμο κατὰ τοῦ σατανᾶ. Μὲ τὸ

φαγητὸ ὁ σατανᾶς ἔριξε τοὺς πρωτόπλαστους στὴν ἀνυπακοή, στὴν ἁμαρτία. Μὲ τὴ στέρηση τοῦ φαγητοῦ, ἃς δείξουμε ὑπακοή στό Χριστό καὶ ἃς ἀντισταθοῦμε στὸν πονηρό. Ὁ χριστιανός, ποὺ προσεύχεται μὲ νηστεία, ἔχει κατανυκτικὴ προσευχὴ καὶ γίνεται ἀπρόσβλητο ὄχυρό στίς ἐπιθέσεις τοῦ πονηροῦ. Ἡ νηστεία ταπεινώνει τὴν ψυχὴ καὶ ἐλκύεται ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ φρουρεῖται ἀποτελεσματικά ἀπὸ τὸν χαιρέκακο σατανᾶ. Ὅταν ὁ Χριστὸς κατέβηκε ἀπὸ τὴ Μεταμόρφωσή Του, εἶπε στοὺς μαθητές Του, ποὺ δὲν μπόρεσαν νά θεραπεύσουν ἓναν δαιμονισμένο, ὅτι ὁ πονηρὸς βγαίνει ἀπὸ τοὺς δαιμονισμένους μόνο μὲ προσευχὴ καὶ νηστεία (Ματθ. 17, 21). Ὁ Χριστὸς θέτει τὴ νηστεία δίπλα στὴν προσευχὴ, γιατί ἡ προσευχὴ, ὅταν συνδυάζεται μὲ τὴ θυσία τῆς νηστείας, ἐλκύει τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἐρχόμενη διώχνει τὸν πονηρό.

Ἡ νηστεία ἀποτελεῖ ἄσκηση γενικότερης ἐγκράτειας. Ἄν κανεὶς δὲν βάλει χαλινάρι στὸ στο-

«Καλύτερα
νά συνοδεύεται
ἡ προσευχή μὲ νηστεία,
ἐλεημοσύνη καὶ
δικαιοσύνη».

μάχι, δέν βάζει πουθενά. Δέν ζούμε για νά τρώμε, αλλά τρώμε, όσο χρειάζεται, για νά ζήσουμε. Πολλοί άνθρωποι σήμερα έχουν πρώτη προτεραιότητα στη ζωή τους τό φαγητό. Ή εὐτυχία γι' αὐτούς περιορίζεται στό καλό καί πολύ φαγητό. Λέγοντας μέ τήν νηστεία ὄχι στίς λιχουδιές, μπορεῖς νά πεῖς ὄχι καί σέ μεγαλύτερους πειρασμούς. Μέ τή νηστεία κυριαρχοῦμε στό σῶμα καί φανερώνουμε ὅτι ἡ ζωή δέν περιορίζεται μόνο στίς ἀνάγκες τῆς σάρκας, ἀλλά ἔχει πνευματικό βάθος. Μέ τήν νηστεία ἀποκτᾶται ἡ γενική ἐγκράτεια στό φαγητό καί ἐκτός νηστείας τό περιορίζουμε μόνο στήν κάλυψη τῶν βιολογικῶν ἀναγκῶν.

Ἡ νηστεία βοηθάει στήν ἐξάσκηση τῆς θέλησης. Οἱ ἄνθρωποι παρασύρονται ἀπό τό ἁμαρτωλό περιβάλλον τους καί ἀπό τόν πονηρό στήν ἁμαρτία, γιατί δέν ἔχουν ἰσχυρή θέληση. Ἡ θέληση ἐξασκεῖται μέ μικρά καί μέ μεγάλα γυμνάσματα, πού ἀνάμεσα τούς εἶναι καί ἡ νηστεία. Ἡ νηστεία ἰσχυροποιεῖ τή θέληση καί ἀναπτύσσει ἀνδρεῖο φρόνημα. Μέ τήν νηστεία π.χ. ἀρχικά ἀρνεῖσαι νά φᾶς τή σοκολάτα τήν Τετάρτη, μετά μπορεῖς νά ἀρνηθεῖς τή βουλιμία στό φαγητό καί ἀργότερα κατορθώνεις νά ἀποφύγεις τά βρώμικα θεάματα. Ἡ νηστεία ἐκτός ἀπό τήν κυριαρχία στίς ἐπιθυμίες βοηθάει καί στόν ἔλεγχο τοῦ νοῦ. Ὁ νηστευτής ἐνισχύεται στήν προσπάθεια γιά συγκράτηση τοῦ νοῦ στήν προσευχή.

Ἡ νηστεία μας βοηθάει νά κάνουμε καί φιλανθρωπία. Ἡ ἐλεημοσύνη χρειάζεται νά ἐξασκεῖται πάντοτε, ἰδιαίτερα τίς περιόδους τῶν νηστειῶν. Εἶναι ἄσκοπη ἡ πνευματική προσπάθεια, ὅταν γνωρίζεις κάποιον νά πεινᾷ καί νά ταλαιπωρεῖται, κι ἐσύ νά δείχνεις ἀσπλαχνία καί ἀπονία. Προσευχή χωρίς ἀγάπη καί ἀλληλεγγύη εἶναι ἀπαράδεκτη ἀπό τόν Θεό. Ὅσο πλησιάζει κανεῖς τόν Θεό, τόσο μέσα του ἀναπτύσσεται ἡ ἀγάπη. Τά λιγότερα ἔξοδα τροφῆς ἀφήνουν περιθώριο ἐλεημοσύνης. Γι' αὐτό καί τό νηστήσιμο φαγητό χρειάζεται νά εἶναι λιτό κι ὄχι πολυέξοδο.

4. Πῶς βοηθάει ἡ νηστεία στή σωματική υγεία;

Ἐχει διαπιστωθεῖ μέ ἔρευνες διαιτολογίας ὅτι ἡ καλύτερη διαίτα εἶναι ἡ νηστεία. Ἡ θέσπιση τῆς νηστείας ἐγινε μετά ἀπό φώτιση τοῦ Θεοῦ. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας φωτισμένοι ἀπό τόν Θεό καί γνῶστες τοῦ ἀνθρώπινου ὁργανισμοῦ τοποθέτησαν νηστείες καθ' ὅλο τό χρόνο, γιά νά ξεκουράζεται ὁ ὁργανισμός ἀπό τά ἀρτύσιμα φαγητά, νά μήν

ὑπερβαρύνεται καί νά προστατεύεται ἀπό ἀσθένειες.

Ὅταν λόγω τῆς σύγχρονης ὑπερκατανάλωσης τρώμε μεγάλες ποσότητες ζωικῶν τροφῶν, γινόμαστε παχύσαρκοι, κουράζεται ἡ καρδιά καί βλάπτεται ὁ ὁργανισμός. Τό λίπος τῶν ζωικῶν τροφῶν φράζει τίς ἀρτηρίες καί τίς φλέβες καί προετοιμάζει τόν ὁργανισμό γιά καρδιακά καί ἐγκεφαλικά ἐπεισόδια. Στίς ἀνεπτυγμένες χώρες ἡ πολλή κρεατοφαγία ἐνοχοποιεῖται γιά τίς βλάβες τοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος καί τούς πολλούς θανάτους ἐξ αἰτίας τους.

Ὅταν κανεῖς τρώει κατά τό πρόγραμμα τῆς νηστείας, δέν κινδυνεύει νά παρουσιάσει τριγλυκερίδια, χοληστερίνη, οὐρικό ὅξύ καί ἄλλα ἐπιβλαβή στοιχεῖα στόν ὁργανισμό του. Οἱ μεγάλες νηστείες ἀποτοξινώνουν σέ τακτά διαστήματα τόν ὁργανισμό καί ξεκουράζουν τό πεπτικό σύστημα. Διαπιστώθηκε ὅτι οἱ λιτοδίαιτοι ζοῦν καί πιό πολύ καί πιό ὑγιεινά ἀπό τούς πολυφαγάδες.

Οἱ φυτικές ἴνες καί τά ἰχθυέλαια βοηθοῦν στήν πρόληψη καρδιοπαθειῶν, ρευματισμῶν καί καρκίνου. Ἡ μεσογειακή διαίτα, πού στηρίζεται στό λάδι τῆς ἐλιάς, ἀποτρέπει τίς καρδιοπάθειες, τό σακχαρώδη διαβήτη καί τήν ὑπέρταση. Μέ συνδυασμό ποικίλων φυτικῶν τροφῶν καί θαλασσινῶν μποροῦμε νά ἀναπληρώσουμε τίς ἀνάγκες τοῦ ὁργανισμοῦ ἀπό διάφορα στοιχεῖα, ὅπως τό σίδηρο, τό ἀσβέστιο, μαγνήσιο, βιταμίνες κλπ. Τά ὄσπρια π.χ. ἀντικαθιστοῦν τό ἀσβέστιο τῶν τυροκομικῶν προϊόντων. Οἱ φυτικές ἴνες τῆς χορτοφαγίας ἀποτρέπουν τήν ἀνάπτυξη καρκίνων τοῦ πεπτικοῦ συστήματος.

Ἄν δέν προσέξουμε καί ἀρρωστήσουμε στό σῶμα, βλάπτουμε καί τήν ψυχή. Τά ἐγκεφαλικά φέρνουν μεγάλες ἢ μικρές ἀναπηρίες μέ τίς ἀνάλογες συνέπειες στόν ψυχισμό. Οἱ καρδιοπάθειες περιορίζουν τίς δραστηριότητες καί ἐπηρεάζουν τήν ὅλη προσωπικότητα τοῦ καρδιοπαθοῦς. ■

ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ ΕΠΙ ΤΗ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΙΝΔΙΚΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗ ΗΜΕΡΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩ, ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ -
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΠΑΝΤΙ ΤΩ
ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ
ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ὁ Θεός, ὁ δημιουργήσας τὸ Σύμπαν καὶ διαμορφώσας τὴν γῆν εἰς τέλειον κατοικητήριον τοῦ ἀνθρώπου, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ἐντολὴν καὶ δυνατότητα νὰ αὐξάνηται καὶ νὰ πληθύνηται καὶ νὰ πληρώσῃ αὐτὴν καὶ νὰ κυριεύσῃ αὐτῆς καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτῇ ζῶων καὶ φυτῶν (Γεν. α' 28).

Ὁ περιβάλλων ἡμᾶς κόσμος ἐχαρίσθη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ ὡς στάδιον κοινωνικῆς δραστηριοποιήσεως, ἀλλὰ καὶ ἀγιασμοῦ, πρὸς κληρονομίαν τῆς ἀνακαινισθησομένης ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι κτίσεως. Τὴν τοιαύτην θεολογικὴν θέσιν ἔχει καὶ βιοῖ ἀείποτε ἡ Μήτηρ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, διὸ καὶ ἡ ἡμετέρα Μετρίότης ἐτέθη, ὡς γνωστόν, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἀναληφθείσης παρὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς πανιέρου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου οἰκολογικῆς προσπαθείας διὰ τὴν προστασίαν τοῦ πολλὰ ταλαιπωρουμένου ὑφ' ἡμῶν ἐν ἐπιγνώσει καὶ ἀνεπιγνώστως πλανήτου μας.

Ἡ βιοποικιλότης, ἡ ὁποία εἶναι τὸ ἔργον τῆς πανσοφίας τοῦ Θεοῦ, δὲν ἐδόθη ἀσφαλῶς εἰς τὴν ἀνεξέλεγκτον ἐξουσίαν τοῦ ἀνθρώπου. Κατακυρίευσις τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν τῇ γῇ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου σημαίνει ἔλλογον χρῆσιν καὶ ἀπόλαυσιν τῶν προσφερομένων ἀγαθῶν καὶ ὄχι καταστρεπτικὴν ἐκ πλεονεξίας ἀντλησιν καὶ κάρπωσιν ἢ καταστροφὴν τῶν πόρων αὐτῆς.

Ἐν τούτοις, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας, παρατηροῦμεν μίαν ὑπερβολικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν φυσικῶν πόρων, μὲ συνέπειαν τὴν καταστροφὴν τῆς περιβαλλοντικῆς ἰσορροπίας τῶν οἰκοσυστημάτων καὶ γενικώτερον τῶν περιβαλλοντικῶν συνθηκῶν, εἰς τρόπον ὥστε οἱ ὑπὸ τοῦ

Θεοῦ τεταγμένοι ὄροι διαβιώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς νὰ γίνωνται δυσμενέστεροι δι' αὐτόν. Ἐπὶ παραδείγματι, ὡς παρατηροῦμεν ἅπαντες, ἐπιστήμονες, ἐκκλησιαστικοὶ καὶ πολιτικοὶ ἄρχοντες καὶ ἐν γένει ἡ ἀνθρωπότης, αὐξάνεται ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐκδηλοῦνται ὑπερβολικαὶ βροχοπτώσεις, μολύνονται ἐπίγεια καὶ θαλάσσια οἰκοσυστήματα, καί, γενικώτερον, διαταράσσεται, ἐνίοτε δὲ καὶ καταστρέφεται πλήρως, ἡ δυνατότης συνεχίσεως τῆς ζωῆς εἰς ὠρισμένας περιοχάς.

Βλέπουσα καὶ ἐμπειρικῶς ἀξιολογοῦσα τοὺς ἐκ τῆς τοιαύτης ἐξελίξεως τῶν περιβαλλοντικῶν συνθηκῶν κινδύνους διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία καθιέρωσεν ἤδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ προκατόχου ἡμῶν ἀοιδίμου Πατριάρχου Δημητρίου τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους ὡς ἡμέραν προσευχῆς διὰ τὸ περιβάλλον.

Ἄλλ' ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὰ αἴτια τῶν δυσaráεστων περιβαλλοντικῶν ἀλλαγῶν δὲν εἶναι θεοκίνητα ἀλλὰ ἀνθρωποκίνητα καί, ἐπομένως, ἡ παράκλησις καὶ ἡ προσευχητικὴ δέησις τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν, τὸν Κύριον τῶν κυρίων καὶ Κυβερνήτην τοῦ παντός, πρὸς βελτίωσιν τῶν περιβαλλοντικῶν συνθηκῶν, εἶναι οὐσιαστικῶς αἷτημα μετανοίας τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τὸ ἀμάρτημά της νὰ καταστρέφῃ τὰ ἐν τῇ γῇ, ἀντὶ νὰ καρπῶται μετὰ λόγου καὶ προσοχῆς διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἀειφορίας τοὺς πόρους αὐτῆς.

Προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν διατήρησιν τοῦ περιβάλλοντος τῆς γῆς καταλλήλου διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, κατ' οὐσίαν παρακαλοῦμεν ὅπως ὁ Θεὸς ἀλλάξῃ τὸν λογισμόν τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, καὶ φωτίσῃ αὐτοὺς νὰ μὴ καταστρέφουν τὸ γή-

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

«Χριστός γεννᾶται· δοξάσατε. Χριστός ἐπὶ γῆς ὑψώθητε».

Ἄς πανηγυρίσωμεν χαρμοσύνως τὴν ἄφατον Θεοῦ συγκατάβασιν. Οἱ Ἄγγελοι προηγοῦνται ψάλλοντες *«δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»*.

Ἐπὶ τῆς γῆς ὁμως βλέπομεν καὶ βιοῦμεν πολέμους καὶ ἀπειλὰς πολέμων. Καὶ ὁμως δέν ἀναιρεῖται ἐκ τούτου ἡ χαρμόσυνη ἀ γ γ ε λ ί α. Ἡ ε ἰ ρ ῆ ν η, πρᾶγματι ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τῆς καταλλαγῆς, ἐν τῷ προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλά, ἀτυχῶς, δέν κατηλλάγημεν, παρὰ τὸ ἅγιον θέλημά Του, οἱ

ἄνθρωποι μεταξύ μας. Διακείμεθα ἐχθρικῶς πρὸς ἀλλήλους. Διακρινόμεθα διὰ φανατισμούς ὡς πρὸς τὰς θρησκευτικὰς καὶ πολιτικὰς μας πεποιθήσεις, διὰ πλεονεξίαν ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἀγαθῶν, διὰ ἐπεκτατισμόν ὡς πρὸς τὴν ἄσκησιν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Καὶ οὕτω συγκρούμεθα πρὸς τοὺς συνανθρώπους μας.

Ὁ πεφωτισμένος αὐτοκράτωρ τῶν Ρωμαίων Ἅγιος Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας, διὰ τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων, τοῦ ἐκδοθέντος ἐν ἔτει 313 μετὰ Χριστόν, ἐθέσπισε τὴν ἐλευθέραν ἄσκησιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, παραλλήλως καὶ τὴν ἐλευθέραν ἄσκησιν πάσης ἄλλης θρησκείας. Δυστυχῶς, μετὰ τὴν πάροδον, ἔκτοτε, χιλίων ἑπτα-

(συνέχεια ἀπὸ τὴν προηγούμενη σελίδα)

ἶνον οἰκοσύστημα διὰ λόγους οἰκονομικοῦ ὀφέλους καὶ συμφέροντος παροδικοῦ. Τοῦτ' αὐτὸ ὁμως ἰσχύει καὶ διὰ πάντα ἄνθρωπον ἐξ ἡμῶν, διότι καὶ ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἐν τῷ μέτρῳ τῶν μικρῶν δυνατοτήτων του ἐπιφέρει τὰς μικρὰς περιβαλλοντικὰς καταστροφάς, τὰς ὁποίας ἡ ἀφροσύνη του τοῦ ἐπιτρέπει.

Ἐπομένως, προσευχόμενοι ὑπὲρ τοῦ περιβάλλοντος, προσευχόμεθα ὑπὲρ τῆς μετανοίας ἐνὸς ἐκάστου ἐξ ἡμῶν διὰ τὴν μικρὰν ἢ μεγάλην συμβολὴν μας εἰς τὴν βλάβην καὶ καταστροφὴν τοῦ περιβάλλοντος, τὴν ὁποίαν βιοῦμεν συνολικῶς ὡς ἄθροισμα μερικωτέρων ἐπιζημιῶν ἐπεμβάσεων διὰ τῶν κατὰ τόπους καὶ χρόνους μεγάλων καὶ καταστροφικῶν καιρίων φαινομένων.

Τὴν ἔκκλησιν, προσευχὴν καὶ προτροπὴν ταύτην ἀπευθύνοντες ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ Κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς τὴν οἰκουμένην καὶ πρὸς συνόλην τὴν ἀνθρωπότητα, δεόμεθα ὅπως ὁ ἀγαθοδότης Κύριος, ὁ χαρισάμενος εἰς ἡμᾶς πάντας τοὺς ἐπὶ τοῦ πλανήτου γῆ οἰκοῦντας τὸν

γῆινον παράδεισον, λαλήσῃ ἀγαθὰ εἰς τὰς καρδίας ὅλων τῶν ἀνθρώπων, διὰ νὰ σεβώμεθα τὴν περιβαλλοντικὴν ἰσορροπίαν, τὴν ὁποίαν Οὗτος ἐν τῇ πανσοφίᾳ Του καὶ τῇ ἀγαθότητί Του μᾶς παρέδωκεν, ὥστε καὶ ἡμεῖς καὶ αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ νὰ ἀπολαμβάνωμεν τὰς δωρεὰς τοῦ Θεοῦ μετ' εὐχαριστίας καὶ δοξολογίας.

Αὐτῆς τῆς Σοφίας, τῆς Εἰρήνης καὶ τῆς Δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, τῆς δημιουργησάσης καὶ συντηρούσης καὶ κατευθυνούσης τὴν ἀποκαταδοκοῦσαν τὴν σωτηρίαν αὐτῆς κτίσιν πρὸς τὰ ἔσχατα, δεόμεθα ὅπως διαφυλάττῃ τὸ περιβάλλον ἀειφόρον καὶ προσφέρων συνεχῶς εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁδηγῇ καρποφόρως τὰ ἀγαθὰ ἔργα τῶν χειρῶν τῶν ἐργαζομένων πρὸς τοῦτο συνανθρώπων, καὶ ἐπικαλούμεθα τὴν Χάριν καὶ τὸ ἄπειρον Ἔλεος Αὐτοῦ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, μάλιστα τοὺς σεβομένους τὴν δημιουργίαν καὶ φυλάσσοντας αὐτήν.

βιβ' Σεπτεμβρίου α'

κοσίων ακριβώς ἐτῶν, ἐξακολουθοῦν ἀσκούμενοι κατὰ τόπους θρησκευτικοί διωγμοί κατὰ χριστιανῶν ἢ ἄλλων θρησκευτικῶν μειονοτήτων.

Παραλλήλως, οἱ οἰκονομικοὶ ἀνταγωνισμοὶ ἐντείνονται παγκοσμίως καὶ ἡ ἐπιδίωξις τοῦ προσκαίρου κέρδους προωθεῖται ὡς κεφαλαιώδης σκοπός. Αἱ θλιβεραὶ συνέπειαι τῆς ὑπερσυγκεντρώσεως τοῦ πλούτου εἰς χεῖρας ὀλίγων καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐξαθλιώσεως μεγάλων ἀνθρωπίνων μαζῶν παραβλέπονται. Ἡ δυσαναλογία αὕτη, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται παγκοσμίως ὡς οἰκονομικὴ κρίσις, εἶναι κατ' οὐσίαν ἀπότοκος τῆς ἠθικῆς κρίσεως. Εἰς τὴν ἠθικὴν ταύτην κρίσιν, ἀτυχῶς ἡ ἀνθρωπότης δέν δίδει τὴν πρέπουσαν σημασίαν. Πρὸς δικαιολόγησιν τῆς στάσεώς της ἐπικαλεῖται τὴν ἐλευθερίαν τῶν συναλλαγῶν. Ἡ ἐλευθερία ὁμως τῶν συναλλαγῶν δέν ἐπιτρέπει τό ἔγκλημα. Καὶ ἐγκληματικὴ συμπεριφορὰ δέν εἶναι μόνον ἡ περιγραφομένη εἰς τοὺς ποινικοὺς κώδικας. Εἶναι καὶ ἐκείνη ἡ ὁποία, ἂν καὶ δέν προβλέπεται ὑπὸ τῶν ἐπιταγῶν τῶν ποινικῶν νόμων, ὑφαρπάζει τὸν πλοῦτον τῶν ἄλλων διὰ καταλλήλων μεθοδεύσεων. Ἐφ' ὅσον ὁ νόμος δέν ἐπιβάλλεται, αἱ ἀντιδράσεις τῶν θιγομένων πολιτῶν ἐκδηλοῦνται πολλάκις ἀνεξελέγκτως καὶ προκαλοῦν διασάλευσιν τῆς κοινωνικῆς εἰρήνης.

Παρακολουθοῦντες, λοιπόν, ἀπὸ τοῦ Οἴκου-μενικοῦ ἡμῶν Πατριαρχείου, τὰ «σημεῖα τῶν καιρῶν», κατὰ τὰ ὁποῖα «ἀκούονται» πανταχόθεν καὶ βιοῦνται «πόλεμοι καὶ ἀκαταστασίαι» καὶ ἐγείρεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, σεισμοὶ τε μεγάλοι κατὰ τόπους καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοί, φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα παρουσιάζονται (πρβλ. Λουκ. κα', 10-12), βιοῦντες δέ ἐμπραγμάτως τό Βασιλειανόν, ὅτι «τῆς ἀγάπης ἐξαίρετα δύο ταῦτα τό λυπεῖσθαι μὲν καὶ ἀγωνιᾶν ἐφ' οἷς βλάπτεται ὁ ἀγαπώμενος, χαίρειν δέ καὶ ἀγωνίζεσθαι ὑπὲρ τῆς ὠφελείας αὐτοῦ...ὁ δέ μή οὕτω συνδιατιθέμενος φανερός ἐστι μή ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν» (Μ. Βασιλείου, Ὅροι κατ' ἐπιτομήν, Ρ.Γ. 31, 1200Α), κηρύττομεν ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς ταύτης Καθέδρας τοῦ Κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας τό ἐπὶ θύραις νέον Ἔτος ὡς Ἔτος Πανανθρωπίνης Ἀλληλεγγύης.

Ἐλπίζομεν ὅτι οὕτω θά εὐαίσθητοποιήσωμεν ἀρκετάς καρδίας τῶν μελῶν τῆς ἀνθρωπότητος ἐπὶ τοῦ προβλήματος τῆς μεγάλης καὶ ἐκτεταμένης πτωχείας καὶ ἐπὶ τῆς ἀνάγκης λήψεως μέτρων, πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πεινῶντων καὶ δυστυχούντων.

Ζητοῦμεν, ὡς πνευματικὸς ἐκκλησιαστικὸς ἡγέτης, τὴν σύμπραξιν ὅλων τῶν καλῆς θελήσεως προσώπων καὶ Κυβερνήσεων διὰ τὴν πραγματοποίησιν ἐπὶ τῆς γῆς τῆς τοῦ Κυρίου εἰρήνης. Τῆς εἰρήνης, τὴν ὁποίαν ἐπηγγέλθησαν οἱ Ἄγγελοι καὶ ἔφερε τό βρέφος Ἰησοῦς. Ἐπιθυμοῦντες τὴν ἀληθῆ εἰρήνην ταύτην, τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν, ὀφείλομεν νά τὴν ἐπιδιώκωμεν ἐμπράκτως, μὴ ἀδιαφοροῦντες διὰ τὰς ἀδυναμίας, πνευματικὰς καὶ ὑλικὰς, τοῦ συνανθρώπου, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου Χριστὸς κατῆλθεν εἰς τὸν κόσμον.

Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εἰρήνη εἶναι γνωρίσματα τῶν Μαθητῶν καὶ Ἀποστόλων τοῦ Κυρίου καὶ παντός Χριστιανοῦ. Ὅθεν, προτρεπόμεθα ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους, ὅπως κατὰ τό Ἔτος τοῦτο τῆς Πανανθρωπίνης Ἀλληλεγγύης καταβάλλωμεν ὡς ἄτομα καὶ ὡς λαοί, συνειδητὰς προσπαθείας διὰ τὴν ἄμβλυνσιν τῶν ἀπανθρώπων συνεπειῶν τῶν μεγάλων ἀνισοτήτων καὶ διὰ τὴν ἀναγνώρισιν ὑπὸ πάντων τοῦ δικαιώματος τῶν ἀσθενεστέρων πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀγαθῶν.

Τοιοῦτοτρόπως θά ἴδωμεν πραγματοποιουμένην ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ ἀνθρωπίνως ἐφικτοῦ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς τὴν εἰρήνην.

Προσκυνοῦντες μεθ' ἀπάσης τῆς αἰσθητῆς καὶ τῆς νοητῆς κτίσεως τὴν ἐκ Παρθένου ἐπὶ γῆς ἐνδημίαν τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ κλίνοντες γόνυ ἐνώπιον τοῦ Βρέφους Ἰησοῦς, τοῦ φωτιστοῦ καὶ σωτῆρος μας, τοῦ ὑπερασπιστοῦ τῆς ζωῆς μας, διερωτώμεθα ἀληθῶς μετὰ τοῦ Ψαλμοῦ τίνα φοβηθησόμεθα ἢ ἀπὸ τίνος δειλιάσωμεν (πρβλ. Ψαλμ. 26) οἱ χριστιανοί, ἐφ' ὅσον «ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον Σωτὴρ» (πρβλ. Λουκ. β' 11), «ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων καὶ βασιλεὺς τῆς δόξης» (πρβλ. Ψαλμ. 23);

Εὐχόμεθα καὶ προσευχόμεθα ἐκτενῶς καὶ ὁλοκαρδίως, ὅπως τό ἀνατέλλον ἔτος 2013 καταστῇ διὰ πάντας ἔτος πανανθρωπίνης ἀλληλεγγύης, ἐλευθερίας, καταλλαγῆς, εὐδοκίας, εἰρήνης καὶ εὐφροσύνης καὶ ὅπως ὁ ἐν Σπηλαίῳ τεχθεὶς προαιώνιος Λόγος τοῦ Πατρὸς, ὁ ἐνώσας τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐν ἐνὶ τάγματι καὶ ποιήσας εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς, χαρίζῃ εἰς πάντας ὑπομονήν, ἐλπίδα καὶ δύναμιν καὶ εὐλογῇ τὸν κόσμον διὰ τῶν θείων δωρεῶν τῆς ἀγάπης Αὐτοῦ. Ἀμήν.

Φανάριον, Χριστοῦγεννα βιβ'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΡΟΔΟΥ κ. ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ

ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ

διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Μητροπολίτης τῆς Ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Ρόδου, πρὸς τὸν ἱερὸν κλῆρον καὶ τὸν φιλόχριστον λαὸν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

*«Μάγοι καὶ Ποιμένες ἦλθον προσκυνῆσαι Χριστὸν
τὸν γεννηθέντα ἐν Βηθλεὲμ τῇ πόλει;»*

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά.

Ὁ ἄναρχος καὶ ἄσαρκος Λόγος τοῦ προανάρχου Πατρός, ὁ δεῦτερος τῆς Ἀγίας καὶ Ὁμοουσίου Τριάδος, ὁ ἕνας Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὅταν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου σαρκώθηκε «ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου», ὅπως ὁμολογοῦμε στὸ Σύμβολο τῆς πίστεώς μας. Ἐνανθρώπησε, ἔγινε δηλαδή ἄνθρωπος, προσέλαβε ὅλη τὴν ἀνθρώπινη φύση, πλὴν τῆς ἁμαρτίας, γιὰ νὰ ἀποκαταστήσει τὸν ἄνθρωπο στὴν πραγματικὴ του δόξα, νὰ τοῦ φανερώσει τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν δικαιοσύνη. Ὁ Θεὸς ταπεινώθηκε γιὰ νὰ ἀνυψώσει τὸ πλάσμα Του, γεννήθηκε στὸ χρόνο γιὰ νὰ ὑπερβεῖ ὁ χοῖκος τὸν χρόνο, ἦλθε στοὺς δικούς Του, σὲ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ νὰ μᾶς δώσει τὴν εἰρήνη, τὴν καταλλαγή, τὴν χαρά, τὴν αἰσιοδοξία, τὸ πλήρωμα ὅλων τῶν ἀγαθῶν.

Τοῦτο τὸ γεγονός ἐορτάζουμε, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ, κατὰ τὴν μεγάλη ἐορτὴ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, τὰ Χριστούγεννα τοῦ δισχιλιοστοῦ καὶ δωδεκάτου σωτηρίου ἔτους. Ὁ ἱερὸς ὑμνογράφος μᾶς προσκαλεῖ νὰ ἀκολουθήσουμε μαζὶ με τοὺς Μάγους τῆς Ἀνατολῆς τὴν πορεία τοῦ ἀστέρος καὶ νὰ φτάσουμε στὴν φάτνη ὅπου νηπιάζει ὁ Θεός. Ἐκεῖ ὅπου ψάλλουν τὸν ὕμνο τῆς εἰρήνης οἱ Ἄγγελοι καὶ ξαγρυπνοῦν με γρηγοροῦσα συνείδηση οἱ ταπεινοὶ ποιμένες. Γιὰ νὰ τὸν συναντήσουμε καὶ νὰ τὸν προσκυνήσουμε, νὰ τοῦ προσφέρουμε τὰ δῶρα τῆς καρδιάς μας καὶ νὰ τὸν ἀναγνωρίσουμε ὡς Σωτῆρα καὶ Κύριό μας.

Ἡ ἀνταπόκρισή μας στὴν πρόσκληση αὐτή, ἡ πορεία μας πρὸς τὴν Φάτνη καὶ ἡ συνάντησή με τὸν γεννηθέντα Χριστό, εἶναι γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ γιὰ μᾶς καὶ γιὰ κάθε ἄνθρωπο τὸ ζητούμενο. Θὰ μπορέσουμε νὰ ἐπιδείξουμε τὴν τόλμη ποὺ χρειάζεται; Θὰ προχωρήσουμε; Ἐχουμε εὐνοϊκὲς καὶ κατάλληλες τὶς συνθῆκες; Εἶναι γεγονός ὅτι ὁ κόσμος καὶ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου μπορεῖ νὰ τοποθετοῦν στὸ δρόμο μας μεγάλα ἢ μικρὰ ἐμπόδια. Ἡ ἀτμόσφαιρα τῶν ἡμερῶν μας μπορεῖ νὰ σκοτεινιάζει τὰ πάντα γύρω μας καὶ νὰ καθιστᾷ δύσκολο τὸν βηματισμό μας. Παγκόσμια, ἀκοές πολέμων, καταστροφῶν, πείνας καὶ ἄλλων πολλῶν δεινῶν. Στὸν χώρο μας κρίση, ἀναστάτωση, βαρυθυμία, καὶ ἀπογοήτευση. Πολλὰ τὰ δεινὰ θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεὶς. Δύσκολο τὸ σήμερα, ἀβέβαιο τὸ αὔριο. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ ἀνησυχία καὶ ἡ ἀπαισιοδοξία χαρακτηρίζει τὸ τώρα τῆς ζωῆς μας.

Ὅμως πᾶν ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ὑπάρχει ἡ πραγματικότητα τῆς «σήμερον» γεννήσεως τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ. Ὁ

Χριστὸς γεννᾶται γιὰ νὰ ἔχουμε ἐμεῖς τὴν δυνατότητα ὑπερβάσεως κάθε κοσμικῆς καταστάσεως ποὺ ἐπιζητεῖ νὰ ἀμαυρώσει τὴν προσωπικὴ καὶ κοινωνικὴ μας ζωὴ. Ὁ Χριστὸς δὲν γεννήθηκε τότε, πρὶν δύο χιλιάδες καὶ τόσα χρόνια. Γεννᾶται καὶ σήμερα, στὸ σήμερα τῆς δικῆς μας ζωῆς, τοῦ καθενὸς ξεχωριστά καὶ ὅλων μαζὶ τῶν ἀνθρώπων.

Ἄς κάνουμε λοιπὸν νοερῶς τὴν πορεία πρὸς τὴν Βηθλεὲμ γιὰ τὴν συνάντησή με Ἐκεῖνον. Ἄς κάνουμε καὶ τὴν ἄλλη πορεία γιὰ τὴν συνάντησή με τὸν συνάνθρωπο, τὸν πλησίον μας. Ὁ Χριστὸς ταύτισε τὸν ἑαυτό του με τὸν πεινασμένο, τὸν διψασμένο, τὸν ξένο, τὸν φυλακισμένο, τὸν κατατρεγμένο, τὸν θλιμμένο, τὸν ἀπογοητευμένο, με τὸν κάθε ἕνα ποὺ ἔχει ἀνάγκη. Ἐχουμε τὴν δυνατότητα αὐτῆς τῆς συνάντησης, πρῶτα με τὴν προσευχή μας καὶ κατόπιν με τὴν ἔκφραση ἔμπρακτα τῆς ἀγάπης μας. Εἴμαστε ἕνα σῶμα οἱ πολλοί. Ἄς τὸ δείξουμε στὴν καθημερινότητά μας. Αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος δρόμος γιὰ νὰ φτάσουμε γνήσιοι καὶ ἀληθινοὶ προσκυνητὲς στὴν φάτνη τῆς Βηθλεὲμ.

Ἐχουμε ἀνάγκη νὰ γιορτάσουμε τὰ ἀληθινὰ Χριστοῦγεννα. Νὰ μὴν ἀφήσουμε τὰ λαμπιόνια ποὺ τοποθετήσαμε στοὺς δρόμους καὶ τὶς πλατείες μας νὰ ἐμποδίσουν τὸ ἀληθινὸ φῶς νὰ φτάσει καὶ νὰ καταυγάσει τὴν ὑπαρξή μας. Ὁ Χριστὸς ἦλθε. Νὰ ἀνοίξουμε τὴν καρδιά μας. Ἀγάπη καὶ ἀλληλεγγύη εἶναι οἱ ἀξίες ποὺ πρέπει νὰ μᾶς ἐνθουσιάσουν. Εἰρήνη καὶ κοινωνικὴ δικαιοσύνη πρέπει νὰ εἶναι τὸ αἶτημα τῆς προσευχῆς μας. Οἱ ἀριθμοὶ δὲν σώζουν. Τὸ πύρωμα τῆς καρδιάς θὰ ζεστάνει ἐμᾶς καὶ τὸν κόσμο μας. Αὐτὸν τὸν κόσμο νὰ ἀντικρύζουμε με αἰσιοδοξία γιατί ἀληθῶς «Σήμερον ὁ Χριστὸς ἐν Βηθλεὲμ γεννᾶται ἐκ Παρθένου».

«Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε», ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ.

Εὐχόμαστε ὁ Χριστὸς νὰ γεννηθεῖ στὶς καρδιὲς ὅλων μας. Νὰ μᾶς δώσει χαρὰ καὶ ἐλπίδα. Νὰ ὑποστασιάσει τὴν ἐλπίδα μας, τὶς ἐλπίδες μας, σὲ γνήσια κατὰ Θεὸν ἀλλαγὴ τῆς ὑπάρξεώς μας. Νὰ μᾶς γεμίσει με τὴν δική Του, τὴν ἀληθινὴ εἰρήνη. Νὰ μᾶς πυρπολήσει με τὴν φωτιὰ τῆς ζωογόνου ἀγάπης Του.

Χρόνια πολλά, εὐλογημένα καὶ γεμάτα ἀπὸ τὴ χάρι τοῦ ἐν Βηθλεὲμ τεχθέντος Σωτῆρος Χριστοῦ.

Χριστοῦγεννα τοῦ δισχιλιοστοῦ καὶ δωδεκάτου σωτηρίου ἔτους

Διάπυρος πρὸς Χριστὸν τεχθέντα εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο ΡΟΔΟΥ ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ

Έορτή αγίου Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου

Ἀρχιμ. Νεκταρίου Πόκια

Ευγεντρωθήκαμε καί ἐφέτος εἰς τόν περίλαμπρον τοῦτον Ἱερὸν Ναόν τῶν Εἰσοδίων τῆς Ὑπεραγίας μας Θεοτόκου εἰς τὴν ἱστορικὴν παλαιάν καί φορτωμένην ἀπὸ μνημεις, συνοικίαν τῆς πόλεώς μας, τοῦ Νεοχωρίου, διὰ νὰ τιμήσωμεν ψαλμοῖς καί ὕμνοις καί ὠδαῖς πνευματικαῖς τόν διὰ Χριστόν ἐναθλήσαντα, τό εὐωδέστατον ἀπάνθισμα τῆς Ὑδρας καί τό θεοδώρητον ἀγλαίσμα τῆς Ρόδου, τόν Νεομάρτυρα Κωνσταντῖνον τόν ἐξ Ὑδρας.

Σεβασμιώτατε, Πάτερ καί Δέσποτα καί σεπτέ μας Ποιμενάρχα κ. Κύριλλε, Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Λέρου, Καλύμνου καί Αστυπαλαίας κ. Παῖσιε, Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Κώου καί Νισύρου κ. Ναθαναήλ, Θεοφιλέστατε Ἐπίσκοπε Μπουρούντι καί Ρουάντας κ. Σάββα, σεβαστοὶ Πατέρες, Ὁσιώτατες μοναχές, Ἐντιμότατοι Ἀρχοντες, λοιπές Στρατιωτικές καί Πολιτικές Ἀρχές, ἀσίγητοι τέττιγες τῶν ἱερῶν μας ἀναλογίων, λαέ τοῦ Θεοῦ περιφρούρητε, πεφιλημένε καί ἡγαπημένε.

Μεγάλη ἡ εὐθύνη νὰ ὁμιλήσει κανεὶς γιὰ τό θαῦμα τῆς Πόλης μας, τόν σήμερα λαμπρῶς ἐορταζόμενο Πολιοῦχο Ἅγιό μας, τόν γενναῖο ἀθλητὴ τῆς πίστεως, πού ἡ μικρὴ χρονικά ἀλλὰ πολυκύμαντη ζωὴ του, καί κυρίως τό μαρτυρικό του αἶμα, δέν πρέπει νὰ μᾶς ἀφήσουν ἀσυγκίνητους. «Ποίοις εὐφραντικοῖς μέλεσι ἐπαινέσωμεν τόν Κωνσταντῖνον»; Ἡ ἀπορία τοῦ ἱεροῦ ὕμνογράφου γίνεται συγχρόνως θαυμασμός γιὰ καθέναν, πού θὰ θελήσει νὰ διεισδύσει καί νὰ ἐξυμνήσει τόν ἀκοίμητο καί διαχρονικὸ βοηθό μας, τόν Ἅγιο Κωνσταντῖνο.

Πράγματι εἶναι ἰδιαίτερη ἡ σημερινὴ ἡμέρα γιὰ ὅλους μας, ἂν ἀναλογισθοῦμε πῶς μπορεῖ ἕνας νέος μέ πτώσεις ἀκόμη καί ἀρνήσεις καί ἀλλαξοπιστίες ἐνδίδοντας στὰ φοβερὰ καί σαγηνευτικὰ θέλητρα τοῦ κόσμου νὰ γίνῃ τό εὐλογημένο θήραμα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀνανήψῃ, νὰ χαλυβδωθεῖ συνειδησιακά καί νὰ ὁδηγηθεῖ ἀπὸ τὴν ὁμολογία καί τὴν μαρτυρία στό περιπόθητο μαρτύριο.

«Σήμερον ὁ τῆς Ρόδου
μέγας πολιοῦχος,
καὶ ἡμέτερος τῶν εὐσεβῶν
προστάτης, Κωνσταντῖνος,
τῆς Ὑδρας τό βλάστημα,
ἐπὶ τῇ μνήμῃ αὐτοῦ
ἡμᾶς συνεκάλεσε... »

Θά μοῦ ἐπιτρέψετε πολὺ σύντομα νὰ ἀναφέρω κάποιους σταθμούς στὴν πορεία τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, πού συνθέτουν ἕνα σχῆμα, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν πτώση, τὴν ἀμαρτία, τὴν μετάνοια καί τὴ σωτηρία.

Γόνος φτωχῆς οἰκογένειας ἀπὸ τὴν Ὑδρα γεννημένος τό 1770 φεύγει σὲ ἡλικία 18 ἐτῶν ἀπὸ τό νησί του καί ἔρχεται ἐδῶ στὴ Ρόδο πιάνοντας δουλειὰ στό ἐμπορικὸ κατάστημα τοῦ Νικολάου Καλόγλου κοντὰ στοὺς Ἁγίους Ἀναργύρους. Τίμιος καί ἐργατικός κερδίζει τὴν ἐμπιστοσύνη

καὶ τῶν Ἑλλήνων ἀλλὰ καί τῶν Τούρκων. Παρασύρεται ὅμως ἀπὸ τόν Τοῦρκο ἡγεμόνα καί μία βραδιά μετὰ ἀπὸ ἕνα γλέντι ἐξισλαμίζεται καί παίρνει τό ὄνομα Χασάν. Τρία ὁλόκληρα χρόνια ἀπολαμβάνει τιμῶν καί ἀπολαύσεων. Στὴ γενέτειρά του ὅμως, τὴν Ὑδρα, τό μαντάτο αὐτοῦ δημιουργεῖ μεγάλη θλίψη στό πατέρα του, ὁ ὁποῖος πεθαίνει ἀπὸ τόν καημό του, ἀλλὰ καί στὴ μητέρα του, ἡ ὁποία δέν τόν θεωρεῖ πιά γιὸ τῆς, λέγοντας ὅτι δέν γέννησε κανένα Τοῦρκο Χασάν.

Ἀποφασίζει νὰ ἐπισκεφθεῖ τὴν Ὑδρα. Ἐκεῖ ὅμως εἰσπράττει τὴν περιφρόνηση τῶν συμπατριωτῶν του. Ἡ ἄρνηση τῆς μητέρας του νὰ τόν δεχθεῖ στό σπίτι τῆς ἀλλὰ καί τό σπάσιμο μίας στάμνας ἀπὸ τὴ γειτόνισσα μετὰ ἀπὸ τό νερό, πού τοῦ δίνει νὰ πιεῖ, ἀρχίζουν νὰ λειτουργοῦν ἀφυπνιστικά. Τώρα εἶναι ἡ ὥρα τῆς ἀλλαγῆς, τῆς μετάνοιας, τῆς συντριβῆς. Ὡς ἄλλος ἄσωτος «εἰς ἐαυτὸν ἐλθὼν» ἀρχίζει νὰ ἀναλογίζεται τό λάθος πού ἔκανε. Εἶναι ἡ εὐλογημένη ὥρα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ νὰ ἐνεργήσῃ στὸν καλοπροαίρετο τώρα νέο καί νὰ τόν ὁδηγήσῃ ὄχι σὲ ὑλικά πλοῦτη, ὅπως τοῦ ὑποσχέθηκαν, ἀλλὰ στό ἀφθαρτο στεφάνι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἐπιστρέφει στὴ Ρόδο βαθεῖα μετανιωμένος. Ζητάει συμβουλές ἐμπειροῦ Πνευματικοῦ, ὁ ὁποῖος τόν ἐξομολογεῖ καί τόν κατευθύνει πνευματικά.

Αρχίζει τις ιερές αποδημίες περνώντας από την Κριμαία, όπου μένει τρία χρόνια, από την Κωνσταντινούπολη, όπου συναντά τον μεγάλο Έθνομάρτυρα Πατριάρχη Γρηγόριο τον Ε', και από το Άγιον Όρος από τη Μονή Ίβήρων, όπου συναντά τον Όσιο Νικόδημο τον Άγιορείτη. Αυτές οι ιερές αναστροφές τον δυναμώνουν πνευματικά και δραματίζουν σπουδαίο ρόλο στην απόφαση, πού έχει πάρει, για το μαρτύριο με το οποίο θέλει να απαλείψει τον πρότερο βίο του εξισλαμισμού του και της άρνησης του Θεού.

Η φωνή της συνειδήσεώς του τον καθοδηγεί αλάνθαστα τώρα, να πάει στον Τουρκο ήγεμόνα και με παρρησία να ομολογήσει την πίστη στον Ένα και μοναδικό Τριαδικό Θεό μας. Αυτή η ομολογία έχει ως αναμενόμενο αποτέλεσμα την φυλάκιση και τα φρικτά βασανιστήρια. Απαγχονισμός είναι η σκληρή και αμετάκλητη απόφαση του ήγεμόνα. Το νεανικό αίμα του Νεομάρτυρα ποτίζει την ροδίτικη γη και αποτελεί από τότε αιώνια πηγή εύλογίας και άγιασμού.

Τό δέος, πού προκαλεί η θυσία του Αγίου Κωνσταντίνου του Ύδραίου, πρέπει να έχει αποδέκτες όλους έμάς τους επιγόνους του, πού κατοικοῦμε σ'αυτή την ὁμορφη και εύλογη-μένη από τον Θεό γωνιά της πατρίδας μας, στο Ροδονήσι μας. Τι χρειαίαν ἔχομεν άλλων παραινήσεων και συμβουλών; Όλοζώντανο θαῦμα ὁ Ἅγιός μας με την μαρτυρία και τό μαρτύριό του μάς δίνει τό ἐρέθισμα να παραθέσουμε κάποιους σύγχρονους προβληματισμούς και να ένωτισθοῦμε την διαχρονία της αίματοβαμμένης προσφοράς του.

Η ζωντανή παρουσία του σήμερα ἔδω στην εύχαριστιακή σύναξη με τά χαριτόβρυτα λείψανά του αποτελεί για όλους μας άφυπνιστικό σάλπισμα, ξύπνημα από τον σύγχρονο λήθαργο της καθημερινότητάς μας. Ἐπιδεικνύοντας αξιοθαύμαστη εύφυχία και καρτερικότητα κατά την διάρκεια των σκληρῶν βασανιστηρίων προκαλεί τον θαυμασμό μας, και με την γενναιότητά του γίνεται πρόμαχος της ἐλευθερίας της σκέψεως και της συνει-

δήσεως ἐνισχυόμενος από την Χάρη του Θεού και ἐπαληθεύοντας για μία ακόμη φορά τό ὅτι ὁ Νέστορας ὅσο μικρός και ἂν εἶναι πάντοτε νικαίει τον γιγαντόσωμο Λυαῖο, ὅταν θωρακίζεται πνευματικά. Αυτή εἶναι ἡ ἀκατάλυτη και αἰώνια δύναμη της ὀρθόδοξης πίστες μας, ἡ ὁποία τον τελευταῖο καιρό βάλλεται πανταχόθεν με ἐνέργειες πού θέλουν να ξεριζωθεῖ από τά κατάρβανά μας ἢ να ἄλλοτριωθεῖ και να ἀτονήσει.

Γι' αυτό ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης χαρακτηρίζει την ὑπαρξη των Νεομαρτύρων θαῦμα πα-

ρόμοιον, ὡσάν να βλέπει κανεῖς μέσα εἰς την καρδίαν του χειμῶνος ἑαρινά ἄνθη και τριαντάφυλλα, μέσα εἰς την βαθυτάτην νύκτα ἡμέραν και ἥλιον, ἐν καιρῷ αἰχμαλωσίας να βλέπει ἐλευθερίαν. Οἱ Νεομάρτυρες ἐξέπληξαν τούς ἀγγέλους, εὐφραναν τούς Ἁγίους, ἔταπείνωσαν τούς δαίμονες, ἐλύπησαν τούς ἄλλοπίστους, παρηγόρησαν τούς ἐν θλίψεσι ἀδελφούς, ἔχαροποίησαν την Ἐκκλησία του Χριστου ἡ ὁποία στερεώθηκε με τό αίμα τους, γι' αυτό και τά ιερά λείψανά τους τοποθετοῦνται στα ιερά θυσιαστήρια- στίς Ἁγίες Τράπεζες- και χωρίς αὐτά δέν ἐγκαινιάζεται Ἱερός Ναός.

Ἐπίσης ἐννοίες-σταθμοί ὅπως: πώση-ἁμαρτία-μετάνοια - σωτηρία πού συμβαίνουν στη ζωή ὅλων μας, πρέπει να μήν νοοῦνται ἀποσπασματικά. Ὁ

σύγχρονος ὑλιστικός και καταναλωτικός τρόπος ζωῆς με ἀντικλησιαστική χροιά και με βερμπαλιστικά συνθήματα προσπαθεῖ να σταθεῖ με ἕνα προπαγανδιστικό τρόπο και να λανσάρεῖ ἰδιαίτερα στούς νέους μόνον τις δυό πρώτες λέξεις δηλαδή τις ποικίλλες πτώσεις και τις κάθε εἴδους ἁμαρτίες. Ἐδῶ καλεῖται και πάλι ἡ Ἐκκλησία να πράξει την διαχρονική ἀποστολή της και να μάς ἐπαναφέρει και πάλι στο σωστό δρόμο. Να μάς ὁδηγήσει στην ἀφύπνιση την ἐσωτερική, στον σεισμό της συνείδησης και στην ἀποτίναξη των δεσμῶν και των ἐξαρτησεῶν μας, με λίγα λόγια να μάς ὁδηγήσει στην μετάνοια, την ἀνακαινιστική αὐτή λέξη, πού ἂν δέν την λέγαμε μόνο, ἀλλά και την ἐφαρμόζαμε ὅλοι μας, θά εἴχαμε λύσει ὅλα τά προβλήματα της

Τό «ανάποδο» ρολόι

Πρωτ. Ευαγγέλου Παχυγιαννάκη

Χαιρετάμε τόν καινούργιο χρόνο μέ ένα ρολόι «πού μετράει τόν χρόνο ανάποδα». Τήν πληροφορία αὐτή διαβάσαμε καί μᾶς ἔκαμε ἐντύπωση γιά τό παράξενο αὐτό ρολόι, πού βρίσκεται στή βιτρίνα ενός Ἀθηναϊκοῦ καταστήματος καλλυντικῶν. Εἶναι ένα τεράστιο ρολόι, ὅπως ὅλα τά ἄλλα, μέ τή σημαντική διαφορά, ὅτι οἱ τεράστιοι δείκτες του γυρίζουν ἀνάποδα. Ὁ κατασκευαστής του, προφανῶς, παράξενος καί ὁ ἴδιος, ἀλλ' εὐφυής καί μέ ἀρκετή φαντασία, θέλει νά δώσει τήν ψευδαίσθηση στοὺς πελάτες τοῦ καταστήματός του, ὅτι ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά ἀναστρέψει τόν χρόνο, νά τόν γυρίσει πίσω!

Καί, φυσικά, ἀφοῦ πρόκειται γιά κατάστημα

καλλυντικῶν, ἡ διαφήμιση εἶναι σαφής: οἱ πελάτες καλοῦνται νά ἀγοράσουν τά θαυματουργά προϊόντα —πανάκριβα «ματζούνια»— τά ὁποῖα τοὺς υπόσχονται «αἰωνίαν νεότητα». Βεβαίως, τά «μαντζούνια» αὐτά εἶναι «ἐπώνυμα», μέ ξένα ὀνόματα καί σήματα, σέ ἄψογες συσκευασίες, πού, ὅπωςδῆποτε, στοιχίζουν περισσότερο ἀπ' ὅ,τι τό περιεχόμενό τους.

«Τό “ἀνάποδο” αὐτό ρολόι, σχολιάζει ὁ “παρατηρητής” στίς “ἐπισημάνσεις” του, συμβολίζει καί τήν ἐποχή μας. Τήν ἐποχή τῆς ματαιότητος καί, κυρίως, τῆς ματαιοδοξίας. Ἀσφαλῶς ὁ ἄνθρωπος, ὅταν μάλιστα “προχωράει” στήν ἡλικία, δέν αἰσθάνεται ἄνετα

κοινωνίας μας καί θά εἶχαμε ἀποσοβήσει τίς ὁποῖεςδῆποτε κρίσεις καί τίς κάθε λογῆς σύγχρονες παθογένειές μας.

Σεβασμιώτατο Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ἀγιόφιλοι συμπανηγυριστές.

Πῶς θά φύγουμε σέ λίγο ἀπό τόν ἱστορικό αὐτό ναό τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Νεοχωρίου, ἐδῶ πού μέ ἰδιαίτερη κατάνυξη καί συγκίνηση ἐψάλλαμε χθές τόν Πανηγυρικό Ἑσπερινό καί σήμερα τελέσαμε τήν Πολυαρχιερατική Θεία Λειτουργία; Μέ τί αἰσθήματα; Πάλι μέ μεμψιμοιρίες καί παράπονα; Πάλι μέ διάθεση ὑποτονική καί χαμαίζηλο φρόνημα; Πέρασε δηλαδή ἄλλη μία ἡμέρα καθημερινῆς ρουτίνας καί ἐπανάληψης τῶν ἰδίων πραγμάτων; Ἐπανερχόμεθα καί πάλι εἰς τά ἴδια, μέ κυρίαρχο τό θέμα τῆς οἰκονομικῆς κρίσης, τῆς δόσης, τοῦ διεθνοῦς νομισματικοῦ ταμείου καί τῶν ἄλλων συνηθειῶν μας;

Ἡ μήπως ἦλθε ἡ ὥρα τῆς ἀνακαινιστικῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; Ἡ ὥρα πού θά ἀποτινάξουμε τίς ἐξαρτήσεις μας, κυρίως τίς ἀτομικές, καί θά ἀντιτάξουμε τό γενναῖο ἐσωτερικό μας φρόνημα; Ἡ ὥρα πού θά ποῦμε πόσο καταλυτική μπορεῖ νά γίνει στή ζωή μας ἡ μετάνοια μέ τήν Χάρη

τοῦ Θεοῦ; Ἡ ὥρα πού θά κάνουμε τήν αὐτοκριτική μας ὅλοι καί θά βροῦμε τοὺς αὐθεντικούς μας ρυθμούς; Ἡ ὥρα πού θά βάλουμε ἕνα φρένο στήν ἐμπορευματοποίηση τῆς ζωῆς μας, ὅπως τήν προβάλλουν τά μέσα ἐνημέρωσης μέ ξένα ἦθη καί μέ τηλεοπτικά ἔργα ἄλλης κουλτούρας, μέ τόν εὐτελισμό τῆς Ἐκκλησίας, μέ τό ξερίζωμα τῆς Παραδόσεώς μας καί μέ τήν καθημερινή πλύση ἐγκεφάλου, πού μας κάνουν λές καί εἴμαστε νωθοί, ἀδιάφοροι, ἀπρόσωποι, ἄψυχοι, ἀδρανεῖς, ἀπαθεῖς;

Ἀγίε μας, πολιοῦχε μας, Ἀγιε Κωνσταντίνε, σ' ἐσένα καταφεύγουμε τούτη τῇ δύσκολῃ ὥρᾳ. Ἀπό ἐσένα ἀντλοῦμε κουράγιο, ἐλπίδα καί θάρρος. Δῶσε μας τή δύναμη νά ἀγαπήσουμε ἀληθινά καί καρδιακά τόν Θεό μας, νά ταπεινωθοῦμε γιά νά ἐλκύσουμε τήν Χάρη Του, νά συγχωρεθοῦμε γιά τίς ἀστοχίες καί τά λάθη τοῦ παρελθόντος, νά ὁμολογήσουμε τή ζωντανή καί καθάριά μας πίστη χωρίς ἐνδοιασμούς, καί νά ζήσουμε τήν μεταμορφωτική δύναμη τῆς μετάνοιας, ὅπως κι ἐσύ τήν βίωσες.

Ἐχων παρρησίαν πρὸς τόν Θεόν, τόν δοξάσαντά σε, Κωνσταντίνε, ἐν οὐρανῷ, φύλαττε καί σκέπε, τήν νῆσον τῶν Ροδίων, ἐνθέως καυχομένην, τῷ μαρτυρίῳ σου. Ἀμήν. ■

ὅταν βλέπει πάνω του τὰ σημάδια τοῦ χρόνου. Τοῦ “πανδαμάτορα χρόνου”, πού ἔλεγε καί οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι. Καί προσπαθεῖ νά βρεῖ τρόπους νά ἀναστρέψει τή διαδικασία αὐτῆς τῆς γήρανσης. Καί τήν μέν ἐσωτερική γήρανση δέν μπορούμε νά τήν ἀναστρέψουμε. Τήν ἐξωγενῇ ὅμως γήρανση τοῦ δέρματος, ὅπως λένε οἱ δερματολόγοι, μπορούμε νά τήν “ἐξωραΐσουμε”. Ἐπειδή δέ ζοῦμε σέ μία περίοδο τῆς ἱστορίας, στήν ὁποία κυριαρχεῖ τό “φαινομενικό”, ὅλες οἱ προσπάθειες, ἀνδρῶν καί γυναικῶν, στρέφονται στό νά φαίνονται νεότεροι!

Πράγματι, ὁ ἄνθρωπος ἔχει ὄχι μόνο ἐπιθυμία, ἀλλά καί ζωτική ἀνάγκη νά σταματήσει τόν χρόνο. Καί ἐπειδή γνωρίζει ὑποσυνείδητα ὅτι ὁ χρόνος, ὅπως καί τὰ ποτάμια, δέν γυρίζει πίσω, θέλει τουλάχιστον νά φαίνεται νέος. Τήν ὁποία τελικά, ἐπιθυμία, τήν κάνει πραγματικότητα μέ μία ψυχολογική διαδικασία. Στή διαδικασία αὐτή δέν εἶναι μόνο τὰ καλλυντικά, τὰ ὁποία ἔχουν ὡς ἀντικείμενο τόν “ἐξωραϊσμό” ἢ τήν προσωρινή ἀνακοπή τῆς “ἐξωγενοῦς γηράνσεως”. Διότι ὑπάρχει καί ἡ ψυχολογική πλευρά, πού παίζει σημαντικότερο ρόλο. Καί αὐτή τήν ἔχουν ἀναλάβει τὰ “μίντια”. Ἐντυπα καί ἠλεκτρονικά. Καί ἔτσι, τὰ περιοδικά, κυρίως, ἀπό τὰ ποικίλης ὕλης γυναικεῖα, ἕως αὐτά πού ἀσχολοῦνται μέ τὰ προγράμματα τῆς τηλοψίας, κοσμοῦνται μέ ὡραῖα πρόσωπα, λυγρὰ κορμιά —ἀνδρικά καί γυναικεῖα— καί διαφημίζουν θαυματουργά “μαντζούνια”. Γιατί δέν εἶναι μόνο οἱ γυναῖκες, πού ἀσχολοῦνται μέ τήν ἀναστροφή τοῦ χρόνου, ἀλλά καί οἱ ἄνδρες πού πάσχουν ἀπό τήν ἴδια ἀρρώστια, τῆς ματαιοδοξίας».

Πάντοτε ἡ ματαιοδοξία τροφοδοτεῖται ἀπό τήν ἀνοησία ἢ, τουλάχιστον, ἀπό κενές καί ἀφιλοσόφητες σκέψεις. Καί, τό μόνο βέβαιο εἶναι, πῶς, ὅταν ὁ ἀφιλοσόφητος νοῦς ὀδηγήσει τόν ἢ τήν στήν πραγμάτωση αὐτῶν τῶν

ἀπραγματοποιήτων ἐπαγγελιῶν τῶν διαφόρων ἐπιτηδείων, νά γεμίζει τήν τσέπη τους ἀδειάζοντας τή δική τους. Ὁ χρόνος δέν νικιέται μέ τὰ διάφορα διαφημιζόμενα “μαντζούνια”. Ταυτίζεται μέ τή ζωή τοῦ ἀνθρώπου καί οἱ πολύπλευρες σχέσεις μαζί του εἶναι κατά κανόνα ἐπώδυνες. Ἀπό τότε, πού ὁ ἄνθρωπος βγήκε ἀπό τὰ σπήλαια τῆς ἀγνωσίας στό φῶς τῆς γνώσεως καί ἄρχισε νά σκέπτεται, προσπάθησε νά ἐρμηνεύσει, νά κατανοήσει καί νά δαμάσει τόν χρόνο. Τίποτα δέν κατάφερε. Ὁ δέ πολυμήχανος ἄνθρωπος τοῦ καιροῦ μας τό μόνο πού κατάφερε εἶναι, νά συνειδητοποιήσει ἀπλά ὅτι ὁ χρόνος εἶναι ὁ ἀνίκητος ρυθμιστής τῆς προσωπικῆς του φθορᾶς καί ὁ ἀδυσώπητος χειραγωγός πρός τό ἀναπόφευκτο τέλος, τόν θάνατο. Καί ἐπειδή αὐτό τό γνωρίζει ἀπό τὰ παμπάλαια χρόνια, προσπαθεῖ νά τό ξορκίσει μέ τήν πιό ἀνόητη εὐχή: «χρόνια πολλά».

Ἡ κάθε ἡλικία ἔχει τήν ὁμορφιά της. Καί τὰ ροδαλά πρόσωπα τῶν νέων καί τὰ ρυτιδωμένα τῶν ἡλικιωμένων καί τὰ βαθιά χαρακωμένα τῶν γερόντων. Μά πέρα ἀπό τήν ὁμορφιά τῶν προσώπων εἶναι ἡ ὁμορφιά τῆς ψυχῆς. Ὅποιος ἔζησε καί ζεῖ πραγματικά τὰ Χριστούγεννα, στοχάζεται καί ζεῖ τόν ἐπαναστατικό προσδιορισμό τῶν σχέσεων ἀνθρώπου καί χρόνου. Ὁ χρόνος, ἀπό ἀδυσώπητος πανδαμάτωρ, μεταβάλλεται μέ τήν ἔνταξή μας στή ζωή τοῦ Χριστοῦ σέ ἐργαλεῖο, μέ τό ὁποῖο ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ ἂν θέλει νά ὑφάνει μέ τίς χρονικές στιγμές τῆς ζωῆς του τόν χιτῶνα τῆς αἰωνιότητος. Νά νικήσει τόν θάνατο. Καί τό ρολοῖ τῆς ζωῆς ἀκολουθεῖ τόν κανονικό του ρυθμό. Οἱ πραγματικά χριστιανοί δέν χρειάζονται «ἀνάποδα» ρολόγια! ■

Γενικόν Φιλόπτωχον Ταμείον

Πράξις 116/2012

Ἡμεῖς ὁ Μητροπολίτης Ρόδου ΚΥ-
ΡΙΑΛΟΣ λαβόντες ὑπ' ὄψιν:

Τόν ἀπό 3-6-2005 Κανονισμόν τοῦ
Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς
καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Ρόδου

Ἀποφασίζομεν

Ληξάσης τῆς θητείας τοῦ Δ. Σ. διο-
ρίζομεν νέον Διοικητικόν Συμβού-
λιον τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Τα-
μείου ὑπὸ τὴν ἡμετέραν Προεδρίαν,
ἀποτελουμένην ἐκ τῶν κάτωθι:

- ◆ Αἰδес. Прот. Ἰωάννης Χαλκιάς,
Ἀντιπρόεδρος
- ◆ Αἰδес. Пресб. Κάλлистος Ἀναστα-
σίου, *Ταμίας-Υπεύθυνος*
- ◆ κ. Φώτιος Μπάρδος, *Γραμματεὺς*
- ◆ κ. Ἀντώνιος Ξεπαπαδάκης τοῦ
Ἀποστόλου, Μέλος
- ◆ κ. Ἑλένη Παναγιῇ, *Μέλος*
- ◆ κ. Στέργος Παρασκευάς, *Μέλος*
- ◆ κ. Λίνα Φωστιέρη, *Μέλος*
- ◆ κ. Ζηνοβία Χατζηδάκη, *Μέλος*

Ἡ θητεία τοῦ ὡς ἄνω Διοικητικοῦ
Συμβουλίου ὀρίζεται τριετής.

Προτρεπόμενοι πατρικῶς τοὺς διο-
ρισθέντας ὅπως ἐπιτελῶσι τὰ ἀνατι-
θέμενα αὐτοῖς καθήκοντα μετὰ προ-
θυμίας, ζήλου καὶ φόβου Θεοῦ.

Ἐν Ρόδῳ τῇ 12-12-2012

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ο ΡΟΔΟΥ ΚΥΡΙΑΛΟΣ

Εὐχαριστήριον

Τό Γενικό Φιλόπτωχο Ταμεῖο τῆς
Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου ἐκφράζει
πρὸς τοὺς κάτωθι τὰς θερμὰς εὐχαρι-
στίας του καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη του
διὰ τὰς ὑπὲρ τῶν φιλανθρωπικῶν
σκοπῶν αὐτοῦ δωρεὰς διὰ τό ἔτος
2012,

◆ οἰκογένειες:

Εὐγόρα Νικολάου
Φωτίου Καλαφάτη
Ἀναστασίου Μαρκουλῆ
Χρήστου Γιαννακοπούλου
Δημητρίου-Σταυρούλας Σπανοῦ
Κωνσταντίνου Βαρδελλῆ
Παντελῆ Γεωργάκη
Σταματίας Χαλκιᾶ
Γεωργίου Πάππου
Νικολάου Σταυριανοῦ
Σταματίας Παπαβασιλείου
Βασιλικῆς Πάππου
Νικολάου Παναγιωτοπούλου
Βασιλείου Παπαβασιλείου
Ἀνδρέα Γιαννακοπούλου
Στεργίου Καλαούζη
Χρυσούλας Καραγιάννη
Σεβαστιανοῦ Γανωτάκη
Χαραλάμπους Γανωτάκη
Ἰωάννη –Δημητρίου Πάππου
Γεωργίου Καραῖσκου
Χρήστου Σωτοπούλου
Δημητρίου Πάππου
Ἰωάννη Κατσουράκη
Ἀλεξάνδρου Γλυνοῦ
Μαίρης Παπανδρέου
Ἐμμανουὴλ Ἀδαμάκη
Στέργου Παρασκευᾶ
Ἀριστείδη Κουτρᾶ

◆ Σύλλογος Πολιτικῶν Συνταξιούχων

◆ Ξενοδοχεῖο CACTUS

Ὁρθοδοξία καί αἵρεση στίς σχέσεις Ἐκκλησίας - Πολιτείας

Ἀρχιμ. Αὐγουστίνου Γ. Μύρου, Δρ Θ.

Οπως πάντοτε συμβαίνει γιά κάθε συνειδητή ἀνθρώπινη πράξη, ἔτσι καί πίσω ἀπό τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ρυθμίζονται οἱ σχέσεις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας κρύπτεται μία συγκεκριμένη φιλοσοφία, ἡ ὁποία ἀπορρέει εἴτε ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Πίστη, εἴτε ἀπό τήν αἰρετική πίστη, εἴτε ἀκόμη καί ἀπό τήν τελεία ἄρνηση τῆς πίστεως. Γι' αὐτό εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικό, ὅσοι τοποθετοῦνται στοῦ ζήτημα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας-Πολιτείας νά ὁμολογοῦν μέ εἰλικρίνεια τὸ ὑπόβαθρο τῆς πίστεως καί τῆς φιλοσοφίας, ἐπάνω στοῦ ὁποῖο στηρίζονται γιά νά τοποθετηθοῦν.

Ἡ Ὁρθόδοξη Διδασκαλία, ὅπως γιά ὅλα τὰ ζητήματα, ἔτσι καί γι' αὐτό πού ἐδῶ μᾶς ἀπασχολεῖ, ἔχει τίς δικές της ἐκπεφρασμένες θέσεις, οἱ ὁποῖες στηρίζονται στήν ἀποκεκαλυμμένη πίστη τοῦ Χριστοῦ. Οἱ θέσεις αὐτές ἐξαρτῶνται πρωτίστως ἀπό τήν ἀπάντηση πού δίνει στοῦ βασικό ἐρώτημα, τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία καί τί ἡ Πολιτεία. Σύμφωνα μέ τήν Ὁρθόδοξη Διδασκαλία, καί οἱ δύο ἐξουσίες ἔχουν κοινὴ τὴν προέλευσή τους, Αὐτὸν τὸν ἐν Τριάδι Θεό. Ὁ θεόπνευστος λόγος τοῦ ἀποστόλου Παύλου εἶναι κατηγορηματικός. «Οὐ γὰρ ἐστὶν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ Θεοῦ. Αἱ δὲ οὐσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶ» (Ρωμ. 13,1). Ὑπάρχει ὅμως ἡ μεταξὺ τους διαφοροποίηση ὡς πρὸς τὴν οὐσία καί τὰ ὄριά τους. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ ἀθάνατο θεανθρώπινο Σῶμα τοῦ Χριστοῦ (Μτθ. 16,18 καί Ἐφ. 1,23), ἐνῶ ἡ Πολιτεία εἶναι ὁ ληξιπρόθεσμος ἐγκόσμιος Ὄργανισμός (Μτθ. 12,25). Ἐχουν ἐπίσης καί κοινὴ ἀποστολή, τὴ βοήθεια στοῦν ἄνθρωπο, πού εἶναι τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὑπάρχει καί ἄλλη διαφοροποίηση. Ἡ μὲν ἀποστολή τῆς Πολιτείας ἐξαντλεῖται στήν ἐξασφάλιση καί διατήρηση ἐγκοσμίων ἀγαθῶν, ὅπως εἶναι ἡ ἀσφάλεια, ἡ τάξη, ἡ δίκαιη ἀπονομή τῶν υἱλικῶν ἀγαθῶν, πού ἐπιβάλλεται μέ τὴν κοσμικὴ δύναμη (Ρωμ. 13,4-7), ἐνῶ ἡ ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας ἐντοπίζεται κυρίως στήν πνευματικὴ καλλιέργεια γιά τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία ἀσκεῖται μέ πνευματικὰ μέσα (Μτθ. 20,25,28). Ἐπειδὴ ὅμως ὁ υἱλικὸς καί ὁ πνευματικὸς κόσμος εἶναι ἀλληλένδετοι ὡς ἔργα τοῦ ἰδίου ἀληθινοῦ Θεοῦ, ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἐκφραστὴς τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, ἔχει λόγο καί γιά τοὺς δύο κόσμους, τὸν ὁποῖο λόγο ὀφείλουν νά δέχονται ὅσοι ἔχουν ἐλεύθερα ἐπιλέξει νά εἶναι χριστιανοί.

Ἡ κοινὴ θεία προέλευση τῶν δύο ἐξουσιῶν μέ διακεκριμένα τὰ ὄριά τους, ἀλλὰ καί ἡ κοινὴ ἀποστολή τους μέ διακεκριμένους τοὺς ρόλους τους, μᾶς δίνουν ἀνάγλυφο τὸ πλαίσιο τῶν σχέσεων

τους κατὰ τὴν ὀρθόδοξη ἄποψη. Μὲ δεδομένο μάλιστα ὅτι τὰ μέλη τους στὴ μέγιστη πλειονοψηφία, ὅπως συμβαίνει στήν πατρίδα μας, εἶναι Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, οἱ παραπάνω προϋποθέσεις ἀπαιτοῦν τὴν στενὴ ἀλλὰ διακριτικὴ μεταξὺ τους συνεργασία.

Κάθε σκέψη γιά χωρισμὸ μεταξὺ Ἐκκλησίας καί Πολιτείας προϋποθέτει ἄλλη, μὴ Ὁρθόδοξη πίστη, τόσο γιά τὸ τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία καί τί ἡ Πολιτεία, ὅσο καί γιά τίς μεταξὺ τους σχέσεις. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀθεΐα, μόνον ἡ αἵρεση εὐνοεῖ τὸν χωρισμὸ καί τὴν τελείως ἀνεξάρτητη πορεία τους. Δὲν εἶναι δὲ καθόλου τυχαῖο τὸ γεγονός ὅτι τὸ σύστημα χωρισμοῦ Ἐκκλησίας καί Πολιτείας ἔχει τὴν ἀρχὴ του σὲ λαοὺς μέ ἔντονη τὴν παρουσία Προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν, ὅπως εἶναι οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς, ἡ Ἰρλανδία, ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιο, πόλεις τῆς Ἑλβετίας κ.ἄ. Τὸ σύστημα αὐτὸ εἶναι συνεπὲς μέ τὴν προτεσταντικὴ θεολογία, σύμφωνα μέ τὴν ὁποία τόσο ἡ Ἐκκλησία, ὅσο καί ἡ Πολιτεία ἀποτελοῦν ἀνθρωποκεντρικοὺς Ὄργανισμούς, πού ἀντλοῦν τὴν ἰσχύ καί τὴν ἐξουσία τους ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα μέλη τους. Σύμφωνα μέ τὴν αἰρετικὴ αὐτὴ θεολογία ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι τὸ Σῶμα τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Χριστοῦ, ἀλλὰ κοινωνία ἀνθρώπων, τοὺς ὁποῖους συνενώνουν κοινὲς θρησκευτικὲς ἀνάγκες. Ἐπομένως ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν Πολιτεία, οὔτε στήν οὐσία της, οὔτε στὰ ὄριά της, ἀφοῦ καί ἐκεῖνη εἶναι ἀνθρώπινος ὀργανισμός. Ἡ διαφοροποίηση τῶν δύο ἐξουσιῶν ἐντοπίζεται στοὺς ἀπόλυτα διαχωρισμένους τομεῖς εὐθύνης τῆς καθε μιᾶς, στοῦν υἱλικὸ καί ἐγκόσμιο γιά τὴν Πολιτεία καί στοῦν πνευματικὸ καί ὑπερκόσμιο γιά τὴν Ἐκκλησία. Εἶναι ὀλοφάνερη ἔτσι ἡ αἰρετικὴ διαφοροποίηση ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχη Ὁρθόδοξη τοποθέτηση.

Αὐτὴ ἡ ἀντίληψη ἔχει τίς ρίζες της στήν αἰρετικὴ διδασκαλία τοῦ δυαλισμοῦ, σύμφωνα μέ τὴν ὁποία ἡ πραγματικότητα χωρίζεται σὲ στεγανὰ διαμερίσματα, σ' αὐτὸ τῶν υἱλικῶν καί ἐγκοσμίων, καί σ' ἐκεῖνο τῶν πνευματικῶν καί ἐπουρανίων. Ἐπομένως, κατ' αὐτούς, καί ἡ κάθε ἐξουσία στοῦν τομεᾶ εὐθύνης της εἶναι ἐπαρκὴς καί δὲν χρειάζεται τὴν στενὴν συνεργασία μέ τὴν ἄλλη.

Ἱστορικὰ πάλι ἡ ἐξέλιξη τοῦ χωρισμοῦ Ἐκκλησίας καί Πολιτείας εὐνοήθηκε ἀπὸ τὴν πικρὴ ἐμπειρία πού εἶχαν οἱ λαοὶ αὐτοὶ ἀπὸ τίς αὐθαιρέσεις ἄλλης αἱρέσεως, αὐτῆς τοῦ Παπισμοῦ, ὁ ὁποῖος ὀδηγήθηκε στοῦ ἄλλο ἄκρο καί θελήσει νά συγκεντρώσει μαζί μέ τὴν πνευματικὴ καί τὴν κοσμικὴ ἐξουσία στοὺς πνευματικούς πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, μέ ὅλα τὰ τραγικὰ ἐπακόλουθα καί τὰ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ

1. Ἡ παλαιοχριστιανική βασιλική στή δέση «Παληοκκλησιά» Σαλάκου

Δρ. Ἰωάννη Ἡλ. Βολανάκη
Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων Ε. Τ.

Εἰσαγωγικά

Ο Χριστιανισμός, ἡ νέα θρησκεία τῆς ἀγάπης, τῆς συγγνώμης, τῆς συναδελφώσεως λαῶν καὶ πολιτισμῶν, ἡ ὁποία κήρυσσε τὴ λύτρωση τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὴν ἔλευση τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο, ἐγίνε ἐνωρίτατα γνωστὴ στὴ Ρόδο καὶ στὰ Δωδεκάνησα γενικότερα.

Ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος, ὁ πρῶτος μετὰ τὸν Ἐνα, περὶ τὸ 60 μ. Χ. ἦλθε στὴ Μίλητο, ὅπου ὑπῆρχε ἀπὸ προηγούμενη περιοδεία τοῦ ὁργανωμένη τοπικὴ Ἐκκλησία. Ἐκεῖ συνεκάλεσε τοὺς πρεσβυτέρους ἀπὸ τὴν Ἐφεσο, προκειμένου νὰ ἐπικοινωνήσῃ μαζί τους. Ἀπὸ ἐκεῖ ταξίδεψε μέσω θαλάσσης στὴν Παλαιστίνη, γιὰ νὰ παρευρίσκεται στὰ Ἱεροσόλυμα κατὰ τὴν ἐπικείμενη ἐορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς. Κατὰ τὸ ταξίδι τοῦ αὐτοῦ ὁ Παῦλος πέρασε καὶ ἀπὸ τίς νήσους Κῶ καὶ Ρόδο, σύμφωνα μέ τίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. «Ὡς δέ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς, ἀποσπασθέντας ἀπ’ αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶ, τῇ δέ ἐξῆς εἰς τὴν Ρόδον κάκειθεν εἰς Πάταρα» (Πράξεις 21, 1). Ἀπὸ τὰ Πάταρα συνέχισε κατόπιν τὸ ταξίδι τοῦ γιὰ τὴν Παλαιστίνη. Γι’ αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρόδου ἀνάγει τὴν ἵδρυσή της στὸν ἀπόστολο Παῦλο. Μέχρι σήμερα διατηρεῖται ζωντανὴ ἡ παράδοση, ὅτι ὁ ἀπ. Παῦλος ἦλθε στὴ Ρόδο, ἀπεβίβάσθη στὴν Λίνδο, κήρυξε τὸν Χριστιανισμό καὶ ἔτσι ἀπέβη ὁ ἱδρυτὴς τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας. Ἦδη στὰ τέλη τοῦ 3ου αἰ. ὑπῆρχε στὴ Ρόδο ὁργανωμένη χριστιανικὴ Ἐκκλησία, τῆς ὁποίας ἡγεῖτο ὁ Ἐπίσκοπος Φωτεινός (PG 114, 849B-C). Κατὰ τὴν Α’ Οἰκουμένη Σύνοδο (Νίκαια Βιθυνίας, 325 μ. Χ.), παρέστη ὁ

Ἐπίσκοπος Ρόδου Εὐφρόσυνος (MANSI, II 695 D, 700 G).

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου (313-337) καὶ ἐξῆς καὶ κυρίως κατὰ τὸν 5ο καὶ 6ο αἰ., ἀνεγείρονται σ’ ὅλη τὴ χριστιανικὴ οἰκουμένη καὶ στὴ νῆσο τῆς Ρόδου πολυάριθμοι χριστιανικοὶ ναοί. Συχνὰ ἱδρύονται στὴ θέση ἀρχαίων Ἱερῶν τῶν προχριστιανικῶν χρόνων. Πρόκειται κατὰ κανόνα γιὰ τρίκλιτες, ξυλόστεγες βασιλικές τοῦ ἀπλοῦ ἑλληνιστικοῦ τύπου. Αὐτές εἶναι συνήθως μεγάλων διαστάσεων καὶ περιβάλλονται ἀπὸ διάφορα προσκτίσματα, ὅπως ἦσαν : ἡ Πρόθεση, τὸ Διακονικόν, τὸ Μαρτύριον, τὸ Βαπτιστήριον, τὸ Πρεσβυτέριον, ὁ Ξενώνας, ἡ Ἑστία, Λουτρά, οἱ βοηθητικοὶ χώροι κ.λπ. Ἡ βασιλικὴ ἀπετέλει ὄχι μόνον τὸν τόπο, ὅπου ἐτελεῖτο ἡ χριστιανικὴ λατρεία, ἀλλὰ τὸ κέντρο τῆς χριστιανικῆς κοινότητος, ὅπου ἡσκεῖτο καὶ πλούσιο φιλανθρωπικὸ ἔργο.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μέχρι σήμερα γνωστῶν παλαιοχριστιανικῶν μνημείων τῆς νήσου Ρόδου ἀνέρχεται περὶπου σὲ ἑκατὸ (100), ἐνῶ σὲ ὅλα τὰ Δωδεκάνησα ὑπερβαίνει τὰ διακοσιαπενήντα (250). Πρόκειται κατὰ κανόνα γιὰ μεγάλων διαστάσεων οἰκοδομήματα, τὰ ὁποία καλύπτονται μέ ξύλινες ὀροφές καὶ κεραμίδια. Οἱ ἐσωτερικὲς ἐπιφάνειες τῶν τοίχων αὐτῶν καλύπτονται ἐνίοτε μέ γραπτὸ διάκοσμο (ἀνεικονικὸ ἢ εἰκονικὸ). Τὰ δάπεδα αὐτῶν καλύπτονται μέ πλάκες ἀπὸ μάρμαρο, μέ ἀπλές λίθινες πλάκες, μέ πήλινες πλάκες ἢ ὀπτοπλίνθους, ἐνίοτε δέ καὶ μέ πολύχρωμα ψηφιδωτὰ κ.λπ..

Τὰ μνημεῖα αὐτὰ ἐρειπώνονται ἀπὸ τὸν 7ο αἰ. καὶ μετὰ λόγω πολλῶν καὶ διαφόρων αἰτίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται καὶ τὰ ἐξῆς: ἡ φυσικὴ φθορὰ

ἀνατριχιαστικὰ ἐργλήματα τοῦ Μεσαίωνα. Αντίθετα, στὸ ἐλληνικὸ Γένος ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ποτὲ δὲν βρέθηκε διεκδικήτρια τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας. Ἦταν πάντοτε ἡ συμπαραστάτρια στὰ καλὰ ἔργα τῆς Πολιτείας, καὶ γενικὰ ὑπῆρξε ἡ πνευματικὴ τροφὸς τοῦ Γένους. Στὰ χίλια χρόνια τῆς χριστιανικῆς αὐτοκρατορίας τῆς Ρωμοσύνης συμπορεύθηκε μέ τὴν Πολιτεία σὲ μία θαυμαστὴ σχέση συναλληλίας καὶ ἀλληλοπεριχώρησης, ὅπως ἀκριβῶς ὑπαγόρευε ἡ Ὁρθόδοξη θεολογία. Στὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας ἡ Ἐκκλησία ἔσωσε κυριολεκτικὰ τὸ ἐλληνικὸ Γένος. Τετρακόσια ὀλόκληρα χρόνια δὲν ὑπῆρχε κἄν ἐλληνικὴ Πολιτεία.

Ὑπῆρχε μόνον ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἡ ὁποία μέ ἀμέτρητες θυσίες σήκωσε στοὺς ὤμους της ὅλο τὸ βάρος τοῦ σκλαβωμένου λαοῦ, τὸν ὁποῖο καὶ διατήρησε, ὥστε μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση νὰ μπορῇ νὰ ἐπανιδρυθῇ ἡ ἐλληνικὴ Πολιτεία.

Εἶναι φανερὸ ὅτι γιὰ νὰ ὑποστηρίξῃ κάποιος σοβαρὰ τὸν χωρισμὸ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας στὴν πατρίδα μας, ὅπως αὐτὸς μέ πάθος προβάλλεται καὶ ἐπιδιώκεται σήμερα, πρέπει νὰ ἀρνηθῇ πρῶτα τὴν Ὁρθόδοξη θεολογία καὶ ἱστορία μας καὶ ὕστερα νὰ ἐγκολπωθῇ τὴν αἵρετικὴ θεολογία καὶ νὰ δικαιώσῃ τὴν ἱστορία τῶν αἱρέσεων. ■

από τό χρόνο (γήρανση τών οικοδομημάτων), φυσικές καταστροφές (σεισμοί, πυρκαϊές, πλημμύρες), πειρατικές επιδρομές, εμφύλιοι πόλεμοι, θρησκευτικές ξριδες, μετακινήσεις πληθυσμών, μέ έπακόλουθο τήν εγκατάλειψη καί τήν έρείπωση οικισμών καί μνημείων. Άκολουθεί ή λεγόμενη «σκοτεινή περίοδος» (άρχες 7ου αι. έως περίπου τά μέσα του 9ου αι.), από τήν όποία δέν υπάρχουν μνημεία καί γιά τήν όποία δέν διαθέτουμε έπαρκείς πληροφορίες.

Από τά μέσα του 9ου αι. καί μετά αρχίζει νά ανάδεται ένας νέος κόσμος, ό όποιος όμως εΐναι τελείως διάφορός του παλαιού. Επί τών έρείπων τών παλαιοχριστιανικών βασιλικών άνεγείρονται μικρών διαστάσεων χριστιανικοί ναοί, στους όποιους συνεχίζεται νά τελείται ή χριστιανική λατρεία.

Ή παλαιοχριστιανική βασιλική στή θέση «Παληοκκλησιά» Σάλακου τής Ρόδου

Στή Σάλακο τής Ρόδου άνεσκάφη από τήν 4η Έφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου κατά τά έτη 1989-2000 καί υπό τήν ευθύνη του γράφοντος, μία παλαιοχριστιανική βασιλική, ή όποία έκείτο στό κέντρο ενός οικισμού, πού ήκμασε κατά τήν έλληνορρωμαϊκή εποχή καί τούς παλαιοχριστιανικούς χρόνους. Ό αρχαίος αυτός οικισμός φαίνεται, ότι έφερε τό ίδιον όνομα μέ τόν σημερινόν, όπως απεδείχθη από τήν ευρεση κατά τά τελευταία έτη σχετικής αρχαίας επιγραφής, στήν όποία αναφέρονται τά όνόματα Σάλακος καί Φάνες.

Ό οικισμός αυτός έκείτο κατά τήν αρχαιότητα ΝΔ. του σημερινού οικισμού καί σέ απόσταση 1,5 χλμ. από του κέντρου αυτού, στή περιοχή «Λίμνη». Ή βασιλική έκείτο επί ενός χαμηλού γηλόφου καί στή θέση «Παληοκκλησιά». Πρόκειται γιά ένα μεγάλων διαστάσεων οικοδομικό συγκρότημα (έσωτ. διαστ. 31.00 X 17.00 μ.). Τό κυρίως σώμα τής βασιλικής εμφανίζει όρθογωνίου σχήματος κάτοψη (έσωτ. διαστ. 18.05 X 15.10 μ.) καί έχωριζετο αρχικά μέ δυό κιονοστοιχίες καί αργότερα μέ δυό πεσοστοιχίες σέ τρία κλίτη.

Από αυτά τό μεσαίον κλίτος (έσωτ. πλάτους 6.51 μ.) έπερατοϋτο προς Α. σέ μίαν ήμικυκλικήν άψίδα (χορδής 4.55 καί βέλους 2.50 μ.). Έντός τής άψίδας έκείτο τό σύνθρονον, στό μέσον του όποιου ευρίσκετο ό θρόνος του Έπισκόπου, ή βάση του όποιου διατηρείται στή θέση της. Στο μέσον του Έρου Βήματος έκείτο ή Άγία Τράπεζα. Άνωθεν τής Άγίας Τραπέζης υπήρχε Κιβώριον, τό όποιον έφέρετο επί τεσσάρων μαρμαρίνων κίωνων, στηριζομένων σέ βάσεις καί στεφομένους μέ κορινθιάζοντα κιονόκρανα. Τμήματα αυτών απεκαλύφθησαν κατά τό διάστημα τής ανασκαφής.

Τό Έρον Βήμα έχωριζετο του Κυρίως Ναού μέ χαμηλόν τέμπλον (ύψους περίπου 0.60 μ.), τό όποιον άπετελείτο από λίθινα θωράκια, φέροντα άνάγλυφον διάκοσμον. Τμήματα αυτών άνευρέθησαν κατά τήν

διάρκειαν τών ανασκαφικών έργασιών, καθώς καί λείψανα του στυλοβάτου του τέμπλου. Στο μέσον του τέμπλου ήνοιγετο ή Ώραιά Πύλη, ένω πρό αυτής έκείτο ή σολέα.

Στό κέντρον του Κυρίως Ναού ίστατο ό άμβωνας, ή βάση του όποιου διατηρείται στή θέση της. Στο μέσον τής δυτικής πλευράς του μεσαίου κλίτους ήνοιγετο μία θύρα (πλάτους 1.68 μ.), ή όποία επέτρεπε τήν επικοινωνίαν αυτού προς τόν έσωνάρθηκα τής βασιλικής. Τό νότιον κλίτος (πλάτους 3.70 μ.) έπερατοϋτο προς Α. σέ μίαν ευθείαν πλευρά. Στο μέσον της δυτικής αυτού πλευράς ήνοιγετο μία θύρα (πλάτους 1.20 μ.), ή όποία επέτρεπε τήν επικοινωνίαν αυτού προς τόν έσωνάρθηκα τής βασιλικής. Στο δυτικόν τμήμα τής νοτίας αυτού πλευράς ήνοιγετο δεύτερη θύρα (πλάτους 1.05 μ.), ή όποία επέτρεπε τήν επικοινωνίαν αυτού προς τά νοτίως τής βασιλικής κείμενα προσκτίσματα. Τό βόρειον κλίτος (πλάτους 3.60 μ.) έπερατοϋτο προς Α. επίσης σέ μίαν ευθείαν πλευράν. Στο μέσον της δυτικής αυτού πλευράς ήνοιγετο μία θύρα (πλάτους 1.30 μ.), μέσω τής όποιας επικοινωνεί τοϋτο μετά του έσωνάρθηκα τής βασιλικής. Στο δυτικόν τμήμα τής βορείας πλευράς του βορείου κλίτους ήνοιγετο δεύτερη θύρα (πλάτους 1.90 μ.), από τήν όποιαν εισήρχοντο οί πιστοί, προερχόμενοι από τήν βόρειαν αυλήν τής βασιλικής.

Δυτικά του κυρίως σώματος τής βασιλικής ήτο προσκεκολλημένος διπλούς νάρθηκας, αποτελούμενος από τόν έσωνάρθηκα καί τόν έξωνάρθηκα, ήτοι:

Έσωνάρθηκας.

Έμφανίζει όρθογωνίου σχήματος κάτοψη (έσωτ. διαστ. 15.10 X 3.53 μ.) καί έχωριζετο δι' ενός τοίχου, ό όποιος ευρίσκετο σέ προέκταση προς Δ. του νοτίου στυλοβάτη τής βασιλικής, σέ δυό άνισομερείς χώρους, ήτοι :

α) Νότιος χώρος: Έμφανίζει όρθογωνίου σχήματος κάτοψη (έσωτ. διαστ. 4.10 X 3.40 μ.). Στο μέσον τής δυτικής αυτού πλευράς άνοίγεται μία θύρα (πλάτους 1.22 μ.), ή όποία επέτρεπε τήν επικοινωνία αυτού προς τόν χώρο Α του έξωνάρθηκα, ό όποιος άπετέλει τό έξώτερον ή προαύλιον οΐκον του Βαπτιστηρίου. Στο μέσον τής νοτίας αυτού πλευράς άνοίγεται δεύτερη θύρα (πλάτους 1.20 μ.), ή όποία επέτρεπε τήν είσοδον από τό νότιον Πρόπυλον.

β) Βόρειος χώρος: Έμφανίζει όρθογωνίου σχήματος κάτοψη (έσωτ. διαστ. 11.50 X 3.25 μ.). Στο μέσον τής βορείας αυτού πλευράς άνοίγεται μία θύρα (πλάτους 1.20 μ.), ή όποία επέτρεπε τήν είσοδο από τό βόρειο Πρόπυλον. Στο μέσον τής δυτικής αυτού πλευράς άνοίγεται δεύτερη θύρα, ή όποία επέτρεπε τήν επικοινωνίαν αυτού προς τόν χώρο Γ του έξωνάρθηκα, πού άπετέλει τό Χρισμάριον (Consignatorium) του Βαπτιστηρίου.

Ἐξωνάρθηκας.

Ἐμφανίζει ὀρθογωνίου σχήματος κάτοψη (ἔσωτ. διαστ. 15.10 X 4.35 μ.) καὶ ἐχωρίζετο μέ δύο τοίχους, οἱ ὅποιοι εἶχαν κατεύθυνση ἀπὸ Α. πρὸς Δ., σέ τρεῖς ἄνισους μεταξύ των χώρους, οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν τοὺς χώρους τοῦ συγκροτήματος τοῦ Βαπτιστηρίου, ἥτοι (ἀπὸ Ν. πρὸς Β.):

α) Χῶρος Α: Ἐξώτερος ἢ προαύλιος οἶκος τοῦ βαπτίσματος. Αὐτός ἐμφανίζει ὀρθογωνίου σχήματος κάτοψη (ἔσωτ. διαστ. 4.87 X 4.55 μ.). Στό μέσον ἐκάστης αὐτοῦ πλευρᾶς ἀνοίγεται ἀνά μία θύρα. Μέσω τῆς βορείας θύρας ἐπεκοινώνει μέ τόν ἐσώτερον οἶκον τοῦ βαπτίσματος ἢ τό φωτιστήριον.

β) Χῶρος Β: Ἐσώτερος οἶκος τοῦ βαπτίσματος ἢ φωτιστήριον. Αὐτός ἐμφανίζει ὀρθογωνίου σχήματος κάτοψη (ἔσωτ. διαστ. 4.55 X 3.25 μ.), στό μέσον τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ κολυμβήθρα τοῦ βαπτίσματος, ἡ ὁποία ἔφερε τό σχῆμα ἰσοσκελοῦς σταυροῦ.

γ) Χῶρος Γ: Χρισμάριον. Βόρεια τοῦ Φωτιστηρίου κεῖται τό Χρισμάριον. Τοῦτο ἐμφανίζει ὀρθογωνίου σχήματος κάτοψη (ἔσωτ. διαστ. 7.80 X 4.55 μ.). Στό μέσον τῆς νοτίας αὐτοῦ πλευρᾶς ἠνοίγετο μία θύρα (πλάτους 1.20 μ.), μέσω τῆς ὁποίας ἐπεκοινώνει μέ τόν ἐσώτερον οἶκον τοῦ βαπτίσματος ἢ τό φωτιστήριον. Στό μέσον τῆς βορείας αὐτοῦ πλευρᾶς ἠνοίγετο δεύτερη θύρα (πλάτους 1.20 μ.), μέσω τῆς ὁποίας ἐπεκοινώνει πρὸς τήν βόρειον αὐλήν τῆς βασιλικῆς. Τό δάπεδον αὐτοῦ ἐκαλύπτετο μέ πολύχρωμα ψηφιδωτά.

Ἡ παλαιοχριστιανική βασιλική στή θέση Παληοκκλησιά τῆς Σαλάκου καί ὁ γύρος ἀπὸ αὐτήν χώρος ἔχουν καθαρισθεῖ καί διαμορφωθεῖ κατάλληλα, ἔχουν περιφραχθεῖ καί ὁ ἀρχαιολογικός χώρος εἶναι ἐπισκέψιμος.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας τά στοιχεῖα ἐκεῖνα, τά ὁποία προέκυψαν ἀπὸ τήν ἀνασκαφική ἔρευνα, τή μελέτη καί τή δημοσίευση τῆς παλαιοχριστιανικῆς βασιλικῆς στή θέση «Παληοκκλησιά» Σαλάκου Ρόδου, καταλήγουμε στά ἀκόλουθα συμπεράσματα:

1. Ἡ βασιλική αὐτή ἀνηγέρθη στά τέλη τοῦ 5ου αἰ. μ. Χ., πιθανῶς στή θέση ἀρχαίου Ἱεροῦ τῶν προχριστιανικῶν χρόνων, ὡς εἰκάζεται ἐκ τῆς θέσεως τοῦ μνημείου καί ἀπὸ τήν ἀνεύρεση ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν, προερχομένων ἀπὸ ἀρχαιότερα οἰκοδομήματα, τά ὁποία ἐχρησιμοποιήθηκαν κατὰ τήν ἀνέγερση τῆς βασιλικῆς ὡς οἰκοδομικά ὑλικά.

2. Ἡ βασιλική ἐγνώρισε τουλάχιστον δύο οἰκοδομικές περιόδους. Κατὰ τήν πρώτην ἀπὸ αὐτές τό κυρίως σῶμα τοῦ μνημείου ἐχωρίζετο διὰ δύο κιονοστοιχιῶν σέ τρία κλίτη. Οἱ κίονες ἦσαν ἀπὸ φαιόχρωμο μάρμαρο, κυλινδρικοί, ἀρράβδωτοι, ἐστηρίζοντο σέ βάσεις καί ἐστέφοντο μέ κορινθιάζοντα κιονόκρανα. Τμήματα αὐτῶν ἀνευρέθησαν κατὰ τό διάστημα τῶν ἀνασκαφικῶν ἐργασιῶν. Οἱ κίονες ἐστήριζαν τόξα καί ἡ βασι-

λική ἐκαλύπτετο μέ ξύλινη στέγη καί κοῖλα κεραμίδια.

3. Περὶ τά μέσα τοῦ 6ου αἰ., πιθανῶς λόγω σεισμῶν, πού ἐπληξαν τή Ρόδο καί τή Δωδεκάνησο γενικότερα, τό μνημεῖο ὑπέστη σοβαρές βλάβες. Στή συνέχεια ἀνακαίνισθηκε καί οἱ κιονοστοιχίες ἀντικατεστάθησαν ἀπὸ πεσσοστοιχίες. Οἱ πεσσοὶ ἐστήριζαν ἐπίσης τόξα, τμήματα τῶν ὁποίων ἀπεκαλύφθησαν κατὰ τίς ἀνασκαφές. Καί κατὰ τήν β' οἰκοδομική περίοδον ἡ βασιλική ἐκαλύπτετο μέ ξύλινη στέγη καί κοῖλα κεραμίδια, τμήματα τῶν ὁποίων ἀπεκαλύφθησαν κατὰ τίς ἀνασκαφικές ἐργασίες.

4. Ἡ βασιλική καί ὁ γύρω ἀπὸ αὐτή οἰκισμός κατεστράφησαν πιθανῶς ἀπὸ πειρατικές ἐπιδρομές ἀπὸ τά μέσα τοῦ 7ου μ. Χ. αἰ. καί μετά. Διατηρεῖται μέχρι σήμερα σχετική παράδοση, ἡ ὁποία ἀναφέρεται στήν ὑπὸ τῶν πειρατῶν καταστροφή τοῦ οἰκισμοῦ, κατὰ τήν ὁποία ἄλλοι ἀπὸ τοὺς κατοίκους ἐφονεύθησαν, ἄλλοι αἰχμαλωτίσθησαν καί ἄλλοι διεσώθησαν, ἀφοῦ κατῴρωσαν νά διαφύγουν.

5. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ οἰκισμοῦ ἐπέζησαν τῆς καταστροφῆς, μετώκισαν καί ἐγκατεστάθησαν στή θέση, ὅπου κεῖται ὁ σημερινός οἰκισμός τῆς Σαλάκου, ὅπου ὑπῆρχε μεγαλύτερη ἀσφάλεια. Ἐκεῖ, κατὰ τήν ἐποχὴν τῆς Ἱπποτοκρατίας (1310-1522), ἰδρύθηκε φρούριον, λείψανα τοῦ ὁποίου διατηροῦνται μέχρι σήμερα.

6. Ἡ βασιλική ἐγκατελείφθη καί ἐρειπώθηκε. Ἀργότερα ὁμως, πιθανῶς ἀπὸ τά μέσα τοῦ 9ου αἰ. καί μετά, στό ἀνατολικό τμήμα τοῦ βορείου κλίτους τῆς βασιλικῆς ἀνηγέρθη μικρῶν διαστάσεων ναῦδριον, στό ὁποῖο συνεχίσθηκε ἡ τέλεση τῆς χριστιανικῆς λατρείας.

7. Κατὰ τοὺς μέσους χρόνους τό ναῦδριον αὐτό ἐρειπώθηκε καί ὁ χώρος ἐγκαταλείφθηκε. Ὅμως παρέμεινε ἄσβεστη στήν μνήμη τῶν κατοίκων τῆς Σαλάκου ἡ ἀνάμνηση τῆς ὑπαρξῆς χριστιανικοῦ ναοῦ στήν περιοχή, ὅπως δεικνύει ἀφ' ἐνός μέν ἡ διατήρηση τοῦ τοπωνυμίου «Παληοκκλησιά», ἥτοι «παλαιά Ἐκκλησία», ἀφ' ἑτέρου δέ ἡ συνέχιση ὑποτυπώδους λατρείας μέ τήν ἴδρυση μικροῦ εἰκονοστασίου καί τό ἄναμμα ἀκοίμητης κανδήλας.

8. Τό μέγεθος, τό σχῆμα καί ὁ πλοῦτος τῆς βασιλικῆς αὐτῆς προϋποθέτουν πολυάριθμον πληθυσμόν, καθὼς καί οἰκονομική, πνευματική, καλλιτεχνική καί πολιτιστική ἀκμή, ἡ ὁποία εἶναι χαρακτηριστική τῆς παλαιοχριστιανικῆς περιόδου, πού ἀποτελεῖ καί τήν τελευταίαν περίοδον τῆς ἀρχαίας τέχνης (ὀψιμη ἀρχαιότητα).

9. Ὁ χώρος γύρω ἀπὸ τή βασιλική ἐχρησιμοποιεῖτο κατὰ τήν παλαιοχριστιανική ἐποχή, τοὺς μέσους καί τοὺς νεώτερους χρόνους ὡς νεκροταφεῖον, πλῆθος δέ τάφων εὐρίσκονται γύρω ἀπὸ τό μνημεῖον, ὀρισμένοι ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀνεσκάφησαν. Πρόκειται κατὰ κανόνα γιά ὑπόγειους, κτιστούς, λακκοειδεῖς ἢ κιβωτιόσχημους τάφους, οἱ ὅποιοι καλύπτονται μέ πλάκες ἀπὸ ἐγχώριον ἀσβεστόλιθον ἢ σχιστόλιθον.

10. Τά εὐρήματα αὐτά ἔχουν μεγάλη ἱστορική καί ἀρχαιολογική ἀξία, διότι φωτίζουν ὀρισμένες πλευρές τῆς ἱστορίας καί τῆς τέχνης τῆς περιοχῆς κατὰ τήν παλαιοχριστιανική ἐποχή καί τοὺς μέσους χρόνους. ■

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

του κ. Έλευθερίου Χρυσόχου, Γραμματέως του Γραφείου εκπροσώπησης
του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Αθήνα

► Πραγματοποιήθηκε η τακτική άνασυγκρότηση της Αγίας και Ιερᾶς Συνόδου, η οποία για τό εξάμηνο 01.09.2012 – 28.02.2013, και υπό την προεδρίαν του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, θά αποτελεῖται ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν: Γέροντος Χαλκηδόνας κ. Ἀθανασίου, Γέροντος Δέρκων κ. Ἀποστόλου, Πέργης κ. Εὐαγγέλου, Ἰταλίας καί Μελίτης κ. Γενναδίου, Θεοδωρουπόλεως κ. Γερμανοῦ, Σύμης κ. Χρυσοστόμου, Μιλήτου κ. Ἀποστόλου, Μυριοφύτου καί Περιστάσεως κ. Εἰρηναίου, Μύρων κ. Χρυσοστόμου, Πιττσούργου κ. Σάββα, Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλοχίου καί Χόνγκ-Κόνγκ κ. Νεκταρίου.

► Μέ ἱεροπρέπεια καί ἐκκλησιαστική τάξη ἐωρτάσθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἡ ἐορτή τῆς νέας Ἰνδικτιῶνος καί ἡ ἐορτή τῆς, εἰς τόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό ἀπό αἰῶνων τεθησαυρισμένης, Ἱερᾶς Εἰκόνας Παναγίας τῆς Παμμακαρίστου, καθῶς καί ἡ ἡμέρα προσευχῶν ὑπέρ τῆς προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, ἐχοροστάτησε κατά τόν Ἑσπερινό τῆς Παρασκευῆς, 31ης Αὐγούστου, καί κατά τήν Θεία Λειτουργία τοῦ Σαββάτου, 1ης Σεπτεμβρίου, σέ συγχοροστασίᾳ μέ ἄλλους ἀρχιερεῖς, μέ τή συμμετοχή πλήθους κληρικῶν καί ὁμίλων προσκυνητῶν. Μετά τό Ἱ. Εὐαγγέλιο ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Βαρθολομαῖος, Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Αγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, ἀνέγνωσε, ἀπό τοῦ Ἱεροῦ Ἀμβωνος, τό ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ προσευχῶν ὑπέρ τῆς προστασίας τῆς κτίσεως Μήνυμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου. Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας, ἀναγνώσθη ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου ἡ νεομισμένη εὐχή καί Πρᾶξις τῆς νέας, ΣΤ' Ἰνδικτιῶνος, ἡ ὁποία στή συνέχεια ὑπογράφηκε ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καί τῶν συγχοροστατησάντων Ἀρχιερέων. Εἰς τό τέλος, ὁ Πατριάρχης, ἀγίασε τό ἐκκλησίασμα διὰ τοῦ Ἀγιασμοῦ τῆς 1ης τοῦ μηνός.

► Ἀπὸ τό ἐσπέρας τῆς 1ης ἕως τό ἐσπέρας τῆς 4ης Σεπτεμβρίου, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, ἐπισκέφθηκε τήν Κρήτη καί συγκεκριμένα τίς Ἱερές Μητροπόλεις Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου, Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου καί Κισάμου καί Σελίνου.

► Τήν 29η Σεπτεμβρίου ἐκδόθηκε ἐκ τῆς Μητρός Ἐκκλησίας ἀνακοινωθέν «διὰ τόν σεβασμόν τῆς θρησκευτικῆς διαφορετικότητος καί τήν κατάπαυσιν τῆς βίας», τό ὁποῖο ἔχει ὡς ἀκολούθως:

«Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἐκφράζει τήν βαθεῖαν λύπην του καθῶς ἡ ἀνθρωπότης εἰσέρχεται εἰς περίοδον συγ-

χύσεων καί ρευστότητος, χαρακτηριζομένην διὰ τὰς θρησκευτικὰς ἐξάρσεις, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἐκδήλωσις βίας, καί διακρινόμενην διὰ τήν ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς τήν θρησκευτικὴν διαφορετικότητα. Ὅταν ἐνεργῶμεν κατά τρόπον ἀναιδῆ καί βίαιον ἐν ὀνόματι τῶν θρησκευτικῶν προκαταλήψεων ἢ τῶν θρησκευτικῶν μας πεποιθήσεων, τότε ὑποτιμῶμεν αὐτὴν ταύτην τήν ζωὴν καί τήν πίστιν μας, ἐνῶ ταυτόχρονως δημιουργοῦμεν κλίμα θυμοῦ, μίσους καί δυσπιστίας τό ὁποῖον φθείρει τοὺς ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ κόσμου συνεκτικούς δεσμούς τῆς ἀνθρωπότητος.

Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἐξέδωκε τόν Αὐγουστον Ἀνακοινωθέν «Περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τῆς βίας καί τῆς ἐξάπλωσώς της ἀνά τήν ὑφήλιον» καί ἐκάλεσεν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐμπλεκόμενους εἰς καταστάσεις βίας νά καταθέσουν τὰ ὅπλα των. Λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ὧν συνέβησαν κατά τὰς τελευταίας ἐβδομάδας, ἡ ὡς ἄνω ἐκκλησίαις διὰ τήν ἀνάληψιν δεσμεύσεων πρὸς ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης καί τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ δι' ὅλοκληρον τήν ἀνθρωπότητα, καθίσταται περισσότερο κρίσιμος παρά ποτέ.

Ἡ Ἁγία Γραφή εἰς τό Βιβλίον τῶν Παροιμιῶν (10.12) μάς διδάσκει ὅτι «μῖσος ἐγείρει νεῖκος, πάντας δέ τοὺς μὴ φιλονεικοῦντας καλύπτει φιλία». Συνεπῶς, ἀς ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους ἐπειδὴ γνωρίζομεν ὅτι ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη προέρχεται ἀπὸ τόν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε πάντα ἄνθρωπον καί ἀγαπᾷ ἕκαστον πρόσωπον ἐν τῇ Θεῇ Αὐτοῦ Προνοίᾳ. Ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐπαγγελλόμεθα ὅτι γνωρίζομεν τόν Θεόν, πρέπει νά ἀναγνωρίσωμεν τό θεόδοτον δῶρον τῆς ζωῆς εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν ἀνθρώπων καί νά σεβασθῶμεν τὸ Θεῖον τοῦτο δημιούργημα. Ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι ὀνομάζομεν τόν Θεόν Κύριον ἡμῶν, πρέπει νά περιφρουρήσωμεν τήν ἀνθρωπίνην ζωὴν καί νά προσεγγίσωμεν μετὰ τιμῆς ἀκόμη καί τό πρόσωπον μέ τό ὁποῖον διαφωνοῦμεν.

Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον φρονεῖ ὅτι εἶναι ὑποχρεώσις μας νά συνδιαλεγώμεθα μέ ὅσους εἶναι διαφορετικοί ἀπὸ ἡμᾶς, μέ σκοπόν τήν ἐξοικειώσιν μας πρὸς τὰ σύμβολα, τὰς προτεραιότητας καί τόν τρόπον σκέψεως τῶν «ἄλλων». Τὰ σύμβολα ἀποτελοῦν ἐξωτερικὰς χαρακτηριστικὰς ἀπεικονίσεις, πρὸς τὰς ὁποίας ὅλοι οἱ ἄνθρωποι συνδέουν τὰς ἐσωτερικὰς τῶν ἐννοίας καί ἀξίας. Διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς κατανοήσεως τῶν συμβόλων, δυνάμεθα νά κατανοήσωμεν τό ἀνθρώπινον πρόσωπον. Ἡ καταστροφή τῶν συμβόλων ἀντιστοιχεῖ πρὸς τήν πρόκλησιν πόνου εἰς τοὺς ἀνθρώπους οἱ

οποίοι τιμούν τά σύμβολα ταῦτα καί τās παραδόσεις πού φέρον ἐντός τῶν καρδιῶν των.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ἐπανελημμένως ἔχει καλέσει ὁλόκληρον τήν ἀνθρωπότητα νά υἱοθετήσῃ “μίαν ριζικήν ἀλλαγὴν στάσεως, συνηθειῶν καί πρακτικῶν” καί νά φθάσῃ εἰς τοιοῦτον ἐπίπεδον δεσμεύσεως ὥστε νά “εἴμεθα ἔτοιμοι νά μοιρασθῶμεν ὅλα τὰ ἀγαθὰ μέ ὅλους τοὺς συνανθρώπους μας”. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ὑπενθυμίζει τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου εἰπόντος ὅτι “τό μυστήριον τοῦ πλησίον μας δὲν δύναται νά ἀπομονωθῇ ἀπὸ τό μυστήριον τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας”. Διὰ τήν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω ἀληθειῶν καί διὰ τήν διακριτικὴν ἀναγνώρισιν τῆς εἰκόνης τοῦ Θεοῦ εἰς ἕκαστον τῶν ἀνθρώπων, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος καί τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἀποκηρύσσουν τήν ἀντιμετώπισιν τῶν συνανθρώπων μας μέ ἔλλειψιν σεβασμοῦ, περιφρόνησιν καί καταστροφικόν μῖσος. Ἐν κατακλείδι, οὐδὲν ὠφελοῦν οἱ λόγοι, οἱ πλήρεις μισαλλοδοξίας, αἱ ἀβάσιμοι κατηγορίαι, ἡ ἀδυναμία κατανοήσεως τῶν πολιτιστικῶν διαφορῶν καί ἡ κατάκρισις τοῦ ἄλλου ἢ ὁποῖα ἀποσκοπεῖ εἰς τήν ἀποφυγὴν τῶν εὐθυνῶν. Ἀνεξαρτήτως τῆς ὁδοῦ τήν ὁποῖαν ὁ καθείς ἀπὸ ἡμᾶς ἐνσυνειδήτως ἐπέλεξε νά ἀκολουθήσῃ, οἱ πάντες εἴμεθα ἀρρήκτως συνδεδεμένοι πρὸς ἀλλήλους, ὡς τὰ νήματα τοῦ ἰδίου τάπητος, δημιουργήματος τοῦ Θεοῦ, καί πρέπει νά ἀναγνωρίσωμεν τό κάλλος καί τήν ἐσωτέραν ἀξίαν ἐκάστου καί νά παύσωμεν τήν καταστροφὴν ὁποιοῦδήποτε τμήματος τοῦ συλλογικοῦ ἡμῶν κάλλους».

➤ Ἀνταποκρινόμενος στήν ἀδελφικὴ πρόσκληση τοῦ Πάπα Ρώμης Βενεδίκτου Ι΄ ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος μετέβη τήν 10ην Ὀκτωβρίου 2012 στη Ρώμη, προκειμένου νά συμμετάσχει εἰς τὸν ἑορτασμό τῆς συμπληρώσεως 50 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου (11 Ὀκτωβρίου 1962), ἐπὶ τοῦ μακαριστοῦ Πάπα Ἰωάννου ΚΓ΄. Ὁ Πατριάρχης καί ἡ συνοδεία του, παρέστησαν εἰς τήν λειτουργία τὴν ὁποία ἐτέλεσε, εἰς τὴν Πλατεία τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ὁ Πάπας, ὁ ὁποῖος στήν ἀρχὴ τῆς ὁμιλίας του ἀπήνθυνε ἰδιαίτερο χαίρετισμό καί εὐχαριστίες εἰς τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη καί εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Καντουαρίας διὰ τήν τιμητικὴ παρουσία τους εἰς τό ἑορταστικὸ αὐτὸ γεγονός τῆς ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τό τέλος τῆς λειτουργίας, κατὰ τό πρόγραμμα, ὁ Πατριάρχης ἐξεφώνησε ἰταλιστὶ τὴν ὁμιλία Του, ἀναφερθεὶς εἰς τὴν Β΄ Βατικανὴ Σύνοδο καί τις μεταρρυθμίσεις πού εισηγάγε, ἰδιαίτερώς εἰς τὸν χώρὸ τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως. Ὁ Παναγιώτατος εἶχε ἰδιαίτερη συνάντησιν με τὸν Πάπα Βενέδικτο ΙΣΤ΄ καθὼς καί με τὸν Αρχιεπίσκοπο Καντουαρίας.

➤ Τὴν Μητέρα Ἐκκλησία καί τὸν Σεπτὸν Αὐτῆς Προκαθήμενο ἐπισκέφθηκαν, τὴν 16ην Ὀκτωβρίου, οἱ νεοκλεγέντες Σεβ. Μητροπολίτες Νικοπόλεως καί Πρεβέζης κ. Χρυσόστομος καί Ἱερисσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καί Ἀρδαμερίου κ. Θεόκλητος.

➤ Τίς Ἱερές Μητροπόλεις Σιδηροκάστρου καί Σισανίου καί Σιατίστης, κατόπιν προσκλήσεων τῶν οἰκείων ποιμεναρχῶν, ἐπισκέφθηκε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, ἀπὸ 20 ἕως 27 Ὀκτωβρίου. Στὴν Ἱ. Μητρόπολιν Σιδηροκάστρου, καί συγκεκριμένα στὸ Ἱερό Ἑσυχαστήριον τοῦ Τιμίου Προδρόμου σὸ Ἄκριτοχώριον, ὁ Πατριάρχης ἔφτασε τό ἀπόγευμα τῆς 20ῆς Ὀκτωβρίου καί ἐτέλεσε, τὴν ἐπομένη, μέ τὴ συμμετοχὴ πλήθους κλήρου καί λαοῦ, τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου Καθολικοῦ τοῦ Ἱεροῦ Ἑσυχαστηρίου. Κατὰ τὴν παραμονὴν του, μέχρι τό μεσημέρι τῆς 25ῆς Ὀκτωβρίου, στὸ Ἄκριτοχώ-

ριον, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἐπισκέφθηκε τό Σιδηρόκαστρο, ὅπου καί ἡ ἔδρα τῆς Μητροπόλεως, καί διάφορα ἄλλα μέρη, χωρὶα καί κοινότητες τῆς Μητροπόλεως, εἰς τὰ ὁποῖα ἔγινε δεκτὸς μέ ἐνθουσιασμό ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῶν περιοχῶν αὐτῶν. Ὁ Πατριάρχης ὁμίλησε στοὺς Ἱερεῖς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καί ἦλθε σὲ ἰδιαίτερη ἐπικοινωνία μέ τοὺς νέους καί τὰ παιδιά, καθὼς σχολεῖα τῶν περιοχῶν αὐτῶν τὸν συνάντησαν καί συνομήλυσαν μαζί του. Ἐπίσης, ἐπισκέφθηκε τὴ λίμνη Κερκίνη καί τὸν ποταμὸ Στρυμόνα, ἀπολαμβάνοντας τὴν φυσικὴ ὁμορφία τοῦ τοπίου καί μαθαίνοντας ἀπὸ τοὺς τοπικοὺς παράγοντες τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ καί προβλήματα τῶν περιοχῶν αὐτῶν. Στὴ Σιάτιστα ὁ Πατριάρχης ἀφίχθη τό ἑσπέρας τῆς 25ῆς Ὀκτωβρίου, προκειμένου νά συμμετάσχει εἰς τοὺς ἑορτασμοὺς τῆς 100ετηρίδος τοῦ Ἱ. Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου Σιατίστης, εἰς τὸν ὁποῖο προεξήρχε τῆς πανηγυρικῆς Θεῆς Λειτουργίας, μέ τὴ συμμετοχὴ πλήθους κλήρου καί λαοῦ, ἀνήμερα τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου. Κατὰ τὴν παραμονὴν του στὴ Σιάτιστα ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἐπισκέφθηκε Μονές, Ἐκκλησίες, μνημεῖα τῆς περιοχῆς, ὁμίλησε σὲ ἱερατικὴ σύναξιν τῶν ἐφημερίων τῆς Μητροπόλεως καί ἦλθε σὲ ἐπαφὴ μέ τὸν εὐσεβῆ λαὸ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς.

➤ Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος μετέβη στὴν πρωτεύουσα τῆς Βουλγαρίας Σόφια, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Τρανουπόλεως κ. Γερμανὸ καί τὸν Μέγα Ἀρχιδιάκονο Μάξιμο, καί προέστη στὴν ἐξόδιο ἀκολουθία τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου Βουλγαρίας κυροῦ Μαξίμου, ὁ ὁποῖος ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὴν Τρίτη 6 Νοεμβρίου σὲ ἡλικία 98 ἐτῶν.

➤ Τὴν Κυριακὴ 18η Νοεμβρίου προέστη κατὰ τὴν Πατριαρχικὴ καί Συνοδικὴ Θεῖα Λειτουργία στὸν Πάνσεπτο Πατριαρχικὸ Ναὸ καί τέλεσε τὴν εἰς Ἐπίσκοπο χειροτονία τοῦ ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Κυδωνιῶν κ. Ἀθηναγόρου, συλλειτουργούντων Ἀρχιερέων, καί συμπροσευχομένου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου.

➤ Τὴν Τετάρτη 21η Νοεμβρίου, ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος προέστη στὴν καθιερωμένη Πατριαρχικὴ καί Συνοδικὴ Θεῖα Λειτουργία στὸν πανηγυρίζοντα φερώνυμο Ἱερό Καθεδρικὸ Ναὸ τῆς μεγαλυνόμενου Κοινότητος Σταυροδρομίου. Τὸν Παναγιώτατο προσφώνησε κατὰλληλα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τρανουπόλεως κ. Γερμανὸς καί ἀντιφώνησε ὁ Πατριάρχης.

➤ Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος μετέβη στὴ Βιέννη τὴν 26ην Νοεμβρίου, καί μίλησε στὴν ἐπίσημη τελετὴ ἑναρξης τῆς λειτουργίας τοῦ “Κέντρου Βασιλιᾶ Ἀμπντουλάχ γιὰ τὸν Διαθρησκευτικὸν Διάλογο”, πού ἐγκαταστάθηκε στὴ Βιέννη, παρουσίᾳ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν, Μπάν Κί Μούν καί μέ τὴ συμμετοχὴ ἡγετικῶν προσωπικοτήτων τῶν παγκοσμίων Ἐκκλησιῶν καί τῆς πολιτικῆς.

➤ Μέ μεγάλῃ λαμπρότητι καί ἐκκλησιαστικῇ τάξει ἐόρτασε τὴν Παρασκευὴ 30 Νοεμβρίου τὴν ἱερὰ μνήμην τοῦ ἱδρυτοῦ καί προστάτου τῆς Ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου καί τὴν Θρονικὴ τῆς ἑορτῆς. Κατὰ τὴν Πατριαρχικὴ Θεῖα Λειτουργία πού τελέσθηκε στὸν Πάνσεπτο Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου προεξήρχε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος καί ἔλαβαν μέρος οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Γέρων Χαλκηδόνος κ. Ἀθανάσιος, Γέρων Δέρκων κ.

Ἀπόστολος, Ἰταλίας κ. Γεννάδιος, Σύμης κ. Χρυσόστομος, Μιλήτου κ. Ἀπόστολος, Προικοννήσου κ. Ἰωσήφ, Πίτσμπουργκ κ. Σάββας, Κισσάμου καὶ Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιος, Κιλκισίου κ. Ἐμμανουήλ καὶ Ζακύνθου κ. Διονύσιος, ἐνῶ ἡ ὁμιλία τῆς ἡμέρας ἔγινε ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Χόνγκ Κόνγκ κ. Νεκτάριο. Παρέστησαν συμπορευόμενοι πολλοὶ Ἱεράρχες τοῦ Θρόνου καὶ ἄλλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, Κληρικοὶ ἀπὸ τίς ἐπαρχίες τοῦ Θρόνου, ὁ Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος κ. Κων. Τσιάρας, Διπλωμάτες, Πρέσβεις καὶ πολλοὶ ὀφφικίαλοι τῆς Μ.τ.Χ.Ε. Ἐπίσης τῇ Θρονικῇ ἑορτῇ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τίμησαν μέ τὴν παρουσία τους ὁ Ἀρχὼν Μέγας Λογοθέτης τῆς ΜτΧΕ κ.Θεόδωρος Ἀγγελόπουλος, ὁ Γενικός Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στὴν Κωνσταντινούπολη κ. Νικ. Ματθιουδάκης καὶ ἀντιπροσωπεία τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας μέ ἐπικεφαλῇ τὸν Καρδινάλιο κ. Κώχ, Συμπρόεδρο τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ διαλόγου μεταξὺ Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὴν Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἐκπροσώπησε Συνοδικὴ Ἀντιπροσωπεία, ἀποτελούμενη ἀπὸ τὸν ἐπικεφαλῇ Σεβ. Μητροπολίτη Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου κ. Εὐγένιο, τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Κισσάμου καὶ Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιο καὶ τὸν Ἀρχιεραρχία Αὐτῆς Ἀρχιμ. Κύριλλο Διαμαντάκη.

➤ Τὴν Τετάρτη 5η Δεκεμβρίου, ἑορτὴ τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικολάου, Ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ Θαυματουργοῦ, ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε στὸν πανηγυρισαντα φερώνυμο Ἱ. Ναὸ τῆς Κοινότητος Ὑψωμαθίων. Μετὰ τὴν ἀπόλυση, μίλησαν ὁ Μουσικολ. κ. Ἀντώνιος Παριζιάνος, Ἀρχὼν Λαμπαδάριος τῆς Ἀγιοτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς ΚΠόλεως καὶ ὁ Πατριάρχης καὶ στὴ συνέχεια ὁ Μουσικολ. κ. Πρόεδρος καὶ ὁ Ἑλλογ. κ. Ἰωάννης Δεμιρτζόγλου, Λυκείαρχος τοῦ Ζωγραφείου Λυκείου, ἀπένευαν τιμητικὴ πλακέττα καὶ δίπλωμα στὸν Δημοσιογράφο-Φωτογράφο κ. Νικόλαο Μαγγίνα, ἐνῶ ὁ Παναγιώτατος τοῦ ἀπένευε τὸν σταυρόν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου καὶ τιμητικὸ πιττάκιο γιὰ τὴν προσφορά καὶ ἀφοσίωσή του στὴ Μητέρα Ἐκκλησία καὶ τὴν Ὁμογένεια τῆς Πόλεως καὶ τοῦ εὐχήθηκε πατρικά γιὰ τὴν ὀνομαστικὴ του ἑορτὴ. Ἀκολουθῶς ὁ Πατριάρχης ἐτέλεσε Τρισάγιο ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἄρτι ἐκδημήσαντος πρὸς Κύριον ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἀντιοχείας κυροῦ Ἰγνατίου Δ'.

➤ Τὴν Παρασκευὴ 7η Δεκεμβρίου ὁ Πατριάρχης, μετέβη ἀεροπορικῶς στὴς Κάννες καὶ μίλησε κατὰ τὸ συνέδριο “5th WORLD POLICY CONFERENCE”, πού διοργάνωσε τὸ Γαλλικὸ Ἰνστιτοῦτο Διεθνῶν Σχέσεων (IFRI). Τὸ Σάββατο 8η Δεκεμβρίου ὁ Πατριάρχης ἐπισκέφθηκε τὴν ἑλληνικὴ παροικία Κυανῆς Ἀκτῆς-Μονακό καὶ στὸ Πριγκηπάτο παρέλαβε ἀπὸ τὸν Ρωμαιοκαθολικὸ Ἀρχιεπίσκοπο ναὸ πού τέθηκε στὴ διάθεση τῶν Ὁρθοδόξων τῆς περιοχῆς γιὰ τὴν κάλυψη τῶν λειτουργικῶν ἀναγκῶν τους.

➤ Τὴν Κυριακὴ 9η Δεκεμβρίου ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος μετέβη στὴ Βυρητό, ὅπου προέστη κατὰ τὴν ἐξόδιο Ἀκολουθία τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἀντιοχείας κυροῦ Ἰγνατίου. Ὁ Πατριάρχης ἐκφώνησε τὸν ἐπικήδιο λόγο σημειώνοντας ὅτι «ἰδιαίτερος δεόμεθα ὅπως ὁ Θεὸς φωτίσῃ ἅπαντα τὰ μέλη τῆς προσφιλοῦς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας διὰ νὰ ἀναδείξουν ἕνα ἀντάξιον διάδοχον τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου, ὁ ὁποῖος θὰ βαδίσῃ ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν αὐτοῦ

καὶ θὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον του, φυλάττων τὰς παρακαταθήκας του καὶ ζωντανὴν πάντοτε τὴν μνήμην τοῦ μακαρίου ἀνδρός».

➤ Τριήμερη ἐπίσκεψη στὴν Γαλλία ἀπὸ 9ης ἕως καὶ 11ης Δεκεμβρίου πραγματοποιήσε ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος. Τὸν Πατριάρχη, ὁ ὁποῖος εἶχε συνάντησι μετὰ τὸν κ. Francois Hollande, Πρόεδρο τῆς Γαλλίας, τὸν Πρωθυπουργὸ κ. Jean-Marc Ayrault, Ὑπουργοὺς καὶ ἄλλους ἐπισήμους, συνόδευαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γαλλίας κ. Ἐμμανουήλ, ὁ Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Σινώπης κ. Ἀθηναγόρας, ὁ Πανοσιολ. Δευτερεῦν κ. Ἀνδρέας, ὁ Μ. Ἱεροκλήρυς κ. Βησσαρίων καὶ ὁ Ἀρχικλητὴρ κ. Συμεὼν Φραντζελάς.

➤ Τὸ ἑσπέρας τοῦ Σαββάτου 15ης Δεκεμβρίου ἐπισκέφθηκε στὰ Πατριαρχεῖα ὁ κ. Δημήτριος Κούρκουλας, Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος, πού βρέθηκε στὴν Πόλη γιὰ τὸ Συνέδριο τοῦ Ὀργανισμοῦ Οἰκονομικῆς Συνεργασίας Μαύρης Θαλάσσης (Ο.Σ.Ε.Π.). Ὁ Ἑλληνας Ὑφυπουργός, ἀφοῦ συμπορευοῦντο στὸν Πάνσεπτο Πατριαρχικὸ Ναὸ κατὰ τὸν τελεσθέντα Μ. Ἑσπερινό, ἔγινε δεκτὸς μέ τίς προσήκουσες τιμές ἀπὸ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο.

➤ Τὸ ἑσπέρας τῆς Δευτέρας 24ης Δεκεμβρίου ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἄκουσε στὴν Αἵθουσα τοῦ Θρόνου τὰ πατροπαράδοτα κάλαντα τῶν Χριστουγέννων ἀπὸ ὁμίλους νέων τοῦ Μορφωτικοῦ καὶ Καλλιτεχνικοῦ Συνδέσμου Φερικιοῖ, καὶ ἀπὸ μαθητὲς καὶ μαθήτριες τῶν Ζαπτείου καὶ Ζωγραφείου Λυκείων, ἐνῶ τὸ Ὀργανικὸ Σύνολο καὶ ἡ χορωδία διδασκομένων μαθητῶν τοῦ Συνδέσμου Μουσικοφίλων Πέραν ἔβαλε παραδοσιακά κάλαντα. Μίλησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Προικοννήσου κ. Ἰωσήφ, ὁ Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Σινώπης κ. Ἀθηναγόρας, ὁ Ἐντιμ. κ. Νικόλαος Καλαμάρης καὶ ὁ Πατριάρχης, ὁ ὁποῖος συνεχάρη πατρικῶς τοὺς μαθητὰς καὶ νέους, τοὺς μίλησε γιὰ τὴ χριστιανικὴ ἀλληλεγγύη καὶ τοὺς εὐχήθηκε γιὰ τίς γιορτὲς τοῦ Ἁγίου Δωδεκαημέρου.

➤ Μὲ λαμπρότητα, τάξη καὶ ἱεροπρέπεια ἐορτάσθηκε στὰ Πατριαρχεῖα ἡ μεγάλῃ ἑορτῇ τῆς κατὰ σάρκα Γεννήσεως τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀνήμερα τῆς ἑορτῆς ὁ Πατριάρχης τοῦ Γένους προέστη στὴν καθιερωμένη Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Θεία Λειτουργία, καὶ χειροτόνησε σὲ Διάκονο τὸν Δρ. Θεολογίας κ. Κωνσταντῖνο Κερανίδη, τ. Γενικὸ Διευθυντὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης, ὁ ὁποῖος θὰ ὑπηρετήσῃ στὴ Μητρόπολη Βελγίου. Τὴν Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξη ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις ἀνέγνωσε ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιεραρχία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμανδρίτης κ. Βαρθολομαῖος.

➤ Κατὰ τὴν Θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς, μετὰ τὴν Χριστοῦ Γέννησιν, 30ῆς Δεκεμβρίου ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε στὸν Πάνσεπτο Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου. Στὴ συνέχεια ὁ Παναγιώτατος δεξιώθηκε τοὺς διδασκόντες καὶ τοὺς μαθητὲς τῆς πρωτοβάθμιας ἐκπαίδευσης τῆς Ὁμογένειας κατὰ τὴν ἑορταστικὴ ἐκδήλωση πού πραγματοποιήθηκε στὰ Πατριαρχεῖα γιὰ τίς ἑορτὲς τοῦ Ἁγίου Δωδεκαημέρου. Μίλησε κατὰλληλα ὁ Πατριάρχης ἐνῶ οἱ μαθηταὶ παρουσίασαν ἑορταστικὸ πρόγραμμα.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΕΣ-ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΕΣ

Τό Σάββατο 1 Σεπτεμβρίου, Αρχή της Ίνδικτου, ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Ένοριακό Ίερό Ναό Αγίου Νεκταρίου Φαληρακίου καί προέβη στή χειροτονία σέ Πρεσβύτερο του Διακόνου π. Θεοδούλου Κασταμούλα. Πρό της Απολύσεως άνεγνώσθη τό Μήνυμα της Α. Θ. Παναγιότητος, του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ Βαρθολομαίου, γιά τήν ήμέρα του Φυσικού Περιβάλλοντος. Ό Σεβασμιώτατος στήν όμιλία του αναφέρθηκε στό έργο του Ίερέως καί τίς δυσκολίες, πού σήμερα έμπεριέχει. Τόνισε ότι γιά τό έργο του ό κληρικός πρέπει νά έχει ως γνώμονα τήν πίστη πρós τόν Θεό καί νά πατάει σταθερά στό έδαφος ύγιους έκκλησιαστικής συνειδήσεως, εύχαρίστησε προσωπικά τόν νεοχειροτονούμενο γιά τήν επί τετραετία πιστή καί άφωσιωμένη διακονία κοντά του καί εύχήθηκε ή ιερατική διακονία του νά είναι πρós δόξαν Θεού καί κατάρτισμό του πιστού λαού, πού του έμπιστεύεται ή Έκκλησία. Ό νέος Πρεσβύτερος θά διακονήσει ως εφημέριος στήν ένορία Αγίου Νεκταρίου Φαληρακίου.

Τήν Κυριακή 30 Σεπτεμβρίου ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης τέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στόν ιερό Ναό Ταξιάρχων Μεσαναγρού καί προέβη στή χειροτονία σέ Πρεσβύτερο του Διακόνου Αγαθαγγέλου Μανωλά. Η Ένορία Μεσαναγρού από διετίας παρέμεινε χωρίς τακτικό εφημέριο καί εξυπηρετήθηκε μέ τήν άποστολή Έφημερίων άλλων ένοριών κατά τίς Κυ-

ριακές καί τίς μεγάλες Έορτές. Η Χειροτονία του νέου Πρεσβυτέρου καί ή τοποθέτησή του ως Έφημερίου στήν Ένορία Μεσαναγρού χαροποίησε ιδιαίτερα τήν τοπική κοινωνία. Ό Σεβασμιώτατος στήν προσφώνησή του κάλεσε τόν νέο Πρεσβύτερο νά ύπηρετήσει μέ ζήλο καί άφοσίωση τό «μικρόν ποιμνιον» της Μεσαναγρού, τό όποίο άποτελείται από εύσεβείς καί παραδοσιακούς πιστούς. Παράλληλα εύχαρίστησε τόν π. Σάββα Σαββίδη, Έφημέριο Αρνίθας ό όποιος είχε κατά τήν παρελθούσα διετία τήν εύθύνη διοικήσεως της Ένορίας. Επίσης προέβη στή χειροθεσία σέ Ίεροψάλτη του κ. Μιχαήλ Πιζήμονα ό όποιος από δεκαετιών διακονεί τό άναλόγιο του Ναού του Ταξιάρχου καί εξέφρασε πρós αυτόν τήν εύαρέσκια της Έκκλησίας γιά τήν μακρόχρονη προσφορά του.

Τήν Τετάρτη 21 Νοεμβρίου κατά τήν πανήγυρη του Μητροπολιτικού ιερού Ναού Εισοδίων της Θεοτόκου έλαβε χώρα ή χειροτονία σέ διάκονο του Νικολάου Καλαφάτη, άποφοίτου της Αθωνιάδος καί της Ανωτάτης Έκκλησιαστικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης, στόν όποίο δόθηκε τό όνομα Εύγένιος.

Τό Σάββατο 8 Σεπτεμβρίου κατά τήν πανήγυρη της ιερās Μονής Γενεσίου της Θεοτόκου Σκιαδίου ό Σεβασμιώτατος κατά τήν Θεία Λειτουργία άπένειμε τό όφίκκιο του Αρχιμανδρίτου στόν Ήγουμενεύοντα της Ιερās Μονής π. Γεννάδιο Συμιακό καί του εξέφρασε τήν εύαρέσκεια της Έκκλησίας γιά τόν ζήλο πού έπιδεικνύει στήν ενάσκηση της διακονίας πού του έμπιστεύθηκε ή Έκκλησία στήν ιστορική καί πανσέβαστο Μονή της Παναγίας.

Τήν Κυριακή 30 Σεπτεμβρίου έλαβε χώραν στήν ιερά Μονή Ύψενής ή χειροθεσία σέ μεγαλόσχημη Μοναχή της δοκίμου Δέσποινας Μοσχάκη, ή όποία έλαβε τό μοναχικό όνομα Φεβρωνία. Στήν τελετή παρέστησαν ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας κ. Αμφιλόχιος καί ό Καθηγούμενος της ιερās Μονής Σταυρονικήτα του Αγίου Όρους Αρχιμανδρίτης Τύχων, πνευματικός της ιερās Μονής. Επίσης τήν Παρασκευή 26 Όκτωβρίου καί τήν Κυριακή 28 Όκτωβρίου στήν ως άνω Ίερά Μονή έλαβε χώραν ή ρασοφορία δύο νέων μοναχών, τών δοκίμων Ελένης Μπαριανού καί Καθολικής Καλημεράκη, στίς όποιες δόθηκαν τά όνόματα Εύπραξία καί Θεοδοσία αντίστοιχα.

Κατά τόν Έσπερινό τήν Παρασκευή 2 Νοεμβρίου χοροστάτησε στόν Ένοριακό Ίερό Ναό Αγίου Γεωργίου Πιλατανίων καί προέβη στήν χειροθεσία σέ άναγνώστη του Ίωάννη Πουλλά.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΣΑΜΠΙΚΑΣ

Τήν Παρασκευή 7 Σεπτεμβρίου ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης χοροστάτησε κατά τόν πανηγυρικό έσπερινό στήν Ίερά Μονή Παναγίας Τσαμπίκας, ή άρχή της όποίας άνάγεται στόν 16ο αιώνα καί είναι άφιερωμένη στό Γενέσιο της Θεοτόκου.

Μετά τήν Απόλυση του Έσπερινού ο Σεβασμιώτατος τέλεσε τόν Άγιασμό τών Έγκαίνων του Έκκλησιαστικού Μουσείου της Ί. Μονής τό όποίο διαμορφώθηκε στό κτιριακό συγκρότημα τών παλαιών «Οντάδων» μέ τή χρηματοδότηση από τά προγράμματα leader. Τήν μουσειολογική μελέτη έκπόνησε μέ τήν επίβλεψη της 4ης Έφορίας Βυζαντινών καί Μεταβυζαντινών Άρχαιοτήτων ό κ. Νικόλαος Σησαμάρης. Ο Σεβασμιώτατος στήν προσφώνησή του τόνισε τήν άνάγκη διαφυλάξεως του πολιτιστικού μας πλούτου άναφέρθηκε στίς προσπάθειες της Ίερās Μητροπόλεως πρός ατή τήν κατεύθυνση καί εύχαρίστησε όνομαστικά τούς συντελεστές του έργου. Στή συνέχεια τόν λόγο πήραν ή Διευθύντρια της 4ης Έφορίας Βυζαντινών καί Μεταβυζαντινών Άρχαιοτήτων κ. Μάνια Μιχαλίδου (τήν όμιλία της όποίας παραθέτουμε παρακάτω), ό Προϊστάμενος της Ί. Μονής Πρωτοπρεσβύτερος π. Βασίλειος Στάτης, ό όποίος έξ όνόματος της Ί. Μονής καί της κωμοπόλεως του Άρχαγγέλου εύχαρίστησε τόν Σεβασμιώτατο γιά τήν πρωτοβουλία του νά ιδρυθεί Έκκλησιαστικό Μουσείο στόν χώρο της Ί. Μονής, ό μουσειολόγος κ. Ν. Σησαμάρης, ό όποίος άναφέρθηκε στά έκθέματα του Μουσείου καί τή θεματολογία του. Προσφώνησαν έπίσης οι βουλευτές Δωδ/σου κ. Βασίλειος Ύψηλάντης καί κ. Μίκα Ίατρίδου, ό Δήμαρχος Ρόδου κ. Ευστάθιος Κουσσουνάς καί ό Διευθυντής της ΑΝ.Δ.Ω. κ. Γεώργιος Πόκιος.

Μετά τό πέρας της τελετής ό Σεβασμιώτατος καί οι εκπρόσωποι τών άρχών ξεναγήθηκαν στους χώρους του Έκκλησιαστικού Μουσείου καί άκολούθως παρεκάθησαν στήν έορταστική τράπεζα.

Άκολούθως παραθέτουμε τήν όμιλία της κ. Μάνιας Μιχαλίδου:

«Σεβασμιώτατε, κύριοι Βουλευταί, κύριε Περιφερειάρχ, κύριε Δήμαρχε, κύριοι εκπρόσωποι τών πολιτικών καί στρατιωτικών άρχών, κύριε πρόεδρε της Άναπτυξιακής Δωδεκανήσου, κυρίες καί κύριοι, άγαπητοί συνάδελφοι.

Απόψε, μετά τό πέρας του πανηγυρικού Έσπερινού, πα-

ραμονή της μεγάλης έορτής του Γενεσίου της Θεοτόκου, σκέφτομαι πραγματικά πώς δέν θά μπορούσε νά άποδοθεί με-γαλύτερος σεβασμός στήν ήμέρα, από μιá συλλογική καί συνάμα έξατομικευμένη προσφορά τών κατοίκων της Άρχαγγέλου, όπως ατή πού εύλαβικά κατατίθεται σήμερα, μέ τά έγκαίνια του Έκκλησιαστικού Μουσείου της Ίερās Μονής Παναγίας Τσαμπίκας.

Είχα τή χαρά, πρίν δύο χρόνια περίπου, νά γνωρίσω τόν κ. Νίκο Σησαμάρη, Συντηρητή Έργων Τέχνης, έξειδικευμένο στή Διαχείριση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, νά μοιραστώ τόν έnthουσιασμό του γιά τό έγχείρημα πού ανέλαμβανε καί νά θαυμάσω τήν γνώση καί ικανότητά του νά άποθησαυρίσει σχολαστικά καί μέ έπιμέλεια τό διάσπαρτο καί φαινομενικά άνομοιογενές άρχαιολογικό καί λαογραφικό ύλικό πού προοριζόταν γιά τήν έκθεση πού έγκαινιάζεται σήμερα. Τό ύλικό αυτό, τό όποίο σχεδόν καθημερινά έμπλουτιζόταν, τό όργάνωσε καί τό άποδίδει σήμερα στό κοινό, συγκροτημένα καί τεκμηριωμένα, μέσα από ένδιαφέρουσες έρμηνευτικές προσεγγίσεις. Η μουσειογραφική καί μουσειολογική μελέτη της «Συλλογής Κειμηλίων Προσκυνήματος της Ίερās Μονής Παναγίας Τσαμπίκας» της Ίερās Μητροπόλεως Ρόδου, πού συντάχθηκε από όμάδα μελετητών διαφόρων ειδικοτήτων υπό τίς όδηγίες του, καί σέ συνεργασία μέ άρχαιολόγους της Έφορείας Βυζαντινών Άρχαιοτήτων, ήταν ύποδειγματική καί κάλυψε όλους τούς τομείς καί τίς λειτουργίες ενός σύγχρονου καί άναπτυξιακού οργανισμού, όπως όφείλουν νά εΐναι τά μουσεία σήμερα.

Τό έναυσμα γιά τήν ύλοποίηση αούτου του έργου καί τό κλίμα πού καλλιεργήθηκε, ώστε νά δημιουργηθούν οι προ-ύποθέσεις εκείνες, πού θά επέτρεπαν στους μελετητές νά έργαστούν ελεύθερα καί στοχευμένα, όφείλονται στόν έντολέα τους, τήν Ίερά Μητρόπολη Ρόδου καί, ασφαλώς, στόν πεφωτισμένο ιεράρχη καί ποιμενάρχη κ.κ. Κύριλλο, ό όποίος ύποστήριξε δυναμικά καί άποφασιστικά τήν προσπάθεια σέ όλα τά στάδια. Ο διαρκής διάλογος, ή συνεχής αναζήτηση καί ή έπικοδομητική ανταλλαγή άπόψεων μέσα σέ ένα -ας μου έπιτραπεί ή τεχνοκρατική λέξη- «όργανόγραμμα», έφεραν τό σημερινό άποτέλεσμα, ένα πολύτιμο δώρο στόν τόπο καί τούς ανθρώπους του, παρακαταθήκη, έξάλλου, γιά τίς έπόμενες γενιές.

Τό Μουσείο της Ίερās Μονής Παναγίας Τσαμπίκας, τόν πυρήνα του όποίου άπαρτίζει ή Συλλογή Κειμηλίων του Προσκυνήματος, άποτελεί μέρος ενός συστήματος περιφερειακών έκκλησιαστικών μουσείων καί θρησκευτικών χώρων άναγνωρισμένης άξίας καί έντάσσεται στό όργανωτικό σχήμα ενός σχεδιασμένου, από τήν Ίερά Μητρόπολη, άνοιχτού δικτύου πού άναπτύσσεται σέ όλο τό νησί. Άφετηρία καί κόμβος του δικτύου θά εΐναι τό Μοναστηριακό Συγκρότημα του Αγίου Γεωργίου (Χουρμαλί) στή μεσαιωνική πόλη της Ρόδου, όπου θά στεγαστεί τό Έκκλησιαστικό Τμήμα του Έπικοινωνιακού καί Μορφωτικού Ίδρύματος της Ίερās Μητροπόλεως Ρόδου, ενός πολύπλευρου καί εύρύτερου οργανισμού πού ιδρύθηκε χάρις στήν πρωτοβουλία καί διορατικότητα του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη μας. Η άπρόσκοπτη λειτουργία τών τμημάτων αούτου του Όργανισμού, όπως περιγράφεται στόν Κανονισμό του, έξασφαλίζει στήν πραγματικότητα καί τή βιωσιμότητα του Έκκλησιαστικού Μουσείου της Ίερās Μονής Παναγίας Τσαμπίκας, πρόβλημα πού, δυστυχώς, πολλά περιφερειακά δημόσια μουσεία άντιμετωπίζουν.

Όπως προαναφέραμε, ό πυρήνας του νέου Μουσείου εΐναι ή Συλλογή τών Κειμηλίων του Προσκυνήματος, διάφορα έκκλησιαστικά λατρευτικά άντικείμενα από άλλους ναούς, άλλα κυρίως τάματα καί δωρεές εύσεβών πιστών, πολλά από τά όποία παρουσιάζουν άρχαιολογική, λαογραφική καί ιστορική άξία. Συνεπώς, ένέργειες όπως ή συγκέντρωση, ή

διαφύλαξη, ή συντήρηση, ή καταγραφή- τεκμηρίωση, ή έκθεση, ή έρευνα, ή δημοσίευση των αντικειμένων της Συλλογής, απέτελεσαν τους πρωταρχικούς σκοπούς του νέου Μουσείου για να περιλάβουν στη συνέχεια θέματα επικοινωνίας και διάδοσης, καθιστώντας το εν τέλει έναν οργανισμό με επιστημονικό, εκπαιδευτικό, πολιτιστικό, κοινωνικό και αναπτυξιακό συγχρόνως ρόλο.

Θά ήθελα όμως να επισημάνω μία ιδιαιτερότητα στη Συλλογή των Κειμηλίων του Προσκυνηματος, που πραγματικά εντυπωσιάζει και καθιστά τό νέο Έκκλησιαστικό Μουσείο της Ίερās Μονής Παναγίας Τσαμπίκας μοναδικό. Μέ αφορμή τά τάματα και τίς δωρεές, πού εκτίθενται, ό έπισκέπτης γίνεται άποδέκτης, σχεδόν κατακλύζεται, από έναν άπίστευτο πλοῦτο πληροφοριών και έρμηνειών. Πολλά από τά εκτεθειμένα αντικείμενα άπηχούν λαϊκές δοξασίες, βιώματα και παραδόσεις μέ ρίζες πανάρχαιες, αιώνες πίσω, πού οδηγούν σέ πρακτικές οί όποιες στη τοπική κοινωνία της Άρχαγγέλου επιβιώνουν μέχρι σήμερα. Τό χαρακτηριστικό αυτό άποτελεί και την ταυτότητα-μοναδικότητα του Μουσείου σας, σύγχρονου πόλου έλξης για δημιουργική δράση, αὐτογνωσία και σφυρηλάτηση της ιδιαίτερης πολιτισμικής φυσιογνωμίας της περιοχής.

Τελειώνοντας, θά ήθελα να εύχαριστήσω θερμά τόν Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Ρόδου κ.κ. Κύριλλο για την τιμή πού έκανε στο πρόσωπό μου να μέ προσκαλέσει στο σημερινό έορτασμό. Εύχαριστώ επίσης, τόν επικεφαλής της μελετητικής ομάδας κ. Νίκο Σησαμιάκη για την άψογη και δημιουργική συνεργασία καθώς και τόν Πρωτοπρεσβύτερο, έφημέριο της Ίερās Μονής της Παναγίας Τσαμπίκας και πρόεδρο της Έκκλησιαστικής Έπιτροπής, πατέρα Βασίλειο Στάτη για την προθυμία και άμεσότητά του. Τόν κ. Θεοδόση Κολιάδη, πολιτικό μηχανικό για την εκπόνηση της μελέτης άποκατάστασης του κτηρίου των όντάδων, όπου στεγάζεται τό εκκλησιαστικό Μουσείο, επίσης για την καλή συνεργασία. Τους συναδέλφους αρχαιολόγους και συντηρητές πού εργάστηκαν καταγράφοντας, συντηρώντας και μελετώντας τά αντικείμενα πού εκτίθενται, καθώς και άλλα εκκλησιαστικά κειμήλια πού φυλάσσονται στους ναούς της περιοχής: Νίκο Μαστροχρήστο, Άννα-Μαρία Κάσδαγλη, Σωτήρη Πατατούκο, Φώτη Σιδηρόπουλο, Μαρία Μπράτιση, Μαντώ Τσέκερη και Κατερίνα Πεζουβάνη. Άφησα τελευταία την εξααιρετική και άκαταπόνητη συνάδελφο και συμπατριώτισσά σας, κ. Χαρούλα Γιακουμάκη. Πιστεύω άκράδαντα, ότι ή βαθιά έπιστημονική της γνώση για τά μνημεία και την ιστορική τοπογραφία της Άρχαγγέλου διαχρονικά, σέ συνδυασμό μέ τή βιωματική της έμπειρία και την άγάπη στον τόπο, έχουν συμβάλει σέ μεγάλο βαθμό στην επιτυχία του όλου έγχειρήματος.

Τό νέο Έκκλησιαστικό Μουσείο πού εγκαινιάζεται είναι ένα κόσμημα πού από σήμερα επάξια συμπληρώνει την όνομαστή και σεβάσμια Μονή της Παναγίας Τσαμπίκας, προβάλλοντας διεθνώς τή φήμη και την ιστορία τόσο του ιερού χώρου, όσο και του εύσεβους ποιμνίου της. Συγχαίρω όλoθέρμα όλους όσους όραματίστηκαν, μόχθησαν κι έφεραν σέ πέρας αυτό τό θεάρεστο έργο κι εύχομαι να είναι ένας χώρος μέ άνοικτούς όρίζοντες στο μέλλον και στίς άλλές πού έρχονται.

Σας εύχαριστώ πολύ».

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Τήν Κυριακή 23 Σεπτεμβρίου στον Καθεδρικό ιερό Ναό Εὐαγγελισμού της Θεοτόκου έτελέσθη τό διετές μνημόσυνο του μακαριστού Μητροπολίτου πρώην Ρόδου κυρού Άποστόλου.

Της Θείας Λειτουργίας και του Μνημοσύνου προέστη ό

Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ίκονίου κ.κ Θεόληπτος ό όποιος είπε και τόν έπιμνημόσυνο λόγο άναφερθείς στην προσωπικότητα και την προσφορά πός την Έκκλησία του άειμνήστου Μητροπολίτου.

Πρό της Άπολύσεως της Θείας Λειτουργίας ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας προσφώνησε τόν Άγιο Ίκονίου και τόν εύχαρίστησε για την παρουσία του στην Ίερά Μητρόπολη και την συμμετοχή του στο Μνημόσυνο του μακαριστού Μητροπολίτου Άποστόλου.

Στό Μνημόσυνο παρέστησαν Βουλευτές του Νομού, ό Περιφερειάρχης Νοτίου Αιγαίου κ. Μαχαιρίδης, ό Δήμαρχος Ρόδου κ. Κουσournάς και εκπρόσωποι των άλλων τοπικών πολιτικών και στρατιωτικών Άρχων.

ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ

Τήν Κυριακή 14 Οκτωβρίου ό Σεβασμιώτατος τέλεσε την Θεία Λειτουργία και προέστη του έτησίου μνημοσύνου του μακαριστού Πρεσβυτέρου Γεωργίου Καλιβούρη στον Ένοριακό ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου Άρνίθας.

Στή συνέχεια μετέβη στην Ένορία Κοιμήσεως της Θεοτόκου Άσκληπείου Ρόδου και τέλεσε τόν Άγιασμό επί τη θεμελίωσει του πνευματικού κέντρου της Ένορίας. Στην προσφώνησή του τόνισε ότι τό όνειρο των κατοίκων του Άσκληπείου αρχίζει σήμερα να γίνεται πραγματικότητα, συνεχάρη την Έκκλησιαστική Έπιτροπή και τους τοπικούς παράγοντες για τίς προσπάθειές τους, εύχαρίστησε όσους συνέβαλαν να ξεπεραστούν τά διάφορα έμπόδια άδειοδοτήσεως και εύχήθηκε σύντομα να έρθει ή ήμέρα των εγκαινίων.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ

Τήν Κυριακή 4 Νοεμβρίου ο Σεβασμιώτατος τέλεσε τά Έγκαίνια του ιερού Ναού Εισοδίων τής Θεοτόκου (Κυρά-Να-πενής) τής ένορίας Άρχαγγέλου. Στό φυτό τής Άγίας Τραπεζής έναπέθεσε τίμια λείψανα τών Άγίων: Μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας, Όσιοπαρθενομάρτυρος Παρασκευής καί Ίερομάρτυρος Κυρίλλου του Λουκάρεως.

Ό Ναός οικόδομήθηκε από τό ζεύγος Νικολάου καί Φωτεινής Άφαντενού στήν περιφέρεια Νάπες κωμοπόλεως Άρχαγγέλου, κοντά στά έρείπια παλαιοχριστιανικής Βασιλικής καί βυζαντινού Ναού αφιερωμένο στήν Ύπεραγία Θεοτόκο καί απέδόθη μέ συμβολαιογραφική πράξη στήν ένορία Άρχαγγέλου.

Ό Σεβασμιώτατος στήν προσφώνησή του συνεχάρη τούς εύσεβείς κτίτορες γιά τήν προσφορά τους στήν τοπική Έκκλησία καί εύχήθηκε τά δέοντα.

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΟΥΧΟΥ ΡΟΔΟΥ

Μέ τήν δέουσα λαμπρότητα καί θρησκευτική εύλάβεια ή Ρόδος τίμησε τήν μνήμη του πολιούχου της Άγίου Νεομάρτυρα Κωνσταντίνου του Ύδραίου στόν ένοριακό Ναό Εισοδίων τής Θεοτόκου Νεοχωρίου, όπου ό Άγιος έτάφη μετά τήν μαρτυρική τελείωσή του.

Κατά τόν Έσπερινό τής Μνήμης του χοροστάτησε ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λέρου, Καλύμνου καί Άστυπалаίας κ. Παΐσιος, ό όποιος κήρυξε καί τόν θείο λόγο, αναφερθείς στό μαρτύριο του Νεομάρτυρος καί τήν σχέση μέ τήν πόλη τής Ρόδου. Μετά τήν Άπόλυση ό Σεβασμιώτατος Ποιμενάρχης μας, κατά άνάθεσιν τής Αύτου Θειοτάτης Παναγιότητος, του Οίκουμηνικού Πατριάρχου κ. κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ, πρόβη στή χειροθεσία σέ Άρχοντα Λαοσυνάκτη τής Άγίας του Χριστού Μεγάλης Έκκλησίας του κ. Άθανασίου Στάμου, πρώην Διευθυντού τής Άνωτέρας Σχολής Τουριστικών Έπαγγελμάτων Ρόδου.

Τήν κυριώνυμη ήμέρα τής Μνήμης του Άγίου Νεομάρτυρος

κατά τόν Όρθρο χοροστάτησε ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κώου καί Νισύρου κ. Ναθαναήλ, ενώ τής Θείας Λειτουργίας προέστη ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, συλλειτουργούντων τών Σεβ. Μητροπολιτών Λέρου καί Κώου καί του Θεοφ. Έπισκόπου Μπουρούντι κ. Σάββα. Τόν θείο λόγο κήρυξε ό Ίεροκήρυξ τής Ίεράς Μητροπόλεως π. Νεκτάριος Πόκιας.

Τούς ύμνους κατά τόν Έσπερινό, τόν Όρθρο καί τήν Θεία Λειτουργία απέδωσε ή χορωδία τής Ένώσεως Ίεροψαλτών Ρόδου. Πρό τής Άπολύσεως τής Θείας Λειτουργίας ακολούθησε ή λιτάνευση τής ιεράς Εικόνας καί του Λειψάνου του Άγίου στό κέντρο τής πόλεως συνοδεία αγήματος του στρατού καί τής φιλαρμονικής του Δήμου Ρόδου. Η πομπή κατέληξε στήν είσοδο του Δημαρχιακού Μεγάρου, όπου έλαβε χώρα ή εύλόγησις τών άρτων καί ακολούθως ή άπόλυσις παρουσία του κλήρου τής Ίεράς Μητροπόλεως, τών πολιτικών καί στρατιωτικών Άρχών, τής μαθητικής καί έκπαιδευτικής κοινότητας καί πλήθους κόσμου. Η καλοκαιρία πού έπικρατούσε έδωσε τή δυνατότητα στους συμπολίτες μας νά συμμετάσχουν καί νά τιμήσουν τήν μνήμη του Πολιούχου μας.

ΜΝΗΜΗ ΑΓΙΑΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

Τήν 25η Νοεμβρίου ή Έκκλησία μάς πανηγυρίζει τήν Μνήμη τής Αγίας Μεγαλομάρτυρος Αικατερίνης. Ό Σεβασμιώτατος κατά τόν Έσπερινό χοροστάτησε στόν ιερό Ναό τής Αγίας Αικατερίνης του πρώην Γενικού Νοσοκομείου Ρόδου. Τήν κυριώνυμη ήμέρα τής Μνήμης τής Αγίας χοροστάτησε κατά τόν Όρθρο καί λειτούργησε στόν φερόνυμο Ένοριακό ιερό Ναό Καλαβάρδων. Πρό τής Άπολύσεως τέλεσε τόν Άγιασμό τών Έγκαινίων τής παρακείμενης στό Ναό νέας αίθουσας τής Ένορίας. Στήν όμιλία του έπαίνεσε τόν εφημέριο π. Παναγιώτη Πατελάκη καί τήν Έκκλησιαστική Έπιτροπή γιά τό έργο πού έπιτελούν. Μετά τό πέρας τής έορταστικής τράπεζας, πού παρέθεσε ή Ένορία, ό Σεβασμιώτατος έπισκέφθηκε τό ίδρυμα ΚΑΦΚΑ Κολυμπίων καί ξεναγήθηκε στους χώρους του από τόν πρόεδρο του Ίδρυματος κ. Σάββα Πεταλά.

ΕΝΩΣΙΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ

ΙΕΡΟΨΑΛΤΙΚΑ ΝΕΑ

www.ieropsaltesrodou.gr

Ἡ Ἑνωσις Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καὶ Περιχώρων, μέ τήν συναδελφικότητα καὶ ἀλληλεγγύη τῶν μελῶν της συνεχίζει ἀκούραστα μέ σεβασμό καὶ ἀγάπη πρὸς τήν τοπική Ἐκκλησία μας τίς ποικίλες δραστηριότητές της, εὐχαριστώντας τοὺς ἀγαπητοὺς Ἱεροψάλτες γιά τήν ὑποστήριξη καὶ τήν ἀμεση ἀνταπόκριση σέ κάθε ἐκδήλωση.

Ἀγιασμός στό γραφεῖο τοῦ Συλλόγου

Στίς 28/09, τελέσθηκε ὁ Ἀγιασμός στό γραφεῖο τοῦ Συλλόγου μας, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, ἀπό τόν Ἀρχιμ. π. Νεκτάριο Πόκια καὶ τήν χορωδία τοῦ Συλλόγου μας, ἐνῶ μετὰ προσφέρθηκαν κεράσματα καὶ ροφήματα. Τό γραφεῖο εἶναι ἀνοιχτό κάθε Τρίτη καὶ Πέμπτη ἀπόγευμα γιά ὅποιοδήποτε θέμα τῶν μελῶν.

Ἀγιασμός στήν Σχολή Βυζαντινῆς Μουσικῆς

Στίς 29/09, πραγματοποιήθηκε ὁ Ἀγιασμός στήν Σχολή Βυζαντινῆς Μουσικῆς γιά τό ξεκίνημα τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους 2012-2013. Στήν ἐκδήλωση παρευρέθηκαν παλιοί καὶ νέοι μαθητές τῆς Σχολῆς, καθὼς καὶ Ἱεροψάλτες οἱ ὁποῖοι τίμησαν μέ τήν παρουσία τους δίνοντας κουράγιο στοὺς νέους Ἱεροψάλτες.

Συμμετοχές τῆς χορωδίας

Πολλές οἱ συμμετοχές τῆς χορωδίας τοῦ Συλλόγου μας πού λάμπρυναν τίς ἱερές ἀκολουθίες.

Στίς 08/09, μέλη τοῦ Συλλόγου συμμετεῖχαν στήν πανηγυρική Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία στήν Ἱερά Μονή Παναγίας Σκιαδενης.

Στίς 30/09, ὁ Σύλλογός μας τέλεσε μεσονυχτική Θεία Λειτουργία στόν Ἱερό Ναό Ἀγίου Χριστοφόρου, μέ ἀπευθείας μετάδοση ἀπό τό κανάλι ΘΑΡΡΠΙ, γιά τήν ἐορτή τῶν Ἀγίων, Ἰωάννου Κουκουζέλη, Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ καὶ Γρηγορίου Δομεστίκου.

Στίς 13/11, μέλη τοῦ Συλλόγου συμμετεῖχαν στόν Πανηγυρικό Ἀρχιερατικό Ἑσπερινό καὶ στίς 14 στήν πανηγυρική πολυαρχιερατική Θεία Λειτουργία πρὸς τιμὴν τοῦ Πολιούχου τῆς Ρόδου Ἀγίου Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου, στόν Ἱερό Ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Νεοχωρίου.

Στίς 21/11, μέλη τοῦ Συλλόγου συμμετεῖχαν στόν Ἀρχιερατικό Ἑσπερινό στόν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου.

Στίς 22/12, ἡ χορωδία τοῦ Συλλόγου μας ἀπέδωσε ὕμνους τῶν Χριστουγέννων στόν Ἱερό Ναό Ταξιαρχῶν Μαρτισῶν.

Τά μέλη τοῦ Συλλόγου μας συμμετεῖχαν ἐπίσης καὶ σέ πολλές πανηγύρεις τοῦ νησιοῦ μας λαμπρύνοντας τίς ἀκολουθίες.

Ψηφίσματα

Τό Συμβούλιο τῆς Ἑνώσεως Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καὶ Πε-

ριχώρων συμμετέχοντας στό θλιβερό ἄγγελμα τῆς ἐκδημίας τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Προέδρου μας, Παντελῆ Παρασκευά τήν 01/12 καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἐπιτίμου Προέδρου καὶ Χοράρχη μας, ἐκλεκτοῦ μέλους καὶ συναδέλφου Σταύρου Θεουλάκη, ἐξέδωσε ψηφίσματα συμπαράστασης μέ τά ὁποῖα ἐκφράστηκαν τά συλλυπητήρια ὅλων τῶν συναδέλφων. Στήν μνήμη τους ἐπίσης κατατέθηκαν χρηματικά ποσά ἀντί στεφάνου στό φιλόπρωχο ταμεῖο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας. Ἄς εἶναι αἰώνια τους ἡ μνήμη.

Ἐκδήλωση κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης

Στίς 14/12, πραγματοποιήθηκε ἐκδήλωση κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης γιά τήν στήριξη τοῦ Γενικοῦ Νοσοκομείου Ρόδου ἀπό τήν Ἑνωσις Ξενοδόχων Ρόδου στόν Ἱερό Καθεδρικό Ναό Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου μέ διάφορα μουσικά σύνολα, ἀλλά καὶ ὁμιλίες, μέ κεντρικό θέμα τήν ἀγάπη. Ὁ Σύλλογός μας συμμετεῖχε μέ τήν ἀπόδοση τοῦ Ἀποστόλου τῆς ἀγάπης ἀπό τόν Γεν. Γραμματέα τοῦ Συλλόγου μας, κ. Χριστοφῆ Ἀπόστολο, ἀποσπώντας τά συγχαρητήρια τῶν παρευρισκομένων.

Ἐκδήλωση ἀγάπης

Στίς 19/12, πραγματοποιήθηκε ἐκδήλωση ἀγάπης ἀπό τόν Σύλλογο Αἰμοδοτῶν Ρόδου μέ σκοπὸ τὴ συγκέντρωση τροφίμων γιά τήν ἐνίσχυση τοῦ φιλοπτώχου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας. Στήν ἐκδήλωση συμμετεῖχε ἡ χορωδία τοῦ Συλλόγου μας ἀποδίδοντας ὕμνους τῶν Χριστουγέννων ὑπὸ τήν διεύθυνση τοῦ κ. Κωνσταντίνου Κουκιᾶ.

Κάλαντα καὶ κοπή βασιλόπιτας στό Ἐπισκοπεῖο

Στίς 24/12, μέλη τοῦ Συλλόγου μας ἀλλά καὶ μαθητές τῆς Σχολῆς ἐπισκέφθηκαν τόν Μητροπολίτη μας, ὅπου ἔψαλαν ὕμνους καὶ κάλαντα Χριστουγέννων.

Στίς 30/12, ἡ χορωδία μας ἔψαλλε στόν Ἀρχιερατικό Ἑσπερινό τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, στόν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου καὶ ἐν συνέχειᾳ στό Ἐπισκοπεῖο κατὰ τήν κοπή τῆς βασιλόπιτας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας.

Σχολή Βυζαντινῆς Μουσικῆς

Ἡ ἐκκλησιαστική μας μουσική προάγει τήν ἑλληνορθόδοξη κληρονομία τῆς πατρίδας μας καὶ ἐπιδρᾷ ἠθικοπλαστικά στήν ψυχὴ τῶν παιδιῶν. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἐνημερώνουμε ὅτι λειτουργοὺν παραρτήματα τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς στήν Κρεμαστή, στόν Ἀρχάγγελο καὶ στό Γεννάδι. Πληροφορίες γιά ἐγγραφές στά τηλέφωνα 6972235951, 6932220378, στήν Σχολή (Ἀντιβασιλέως Δαμασκηνοῦ 2, στόν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό) ἢ στά κατὰ τόπους παραρτήματα.

ΝΗΣΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΒΟΥΛΗΣΙΝ

Πολλοί χριστιανοί δέν ακολουθοῦν τή νηστεία τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά ἀκολουθοῦν δικό τους πρόγραμμα. Ἄλλος π.χ. τή Μεγάλη Σαρακοστή δέν τρώει κρέας, ἀλλά τρώει γαλακτοκομικά καί αὐγά. Ἄλλος πάλι τή Μεγάλη Σαρακοστή νηστεύει μόνο τήν πρώτη Ἑβδομάδα καί τίς υπόλοιπες καταλύει τή νηστεία. Ἄλλος καί κάθε Τετάρτη καί Παρασκευή νηστεύει μόνο τό κρέας. Παρατηρεῖται αὐτός ὁ αὐθαίρετος τρόπος τῆς νηστείας, εἴτε γιατί οἱ χριστιανοί τῆς ἐποχῆς μας ἔχουμε πολύ ἐγωισμό καί θέλουμε νά φέρνουμε τά πάντα στά μέτρα μας, εἴτε γιατί οἱ συνθήκες τῆς σύγχρονης ζωῆς καί τό ἄγχος τῆς μᾶς ἐμποδίζουν νά νηστεύουμε αὐστηρά. Μικρός εἶναι ὁ ἀριθμός αὐτῶν πού ὄντως δέν μποροῦν νά ἀκολουθήσουν τό ἐπίσημο πρόγραμμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς νηστείας. Οἱ περισσότεροι αὐθαίρετοῦν. Ὅταν ὁ ἄρρωστος παίρνει τά φάρμακά του ὅπως θέλει κι ὄχι ὅπως τοῦ συνέστησε ὁ γιατρός, τότε ἡ θεραπευτική ἀξία τους ἐκμηδενίζεται καί δέν γίνεται καλά. Μέ τόν ἴδιο τρόπο καί ἡ νηστεία, ὅταν γίνεται αὐθαίρετα, δέν προσφέρει καμία πνευματική βοήθεια.

Ὅπως εἶναι ἀναποτελεσματική ἡ αὐθαίρετη ἐλλιπὴς νηστεία, τό ἴδιο εἶναι ἄχρηστη ἢ μᾶλλον ἐπικίνδυνη καί ἡ αὐθαίρετη ὑπερβολική νηστεία. Κάποιοι χριστιανοί νηστεύουν ἡμέρες καί ἐκτός τῶν διατεταγμένων ἡμερῶν. Ἄλλοι νηστεύουν πιο αὐστηρά ἀπό τόν τρόπο, πού ἡ Ἐκκλησία ἔχει ὀρίσει. Αὐτό πιθανόν νά προκαλέσει τίς ἐξῆς ἀρνητικές συνέπειες: ἢ ὁ αὐστηρὸς νηστευτὴς δά ἀποκτήσει ἐγωισμό ἢ δά φθάσει στήν ἐξάντληση καί δέν δά μπορεῖ νά νηστεύει καθόλου.

Αὐτοὶ οἱ αὐτοσχεδιάζοντες χριστιανοί νά γνωρίζουν ὅτι ἡ νηστεία πού γίνεται ἔξω ἀπό τόν τρόπο, πού οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὅρισαν, δέν εἶναι ἀποδεκτή ἀπό τόν Θεό. Ἄν τυχόν θέλουν νά κάνουν κάποια νηστεία γιά κάποιο δικό τους προσωπικό λόγο, ὅπως ἐξιλέωση ἁμαρτιῶν ἢ προσευχή γιά ἓνα σοβαρό ζήτημά τους, τότε νά ζητήσουν τήν εὐλογία τοῦ πνευματικοῦ τους πατέρα καί νά ὑπακούσουν σ' αὐτόν.

ΝΗΣΤΕΙΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

Οἱ ἀσθενεῖς καί οἱ ἡλικιωμένοι δά νηστεύουν ἀνάλογα μέ τήν ἀσθένεια καί τήν κράση τοῦ σώματος. Οἱ ἀσθενεῖς σέ συνεργασία μέ τό γιατρό καί τόν πνευματικό τους δά νηστεύουν, ὅσο τούς ἐπιτρέπει ἡ ἀρρώστια τους. Ἡ κατάλυση τῆς νηστείας δά γίνει ἐν μέρει, ὄχι ὀλική. Ὁ ἀσθενὴς κάπου πρέπει νά κάνει νηστεία. Δέν εἶναι ὅλα τά ἀρτύσιμα φαγητά ἀναγκαῖα γιά τήν ἀνάρρωσή του. Τό «ἀσθενὴς καί ὁδοιπὸρος ἁμαρτίαν οὐκ ἔχει» ἴσχυε γιά παλαιότερες ἐποχές, πού οἱ τροφές ἦταν περιορισμένες καί οἱ ὁδοιπόροι δέν

ἔβρισκαν εὐκόλα νηστίσιμο φαγητό. Σήμερα μέ τά σύγχρονα μέσα μεταφορᾶς δέν ὑπάρχουν ὁδοιπόροι.

Οἱ ἡλικιωμένοι συνήθως πάσχουν ἀπὸ διάφορες ἀσθένειες, γιατί 'τό γῆρας δέν ἔρχεται μόνο του', ὅπως ἔλεγαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Οἱ ἡλικιωμένοι ἄνω τῶν ἐβδομήντα ἐτῶν δέν χρειάζεται νά νηστεύουν, ἐκτός κι ἂν εἶναι δυνατοί καί ὑγιεῖς, πράγμα σπάνιο. Οἱ ἀσθενεῖς καί ἡ σωματικὴ ἀδυναμία δέν ἐπιτρέπουν τή νηστεία τῶν φαγητῶν. Αὐτοὶ νά κάνουν ἀντὶ τῆς νηστείας τῶν φαγητῶν κάποιες πνευματικές ἀσκήσεις, ὅπως εἶναι ἡ ἀποφυγὴ τῆς κατάκρισης, τό κλείσιμο τῆς τηλεόρασης, ἡ μελέτη πνευματικῶν βιβλίων καί τό διάβασμα διάφορων παρακλήσεων.

ΝΗΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

Κάποτε ὅλοι μας δά προσκληθόμαστε νηστήσιμη ἡμέρα σέ εορταστικό τραπέζι καί δά βρεθοῦμε στό δίλημμα τί νά κάνομε.

Τό καλύτερο εἶναι νά μὴν ἀρνηθούμε τή νηστεία καί νά ἀπέχουμε ἀπὸ τά ἀρτύσιμα φαγητά. Σίγουρα δά ἔχουν καί κάτι νηστήσιμο. Θά μπορούσαμε νά τούς εἶχαμε προειδοποιήσει, ὅταν μᾶς προσκαλοῦσαν, ὅτι νηστεύουμε ἐκείνη τὴν ἡμέρα καί νά τούς ζητήσουμε νά μᾶς κάνουν κάτι νηστήσιμο.

Ἡ κατάλυση τῆς νηστείας σίγουρα δέν βοηθᾷ οὔτε ἐμᾶς οὔτε τούς ἄλλους συνδαιτυμόνες. Ἡ ὁμολογία μας αὐτὴ τούς διδάσκει, ὅτι ἡ πίστη μας καί ἡ ὑπακοή μας στήν Ἐκκλησία εἶναι σταθερή. Καταλύοντας πιθανόν κάποιους, πού γνωρίζουν τήν χριστιανικὴ μας πίστη, νά τούς σκανδαλίσουμε καί νά τούς δώσουμε κι ἄλλη μία ἀφορμὴ νά ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν κατὰ Θεὸ ζωὴ. Ἴσως μερικοὶ νά μᾶς εἰρωνευτοῦν. Μὴν τό δοῦμε αὐτό ὡς ὑποτίμηση καί ὡς ἐξευτελισμό, ἀλλά ὡς δόξα καί στεφάνι. Ὁ Θεὸς δά τό δεωρήσει μικρὸ μαρτύριο καί δά μᾶς τό ἀνταποδώσει πολλαπλά καί ἐδῶ ἀλλὰ καί στήν αἰωνιότητα. Αὐτοὶ πού εἰρωνεύονται τόν νηστευτὴ, τό κάνουν ἐπειδὴ ἔμμεσα αἰσθάνονται ἀπειλή. Ὁ νηστευτὴς φανερώνει τὴ δική τους πνευματικὴ ὀκνηρία καί μαλθακότητα.

Γιὰ τόν καλὸ χριστιανὸ ἡ γνώμη τοῦ Χριστοῦ μετράει περισσότερο ἀπὸ τὴν ἐκτίμηση τῶν ἀνθρώπων. Πολλοί, ὅταν βρίσκονται σέ πρόγραμμα διαίτης, ἀρνοῦνται νά φᾶνε κρέατα σέ τραπέζι, γιά νά μὴ χαλάσουν τό πρόγραμμά τους. Ἐμεῖς γιὰ τόν Χριστὸ εἶναι σωστό νά ἔχουμε ἐνδοιασμούς καί νά μὴν ὁμολογοῦμε τὴν ὑπακοή μας στὶς ἐντολές Του;

Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ - ΕΛΤΑ Α.Ε.